
ZPRÁVA O VÝVOJI FINANČNÍHO TRHU V ROCE 2022

červen 2023

OBSAH

Shrnutí vývoje v roce 2022	3
1 Makroekonomická situace a vnější vztahy	6
1.1 Makroekonomická situace	6
1.2 Měnová politika a devizový trh	7
2 Umístění prostředků na finančním trhu	9
3 Struktura úspor domácností	10
4 Institucionální pohled na finanční trh	12
4.1 Počty subjektů na finančním trhu	12
4.2 Garanční schémata	13
4.3 Finanční arbitr	14
4.4 Hospodaření finančních institucí	15
5 Úvěrové instituce a ostatní poskytovatelé financování aktiv	16
5.1 Hlavní vývojové tendence bankovního sektoru	16
5.2 Aktiva bankovního sektoru a kvalita úvěrového portfolia	17
5.3 Hospodářské výsledky a rentabilita bankovního sektoru	18
5.4 Vývoj úrokových sazeb	19
5.5 Vklady a úvěry klientů bank	20
5.6 Hypoteční trh	21
5.7 Stavební spořitelny	24
5.8 Družstevní záložny	27
5.9 Nebankovní poskytovatelé financování	28
5.10 Zadluženost domácností	29
6 Kapitálový trh	31
6.1 Vývoj na světových kapitálových trzích	31
6.2 Regulovaný a mimoburzovní trh v ČR	31
6.3 Dluhopisové financování nefinančních podniků	33
6.4 Nebankovní obchodníci s cennými papíry a správa aktiv	34
6.5 Investiční fondy	34
7 Pojišťovnictví	36
7.1 Pojišťovny	36
7.2 Zprostředkování pojištění	39
8 Soukromý penzijní systém	40
8.1 Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření	40
8.2 Penzijní společnosti	45
9 Aktivity MF a legislativa v oblasti finančního trhu	46
9.1 Aktivity na evropské úrovni	46
9.2 Aktivity na globální úrovni	53
9.3 Evropská legislativa v oblasti finančního trhu	57
9.4 Domácí legislativa v oblasti finančního trhu	63
9.5 Nelegislativní aktivity MF v oblasti finančního trhu	65
Seznam tabulek	67
Seznam grafů	68
Seznam schémat	68
Seznam zkratk	69
Příloha 1: Legislativa finančního trhu	73
P1.1 Průřezové předpisy v oblasti finančního trhu	73
P1.2 Legislativa v oblasti kapitálového trhu	74
P1.3 Legislativa v oblasti bankovníctví, stavebního spoření a družstevních záložen	77
P1.4 Legislativa platebního styku a tržní infrastruktury	79
P1.5 Legislativa v oblasti pojišťovnictví a soukromých penzijních systémů	83
Příloha 2: Doplňující tabulky	85

Data uvedená v této zprávě byla z uvedených pramenů stažena v dubnu a květnu 2023 a mohou se z důvodu provedených revizí lišit oproti údajům uvedeným v předchozích ročnících této publikace.

SHRNUTÍ VÝVOJE V ROCE 2022

Makroekonomická situace	Tempo růstu hrubého domácího produktu mírně kleslo na 2,5 %, když v důsledku vojenského konfliktu na Ukrajině klesl globální hospodářský růst a zintenzivnily inflační tlaky zejména u cen potravin a energií. Harmonizovaný index spotřebitelských cen vzrostl o 14,8 %. Míra nezaměstnanosti klesla na 2,3 % a nadále byla nejnižší v celé EU. Deficit hospodaření vládních institucí poprvé po dvou letech významněji klesl na 3,6 % HDP, což se odrazilo v pomalejším růstu míry zadlužení o 2,1 p. b. na 44,1 % HDP.
Měnová politika a devizový trh	ČNB pokračovala v 1. pololetí 2022 ve zvyšování úrokových sazeb, které jako jedna z prvních centrálních bank ve vyspělém světě zahájila již v roce 2021. Základní 2T repo sazba ke konci roku meziročně vzrostla o 3,25 p. b. na 7,0 %, tedy nejvýše za více než 20 let. V druhé polovině roku nicméně v bankovní radě ČNB převážily preference pro stabilitu sazeb, které se následně již neměnily. Průměrný kurz české koruny vůči euru posílil o jednu korunu na 24,6 CZK/EUR.
Umístění prostředků na finančním trhu	Objem prostředků umístěných na finančním trhu se zvýšil o 5,8 % na 8,6 bil. Kč, což oproti předchozím 3 letům představovalo nižší tempo růstu prostředků. Nejvyšší absolutní přírůstek objemu prostředků zaznamenaly opět vklady u úvěrových institucí (o 356,8 mld. Kč), které zaujímaly přibližně dvoutřetinový podíl na celkových prostředcích. Nejvyšší tempo růstu vykázaly prostředky spravované investičními fondy (o 13,6 %), jejichž podíl na celkových prostředcích vzrostl od konce roku 2017 nejvíce a dosáhl 12,9 %.
Struktura úspor domácností	Objem úspor domácností umístěných v rámci produktů či nástrojů finančního trhu vzrostl o 7,2 % na 5,8 bil. Kč. Nejvyššího absolutního i relativního nárůstu nově dosáhly termínované vklady bez stavebního spoření, a to o 303,8 mld. Kč, resp. 142,0 % na 517,8 mld. Kč. Naopak objem netermínovaných vkladů se snížil o 3,8 % a jejich podíl na celkových úsporách domácností poklesl na 47,8 %. Celkově se během posledních 5 let podíl vkladových produktů na úsporách domácností mírně snížil o 2,6 p. b. na 62,4 %, a to zejména ve prospěch úspor umístěných v investičních fondech.
Zadlužení domácností	Zadlužení domácností vzrostlo o 4,8 % na 2,2 bil. Kč, což bylo poloviční tempo růstu oproti roku 2021, a to především kvůli zpomalení růstu úvěrů na bydlení (na 4,8 %). Podíl těchto úvěrů na celkovém zadlužení se tak v podstatě nezměnil a dosáhl 75,7 %. Relativní míra zadlužení domácností vztažená k HDP díky růstu nominálního HDP klesla (o 2,1 p. b. na 32,6 %) a ve srovnání se zbytkem EU zůstala spíše nižší.
Subjekty finančního trhu	V jednotlivých sektorech finančního trhu nedošlo k výrazným změnám počtu subjektů. Významnou událostí v sektoru úvěrových institucí bylo v dubnu odejmutí bankovní licence Sberbank CZ, a.s., která nebyla od 25. 2. 2022 schopna plnit své závazky vůči klientům z důvodu likviditních problémů v souvislosti s důsledky vojenského konfliktu na Ukrajině a následně vstoupila do likvidace. Rovněž v dubnu vstoupila Družstevní záložna Kredit do likvidace. V září se Banka CREDITAS a.s. stala majitelem Expobank CZ a.s., jež následně od října změnila obchodní název na Max banka a.s. V oblasti kapitálového trhu se zvýšil počet investičních fondů s právní osobností, investičních společností i podílových fondů.
Bankovní sektor	Bankovní sektor (včetně stavebních spořitelen) zaznamenal růst aktiv o 4,0 % na 8,9 bil. Kč a již tradičně potvrdil svoje dominantní postavení na českém finančním trhu. Celkový kapitálový poměr, jakožto klíčový faktor odolnosti sektoru, mírně klesl o 1,2 p. b. na 22,3 %, ale i tak dosahoval v dlouhodobém srovnání nadprůměrných hodnot. Zisk před zdaněním vzrostl o 42,8 % na 122,2 mld. Kč, a překonal tak výsledky dosahované před pandemií COVID-19, a to zejm. díky růstu čistých úrokových výnosů.
Úrokové sazby	Zvýšení měnověpolitických sazeb ČNB se projevilo v růstu průměrných ročních sazeb vkladů domácností na nejvyšší hodnotu za 10 let a v případě nefinančních podniků dokonce za 20 let. Průměrné úročení korunových úvěrů nefinančním podnikům výrazně vzrostlo o 3,5 p. b. na 6,5 %. V případě domácností průměrné úročení úvěrů na bydlení

vykázalo růst o 0,2 p. b. na 2,6 % a naopak u úvěrů na spotřebu kleslo na dlouhodobě nejnižší hodnotu 8,3 %.

Vklady a úvěry

Objem klientských bankovních vkladů se zvýšil o 6,5 % na 5,9 bil. Kč. Obdobným tempem (o 5,8 %) vzrostl objem úvěrů na 4,1 bil. Kč. Na zpomalení dynamiky růstu klientských bankovních úvěrů (o 1,2 p. b.) měl především vliv pokles tempa úvěrů domácnostem (o 5,2 p. b.). Podíl nevykonných úvěrů na celkových klientských úvěrech klesl o 0,4 p. b. na 2,0 %, tj. na nejnižší zaznamenanou úroveň za 20 let. Poměr klientských vkladů ke klientským úvěrům v bankovním sektoru se výrazněji nezměnil (143,9 %), když v rámci EU jeho úroveň opět patřila k nejvyšším.

Hypoteční trh

Aktivita na hypotečním trhu se výrazně snížila, když objem nově poskytnutých hypotečních úvěrů klesl o 36,3 % na 566,4 mld. Kč, a to vzhledem k vývoji segmentu úvěrů na bytové nemovitosti, kde došlo k poklesu o 51,2 % na 314,4 mld. Kč. Z toho čistě nové hypoteční úvěry na bytové nemovitosti (bez refixací a refinancování) poskytnuté obyvatelstvu zaznamenaly 60% pokles na nejnižší hodnotu za posledních 5 let, a to 148,7 mld. Kč. Celkový objem nesplacených hypotečních úvěrů se zvýšil o 5,0 % na 2,5 bil. Kč, což za posledních 5 let znamenalo cca 67% kumulativní růst.

Stavební spořitelny

Stavební spořitelny uzavřely téměř 487 tisíc smluv o stavebním spoření, což znamenalo nejvyšší počet od roku 2011. Produkce úvěrových smluv naopak výrazně poklesla (o 24,4 %) na 51,5 tisíc. Celkový objem nesplacených úvěrů vzrostl o 7,1 % na rekordních 342,0 mld. Kč. Naspověná částka poklesla o 8,6 % na 334,7 mld. Kč, tedy nejnižší hodnotu za posledních 5 let. Podíl vkladů domácností u stavebních spořitelien na jejich celkových vkladech u úvěrových institucí se rovněž snížil na nejnižší hodnotu v historii stavebního spoření, a to 9,2 %. Poměr podílu úvěrů k naspověné částce se zvýšil o 15,0 p. b. na historicky nejvyšších 102,2 %. Stát vyplatil na přímé státní podpoře 4,3 mld. Kč.

Družstevní záložny

Celková bilanční suma sektoru družstevních záložen poprvé od roku 2016 vzrostla, a to o 4,0 % na 9,4 mld. Kč, ovšem stejně jako v předchozích 3 letech tvořila jen 0,1 % aktiv všech úvěrových institucí. Podíl nevykonných úvěrů poklesl o 1,6 p. b. na 24,5 %. Celkový kapitálový poměr se zvýšil o 0,4 p. b. na 24,9 %. Sektor družstevních záložen dosáhl stejně jako v roce 2021 kladného výsledku hospodaření před zdaněním, a to ve výši 104,8 mil. Kč.

Nebankovní poskytovatelé financování

Bilanční suma sektoru nebankovních poskytovatelů financování vzrostla o 4,7 % na 440,5 mld. Kč, což byla nejvyšší hodnota za posledních 5 let, i přesto však představovala jen necelý 5% podíl vůči bilanční sumě bankovního sektoru. Objem poskytnutých půjček se zvýšil o 7,2 % na 348,2 mld. Kč, tedy rovněž na nejvyšší hodnotu za posledních 5 let, přičemž růst zaznamenaly všechny tři dílčí segmenty, a to společnosti finančního leasingu o 8,0 %, společnosti ostatního úvěrování o 5,5 % a faktoringové a forfaitingové společnosti o 3,5 %.

Regulovaný a mimoburzovní trh

Hlavní český akciový index PX klesl o 15,7 % na 1 201,7 bodů, tj. méně než souhrnný globální akciový index MSCI ACWI, který během roku klesl o pětinu. Objem burzovních obchodů vzrostl o 17,0 % na 180,9 mld. Kč především díky růstu v případě akcií, které tvořily téměř 92 % zobchodovaného objemu. Objem obchodů v rámci RM-S, který se zaměřuje především na drobné investory, vykázal růst o 34,6 % na 6,5 mld. Kč.

Dluhopisové financování nefinančních podniků

Celkový objem dluhopisů emitovaných nefinančními podniky třetí rok v řadě klesl (o 23,5 %) na 242,9 mld. Kč, k čemuž vedl pokračující nárůst úrokových sazeb a hospodářská nejistota spojená s důsledky rostoucích cen energií a vývojem vojenského konfliktu na Ukrajině.

Nebankovní obchodníci s cennými papíry a správa aktiv

Objem aktiv nebankovních obchodníků s cennými papíry vzrostl o 8,3 % na 27,2 mld. Kč. Objem majetku svěřený správcům aktiv pokračoval v růstu, když vzrostl o 4,3 % na celkových 1,9 bil. Kč.

Investiční fondy

I navzdory převládajícímu poklesu cen aktiv na světových finančních trzích dosáhl objem majetku v investičních fondech po 14% růstu dlouhodobě nejvyšší úrovně, a to 1 103,0 mld. Kč. Z toho fondy kolektivního investování představovaly 751,6 mld. Kč a fondy kvalifikovaných investorů 351,5 mld. Kč. Z hlediska struktury umístění prostředků došlo v případě domácích fondů k nárůstu podílu dluhopisových fondů (o 14,6 p. b. na 36,8 %) a k poklesu podílu fondů smíšených (o 12,0 p. b. na 34,0 %) i akciových (o 3,5 p. b. na 16,3 %). Mezi zahraničními fondy svůj podíl posílily fondy akciové (o 1,5 p. b. na 41,6 %) i dluhopisové (o 0,9 % na 20,3 %), a to na úkor fondů smíšených (pokles o 2,5 % na 29,4 %).

Pojišťovny

Hrubé předepsané pojistné se zvýšilo o 11,3 % na 200,1 mld. Kč, a pokračovalo tak v rostoucím trendu započatém v roce 2017. Celkový růst pojistného byl opět způsoben především růstem v segmentu neživotního pojištění, a to o 13,9 % na 145,8 mld. Kč. Oproti předchozím 5 letům došlo navíc ke zvýšení objemu předepsaného pojistného o 5,0 % na 54,3 mld. Kč i v segmentu životního pojištění. Celkový počet pojistných smluv se mírně snížil o 1,8 % na 29,8 milionu. Bilanční suma sektoru pojišťoven klesla o 6,1 % na 492,7 mld. Kč.

Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření

Celkový počet účastníků III. penzijního pilíře se snížil o 1,0 % na 4,4 mil. osob. Objem prostředků spravovaný ve III. penzijním pilíři opět vzrostl, nicméně nejnižším tempem za posledních 5 let, a to o 3,1 % na 584,2 mld. Kč. Průměrný měsíční příspěvek účastníka se zvýšil na 795 Kč v rámci penzijního připojištění a na 853 Kč v případě doplňkového penzijního spoření. Podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele vykázal nárůst o 0,7 p. b. na 24,7 %. Celková přímá státní podpora vyplacená účastníkům III. penzijního pilíře činila 7,6 mld. Kč. Zhodnocení žádného z transformovaných ani účastnických fondů ke konci roku 2022 nepřevýšilo průměrnou roční míru inflace.

Legislativa finančního trhu

V souvislosti s implementací předpisů EU týkajících se unie kapitálových trhů byly novelizovány některé zákony v oblasti finančního trhu, byl přijat zákon o panevropském osobním penzijním produktu a novela zákona o platebním styku. Na evropské úrovni byly projednávány tématy balíček pro oblast digitálních financí, spotřebitelské úvěry, evropské zelené dluhopisy, balíček zahrnující revizi směrnice Solventnost II a novou úpravu ozdravných postupů a řešení krize u pojišťoven a zajišťoven, implementace standardu Basel III, balíček dalších návrhů k unii kapitálových trhů, okamžité úhrady, úprava nepřímého upisování způsobilých závazků MREL (tzv. Daisy Chain Act) a nabízení finančních služeb na dálku.

Přehled vývoje vybraných ukazatelů sektoru úvěrových institucí, nebankovních poskytovatelů financování, kapitálového trhu a pojišťovnictví obsahuje tabulka P2.1 v příloze 2.

1 MAKROEKONOMICKÁ SITUACE A VNĚJŠÍ VZTAHY

1.1 Makroekonomická situace

Ekonomický růst ČR měřený meziroční změnou reálného hrubého domácího produktu v roce 2022 mírně zpomalil na 2,5 % (tabulka 1.1), když v důsledku vojenského konfliktu na Ukrajině klesl globální hospodářský růst a zintenzivnily inflační tlaky, zejména u cen potravin a energií. Dosažené tempo růstu v Německu (1,9 %) či USA (2,1 %) bylo mírně nižší. Naopak mírně vyšší tempo růstu vykázaly EU i eurozóna (3,6 a 3,5 %), a podobně jako v roce 2021 zejména pak některé ekonomiky v regionu střední Evropy (Maďarsko a Polsko). Naopak zřetelně nižší bylo tempo růstu Slovenska. V minulosti v rámci sledovaného období nejvyššího meziročního tempa růstu ze sledovaných ekonomik dosahovala Čína, jejíž růst však vzhledem k vlivu přetrvávajících proti-covidových restrikcí vykázal výrazné zpomalení na 3,0 %. Nicméně kumulativně za celé sledované období od začátku roku 2017 rostla nejvíce v rámci vybraných ekonomik právě Čína (38 %) a dále Polsko (28 %) a Maďarsko (23 %). ČR pak vykázala významně vyšší kumulativní růst (12 %) než například Německo (5 %) či eurozóna (9 %).

Tabulka 1.1: Meziroční růst reálného HDP

K 31. 12. (%)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna (p. b.)
USA	2,2	2,9	2,3	-2,8	5,9	2,1	-3,8
Čína	7,0	6,8	6,0	1,8	8,6	3,0	-5,6
Spojené království	2,4	1,7	1,6	-11,0	7,6	4,1	-3,5
Evropská unie (27)	3,0	2,1	1,8	-5,8	5,4	3,6	-1,8
Eurozóna (19)	2,8	1,8	1,6	-6,3	5,3	3,5	-1,8
Německo	3,0	1,0	1,1	-4,1	2,6	1,9	-0,7
Polsko	5,2	5,9	4,4	-2,0	6,7	5,2	-1,5
Rakousko	2,3	2,4	1,5	-6,5	4,7	5,0	0,3
Česká republika	5,3	3,2	3,0	-5,5	3,5	2,5	-1,0
Maďarsko	4,5	5,4	4,9	-4,8	7,1	4,6	-2,5
Slovensko	2,9	4,0	2,5	-3,4	3,0	1,7	-1,3

Pramen: MF (sezónně očištěná data)

Z hlediska výdajových složek tuzemského HDP (tabulka 1.2) působila na jeho vývoj pozitivně především tvorba hrubého kapitálu (2,6 p. b.), negativně naopak vývoj spotřeby domácností (-0,4 p. b.). Mírně pozitivní dopad měly čisté vývozy zboží a služeb (0,2 p. b.) a výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí (0,1 p. b.).

Míra nezaměstnanosti poprvé po dvou letech poklesla. ČR i nadále dlouhodobě dosahovala nejnižší míry nezaměstnanosti v EU, když opětovně zůstala hluboko pod průměrem EU, který činil 6 %.

Deficit salda vládních institucí meziročně klesl o 1,5 p. b. na -3,6 %. Míra zadlužení vládních institucí vůči HDP se zvýšila o 2,1 p. b., a výsledná hodnota ukazatele tak byla nejvyšší za sledované období (44,1 %) a téměř vyrovnala maximum z roku 2013.

Tabulka 1.2: Vybrané makroekonomické a fiskální ukazatele ČR

K 31. 12.	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Hrubý domácí produkt (změna, %, stálé ceny, sezónně neočištěno)	5,2	3,2	3,0	-5,5	3,6	2,5
z toho výdaje na konečnou spotřebu domácností (p. b.)	1,9	1,7	1,3	-3,4	1,9	-0,4
výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí (p. b.)	0,3	0,7	0,5	0,8	0,3	0,1
tvorba hrubého kapitálu (p. b.)	1,7	2,0	1,2	-2,6	5,0	2,6
čisté vývozy (p. b.)	1,2	-1,2	0,0	-0,4	-3,6	0,2
Míra nezaměstnanosti ¹ (roční průměr, %)	2,9	2,2	2,0	2,6	2,8	2,3
Saldo sektoru vládních institucí (% HDP)	1,5	0,9	0,3	-5,8	-5,1	-3,6
Dluh sektoru vládních institucí (% HDP)	34,2	32,1	30,0	37,7	42,0	44,1

Pramen: MF, ČSÚ

¹ Měřeno metodou Výběrového šetření pracovních sil.

Index spotřebitelských cen vykázal ve většině sledovaných ekonomik výrazné zrychlení meziročního tempa růstu. Příčinou byla kombinace faktorů spočívající v důsledcích vojenského konfliktu na Ukrajině zejména pro ceny potravin a energií, v pokračujícím oživení agregátní poptávky, doznívání fiskálních a monetárních podpůrných opatření a v nesouladu v odběratelsko-dodavatelských řetězcích. V ČR spotřebitelské ceny meziročně vzrostly o 14,8 %, čímž bylo dosaženo nejvyššího tempa růstu za sledované období a také v rámci sledovaných ekonomik (tabulka 1.3). Vysoké tempo růstu cenové hladiny vykázaly i další ekonomiky střední Evropy s geografickou blízkostí vůči vojenskému konfliktu na Ukrajině, a to Maďarsko (15,3 %), Polsko (13,2 %) i Slovensko (12,1 %). V dalších sledovaných ekonomikách se pak index spotřebitelských cen pohyboval níže, v intervalu 7 až 9 %. I to však bylo výrazně výše, než je hodnota inflačního cíle centrálních bank v těchto jurisdikcích, tj. 2 %.

Tabulka 1.3: Indexy spotřebitelských cen sledovaných ekonomik

Roční průměr (%)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
USA	1,8	2,2	1,4	0,8	5,3	8,7
Čína	1,6	2,1	2,9	2,5	0,9	2,0
Japonsko	0,5	1,0	0,5	0,0	-0,2	2,3
Spojené království	2,6	2,3	1,7	1,0	2,5	7,9
Evropská unie (27)	1,6	1,8	1,4	0,7	2,9	9,2
Eurozóna (19)	1,5	1,8	1,2	0,3	2,6	8,4
Německo	1,7	1,9	1,4	0,4	3,2	8,7
Polsko	1,6	1,2	2,1	3,7	5,2	13,2
Rakousko	2,2	2,1	1,5	1,4	2,8	8,6
Česká republika	2,4	2,0	2,6	3,3	3,3	14,8
Maďarsko	2,4	2,9	3,4	3,4	5,2	15,3
Slovensko	1,4	2,5	2,8	2,0	2,8	12,1

Pramen: Eurostat, OECD. Pro EU vč. jejích členských států se jedná o harmonizovaný index spotřebitelských cen.

1.2 Měnová politika a devizový trh

ČNB v reakci na inflační tlaky pokračovala v 1. pololetí 2022 v razantním zvyšování úrokových sazeb, které jako jedna z prvních centrálních bank ve vyspělém světě zahájila již v roce 2021. Základní 2T repo sazba ke konci roku meziročně vzrostla o 3,25 p. b. na 7,0 %, tedy na nejvyšší úroveň za posledních více než 20 let. V druhé polovině roku nicméně převládla v bankovní radě ČNB preference pro stabilitu sazeb, které se následně již neměnily.

Hlavní světové centrální banky v USA, eurozóně i Británii, i když se zpožděním oproti ČNB, v roce 2022 zásadně zvýšily své základní sazby kvůli sílící inflaci (tabulka 1.4). Společně se zvyšováním sazeb přistoupily centrální banky v USA i v eurozóně k utlumování resp. obratu svých dřívějších programů nákupů aktiv. Výjimkou, pokud jde o zvyšování úrokových sazeb, byla centrální banka v Japonsku, která však také oznámila úpravu nastavení své měnové politiky v oblasti nákupů aktiv. K nejvíce razantnímu zvýšení měnověpolitických sazeb v rámci sledovaných centrálních bank došlo v Polsku (o 5,0 p. b. na 6,75 %) a v Maďarsku (dokonce o 10,6 p. b. na 13,0 %).

Tabulka 1.4: Hlavní měnověpolitické úrokové sazby vybraných centrálních bank²

K 31. 12. (% p. a.)		2017	2018	2019	2020	2021	2022
USA	Fed	1,25–1,50	2,25–2,50	1,50–1,75	0–0,25	0–0,25	4,25–4,50
Eurozóna	ECB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,50
Japonsko	BoJ	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10
Spojené království	BoE	0,50	0,75	0,75	0,10	0,25	3,50
Polsko	NBP	1,50	1,50	1,50	0,10	1,75	6,75
Česká republika	ČNB	0,50	1,75	2,00	0,25	3,75	7,00
Maďarsko	MNB	0,90	0,90	0,90	0,60	2,40	13,00

Pramen: Fed, ECB, BoJ, BoE, NBP, ČNB, MNB

² V případě Fedu se jedná o hodnoty O/N sazeb na mezibankovním trhu (tzv. federal funds rate); v případě ECB o hodnoty fixní sazby pro hlavní refinanční operace (tzv. fixed rate of main refinancing operations). U BoJ představují uvedené hodnoty úrokové sazby pro doplňkovou depozitní facilitu (tzv. complementary deposit facility). V případě BoE se jedná o depozitní sazby (tzv. base rate). U zemí Visegrádské čtyřky se pak v případě NBP jedná o sazby operací na peněžním trhu s centrální bankou (tzv. minimum money market intervention rate), v případě ČNB o hodnoty 2T repo sazby a u MNB pak o tříměsíční depozitní sazby (tzv. three-month deposit rate).

Průměrný roční kurz české koruny se vůči vybraným sledovaným měnám (tabulka 1.5) vyvíjel odlišně. Vlivem počínajícího zvyšování úrokových sazeb hlavními světovými centrálními bankami a geopolitického napětí v souvislosti s vojenským konfliktem na Ukrajině koruna oslabila vůči americkému dolaru a švýcarskému franku, tedy měnám, které globální investoři obvykle preferují v období zvýšené nejistoty. Domácí měna rovněž oslabila vůči čínskému renminbi, které se v delším horizontu vyvíjí do jisté míry podobně jako americký dolar.

Koruna naopak posílila vůči euru i britské libře a ještě více vůči středoevropským měnám. Razantního posílení dosáhla také vůči japonskému jenu, kde se mj. projevilo ponechání měnověpolitické sazby japonskou centrální bankou na stávající záporné úrovni.

Mezi faktory působícími na posilování české koruny vůči některým měnám patřilo dřívější zvyšování měnověpolitických sazeb ČNB, kurzové intervence ČNB prováděné v roce 2022 a také zmírnění napětí na světových finančních trzích.

Tabulka 1.5: Průměrný kurz koruny k hlavním a regionálním měnám

Průměrný kurz		2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna ³ (%)
vůči americkému dolaru	CZK/USD	23,4	21,7	22,9	23,2	21,7	23,4	7,7
vůči euru	CZK/EUR	26,3	25,6	25,7	26,4	25,6	24,6	-4,2
vůči čínskému renminbi	CZK/CNY	3,5	3,3	3,3	3,4	3,4	3,5	3,3
vůči japonskému jenu	CZK/100 JPY	20,8	19,7	21,1	21,7	19,8	17,8	-9,7
vůči britské libře	CZK/GBP	30,1	29,0	29,3	29,7	29,8	28,8	-3,3
vůči švýcarskému franku	CZK/CHF	23,7	22,2	23,1	24,7	23,7	24,5	3,1
vůči polskému zlotému	CZK/PLN	6,2	6,0	6,0	6,0	5,6	5,2	-6,7
vůči maďarskému forintu	CZK/100 HUF	8,5	8,0	7,9	7,5	7,2	6,3	-11,9

Pramen: ČNB, výpočty MF

³ Záporná hodnota představuje posílení kurzu CZK, kladná jeho oslabení.

2 UMÍSTĚNÍ PROSTŘEDKŮ NA FINANČNÍM TRHU

Objem prostředků umístěných na finančním trhu⁴ sice pokračoval ve svém dlouhodobém růstu, když se v roce 2022 zvýšil o 467,7 mld. Kč (5,8 %) na 8,6 bil. Kč (tabulka 2.1), to však v rámci sledovaného období od roku 2017 představovalo druhý nejnižší absolutní i relativní nárůst prostředků.

Tabulka 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu

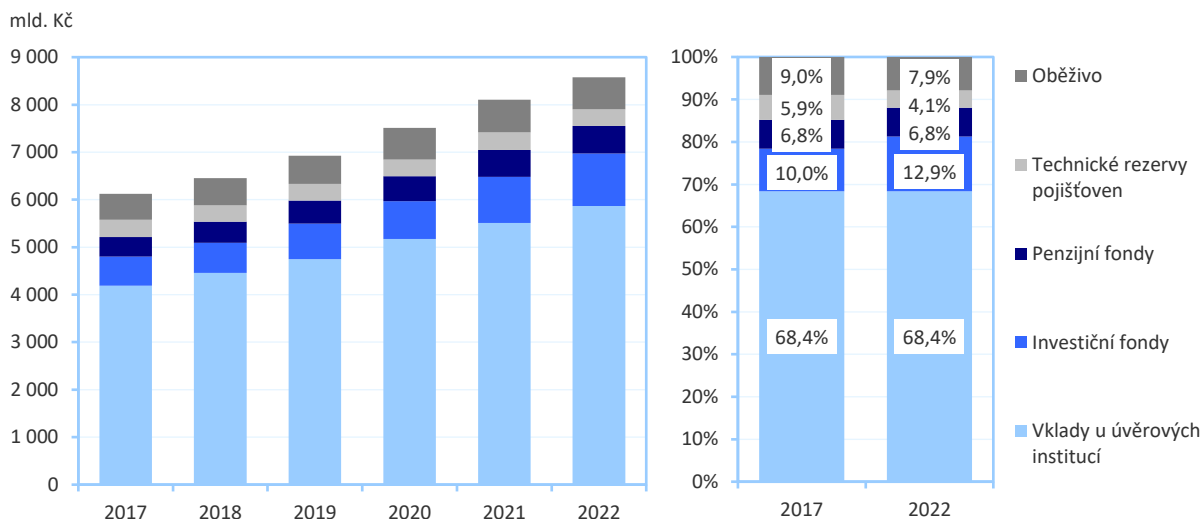
K 31. 12. (mld. Kč)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Vklady u úvěrových institucí ⁵	4 188,1	4 461,5	4 747,4	5 170,1	5 509,5	5 866,3	356,8	6,5
z toho u stavebních spořitelen	358,9	355,0	359,7	362,7	366,3	334,7	-31,6	-8,6
Investiční fondy	614,2	627,8	746,0	798,2	971,4	1 103,0	131,7	13,6
Penzijní fondy	413,9	447,1	487,1	527,9	566,7	584,2	17,5	3,1
Technické rezervy pojišťoven	359,5	345,3	348,3	349,8	369,1	348,6	-20,5	-5,5
Oběživo	548,3	571,2	598,9	668,1	691,2	673,4	-17,7	-2,6
Celkem	6 124,0	6 452,8	6 927,8	7 514,0	8 107,8	8 575,5	467,7	5,8

Pramen: AKAT, APS ČR, ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Nejvyšší absolutní přírůstek objemu prostředků zaznamenaly v roce 2022 stejně jako během celého sledovaného období vklady u úvěrových institucí, které jsou současně objemově nejvýznamnější položkou v rámci uvedené struktury umístění prostředků. Podíl vkladů na celkových prostředcích oproti roku 2021 vzrostl o 0,4 p. b. na 68,4 %, a dosahoval tak stejné úrovně jako v roce 2017 (graf 2.1).

Nejvyšší tempo růstu ze sledovaných kategorií prostředků vykázaly stejně jako v letech 2017, 2019 a 2021 investiční fondy, a to ve výši 13,6 %. Z hlediska vývoje struktury umístění prostředků vzrostl během sledovaného období nejvíce právě podíl prostředků spravovaných v investičních fondech, a to o 2,9 p. b. Naopak nejvýrazněji se od roku 2017 snížil podíl technických rezerv pojišťoven (o 1,8 p. b.). Podíl prostředků v penzijních fondech se nadále pohyboval poblíž 7 % a podíl oběživa oproti své nejvyšší hodnotě vykázané v počátečním roce sledovaného období postupně poklesl na 7,9 %.

Graf 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu

Pramen: AKAT, APS ČR, ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Pozn.: Pravá část grafu zobrazuje srovnání struktury umístění prostředků (v %) v letech 2017 a 2022.

⁴ Tento agregátní ukazatel je jedním ze způsobů vyjádření velikosti finančního trhu s tím, že se zaměřuje na tzv. zprostředkovatelský finanční trh. Zahrnuje prostředky klientů finančních institucí (fyzických i právnických osob), které jsou umístěny na finančním trhu prostřednictvím finančních produktů úvěrových institucí, pojišťoven, penzijních společností a nástrojů kolektivního investování, a prostředky držené v hotovosti (bez hotovosti na pokladnách bank). Naopak nezahrnuje přímé investice do cenných papírů.

⁵ Zahrnují korunové a cizoměnové vklady klientů (rezidentů a nerezidentů) u bank (včetně stavebních spořitelen, bez ČNB) a družstevních záložen.

3 STRUKTURA ÚSPOR DOMÁCNOSTÍ

Objem úspor domácností umístěných v rámci produktů či nástrojů finančního trhu⁶ pokračoval během roku 2022 v dlouhodobém růstu, když se zvýšil o 387,2 mld. Kč (7,2 %) na 5,8 bil. Kč (tabulka 3.1). To sice představovalo nižší meziroční absolutní i relativní přírůstek úspor než v roce 2021, nicméně v rámci sledovaného období od roku 2017 se jednalo o mírně nadprůměrný absolutní nárůst a z relativního hlediska byl pak tento růst průměrný.⁷

Tabulka 3.1: Struktura úspor domácností

K 31. 12. (mld. Kč)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Netermínované vklady	1 958,5	2 139,7	2 276,6	2 687,9	2 886,4	2 775,6	-110,9	-3,8
Termínované vklady	563,3	571,3	591,1	537,8	570,1	845,8	275,7	48,4
z toho stavební spoření	349,3	345,2	350,3	352,0	356,2	328,1	-28,1	-7,9
Penzijní fondy	413,1	446,6	483,7	523,2	560,8	579,6	18,8	3,4
Životní pojištění	277,1	265,2	267,6	268,4	269,3	245,8	-23,5	-8,7
Investiční fondy	433,7	451,6	533,4	566,5	711,9	811,9	100,0	14,0
Dluhové cenné papíry	161,5	128,6	145,3	158,3	146,1	243,4	97,2	66,5
Kótované akcie	71,8	69,7	219,9	240,9	269,1	299,0	29,9	11,1
Celkem	3 879,0	4 072,7	4 517,5	4 983,1	5 413,9	5 801,1	387,2	7,2

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Ze sledovaných produktů zaznamenaly nejvyšší absolutní meziroční nárůst nově termínované vklady, a to o 275,7 mld. Kč na 845,8 mld. Kč. Při vyčlenění úspor stavebního spoření z termínovaných vkladů jako specifického produktu byl potom nárůst takto očištěných termínovaných vkladů ještě prudší, a sice o 303,8 mld. Kč na 517,8 mld. Kč. Tento velmi vysoký přírůstek objemu termínovaných vkladů, který představoval i nejvyšší meziroční tempo růstu vykázané ve sledovaném období z hlediska jednotlivých produktů (142,0 %), vedl k tomu, že se termínované vklady (bez stavebního spoření) zároveň staly produktem, který oproti konci roku 2017 nejvíce navýšil svůj podíl na celkových úsporách domácností, a to o 3,4 p. b. na 8,9 % (graf 3.1). V předchozích letech sledovaného období⁸ to byly naopak netermínované vklady, které dosahovaly nejvyššího absolutního nárůstu jak objemu, tak i svého podílu na celkových úsporách.

Výrazný přírůstek objemu termínovaných vkladů souvisel s razantním zvyšováním měnověpolitických sazeb ČNB během 1. pololetí 2022. To se postupně promítlo v nabídce vyšších sazeb u termínovaných vkladů, čímž došlo k jejich zatraktivnění oproti obvykle méně úročeným (nebo s dalšími omezujícími podmínkami spojeným) běžným či spořicími účtům s vklady převoditelnými na požádání. U části vkladatelů mohla působit i snaha zafixovat si úrokové sazby na delší horizont právě díky využití termínovaného vkladu. Obecně nižší úročení netermínovaných vkladů se v roce 2022 odrazilo v jejich meziročním poklesu o 110,9 mld. Kč na cca 2,8 bil. Kč. Během prvních tří čtvrtletí roku 2022 se odliv netermínovaných vkladů částečně překrýval s nárůstem termínovaných vkladů, zatímco ve 4. čtvrtletí 2022 se objem netermínovaných vkladů již zvýšil a dynamika růstu termínovaných vkladů současně zpomalila. I přesto byly netermínované vklady produktem, který zaznamenal v meziročním srovnání největší pokles svého podílu na úsporách domácností o 5,5 p. b. na 47,8 %, ačkoli nadále zůstaly objemově nejvýznamnější položkou v rámci sledované struktury úspor domácností.

Vyšší meziroční tempo poklesu (o 7,9 %) než netermínované vklady (-3,8 %) vykazalo v roce 2022 stavební spoření, jehož podíl na struktuře úspor domácností se od konce roku 2017 snížil nejvíce ze sledovaných produktů, a to o 3,4 p. b. na 5,7 %.

Celkově sice v rámci vkladových produktů došlo v roce 2022 k meziročnímu navýšení jejich objemu, nicméně jejich podíl na úsporách domácností poklesl na 62,4 %, tj. nejnižší hodnotu ve sledovaném období.

⁶ Termín úspory je v rámci kapitoly používán jako označení pro finanční aktiva domácností, která zahrnují korunové a cizoměnové prostředky domácností umístěné na finančním trhu v rámci finančních produktů domácích i zahraničních úvěrových institucí, pojišťoven a penzijních a investičních společností a dále přímé investice domácností do dluhových cenných papírů a kótovaných akcií.

⁷ Při srovnání růstu objemu úspor v roce 2022 s průměrem v rámci sledovaného období nebyl do výpočtu průměrného růstu záměrně zahrnut vývoj v roce 2019. Údaje za rok 2019 byly totiž značně ovlivněny metodickým zpřesněním odhadů objemu akcií a jiných účastí v držbě domácností, což bylo hlavní příčinou tehdejšího výrazného navýšení objemu kótovaných akcií (tj. akcií obchodovaných na regulovaných trzích) jako jedné ze sledovaných položek celkových úspor.

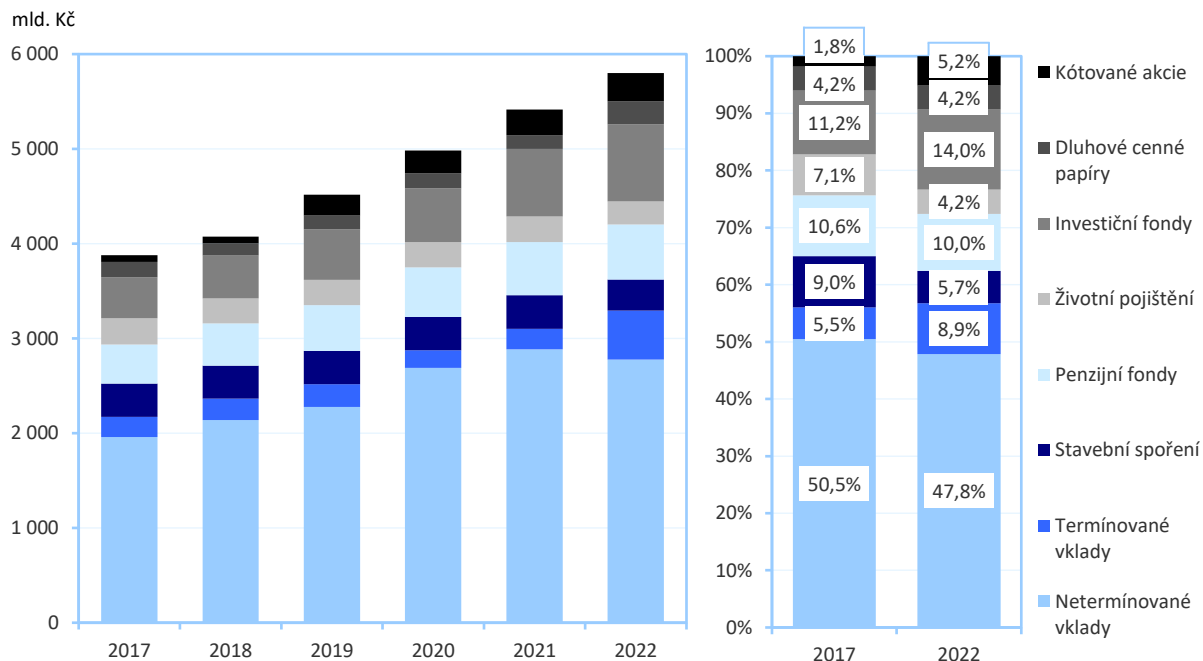
⁸ Kromě roku 2019, který byl ovlivněn metodickou změnou v případech kótovaných akcií.

Objem úspor domácností umístěných v investičních fondech meziročně vzrostl v rámci sledovaného období nadprůměrně jak z absolutního, tak i relativního hlediska, a to přestože zejména v rámci 1. pololetí 2022 celkovou hodnotu účastí v investičních fondech negativně ovlivnil částečný pokles hodnoty akumulovaných prostředků. Investice během roku 2022 směřovaly z větší části do domácích fondů, jejichž hodnota ve 2. pololetí 2022 navíc vzrostla i díky mírnému zhodnocení investovaných prostředků. Podíl, který prostředky domácností alokované v investičních fondech zaujímaly na jejich celkových úsporách, se meziročně zvýšil o 0,8 p. b. na 14,0 %.

Absolutní i relativní meziroční přírůstek prostředků v penzijních fondech byl v roce 2022 z hlediska sledovaného období naopak výrazně podprůměrný, což vedlo k mírnému meziročnímu snížení jejich podílu na úsporách domácností o 0,4 p. b. na 10,0 %. Úspory domácností v rámci rezervotvorných produktů životního pojištění po mírném nárůstu během předchozích 3 let zaznamenaly v roce 2022 svůj největší pokles v absolutním i relativním vyjádření ve sledovaném období. Tím se prohloubilo setrvalé snižování významu investičního životního pojištění ve struktuře úspor domácností, v níž jeho podíl meziročně poklesl o 0,7 p. b. na 4,2 %.

K růstu celkových úspor domácností také přispěly dluhové cenné papíry vzhledem k jejich nejvyššímu absolutnímu nárůstu i tempu růstu ve sledovaném období, který byl způsoben zejména navýšením státních spořicíh dluhopisů, konkrétně proti-inflačních dluhopisů, v držbě domácností na začátku roku 2022. Podíl dluhových cenných papírů na úsporách domácností meziročně vzrostl o 1,5 p. b., čímž byl plně vykompenzován pokles jejich podílu během sledovaného období z hodnoty 4,2 % dosažené na konci roku 2017. Co se týče kótovaných akcií, došlo v roce 2022 k nejvyššímu absolutnímu nárůstu jejich objemu od metodické změny ve vykazování kótovaných akcií v roce 2019, a jejich podíl na úsporách domácností se tak meziročně zvýšil o 0,2 p. b. na 5,2 %.

Graf 3.1: Struktura úspor domácností

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Pozn.: Pravá část grafu zobrazuje srovnání struktury úspor domácností (v %) v letech 2017 a 2022.

4 INSTITUCIONÁLNÍ POHLED NA FINANČNÍ TRH

4.1 Počty subjektů na finančním trhu

V roce 2022 nedošlo v počtech subjektů v jednotlivých sektorech k významným změnám.

Tabulka 4.1: Počty subjektů poskytujících služby na finančním trhu

K 31. 12.	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna
Úvěrové instituce							
Banky	46	50	49	49	46	44	-2
z toho pobočky zahr. bank	23	27	25	25	23	23	0
z toho stavební spořitelny	5	5	5	5	5	5	0
Družstevní záložny	10	10	9	8	7	6	-1
Kapitálový trh							
Obchodníci s CP (vč. zahr. poboček)	66	79	76	77	76	70	-6
Investiční fondy s právní osobností	125	138	156	188	213	249	36
Investiční společnosti	30	31	35	39	44	47	3
Podílové fondy	227	242	252	234	253	284	31
Fondy kvalifikovaných investorů	79	89	94	90	104	117	13
Fondy kolektivního investování	148	153	158	144	149	167	18
Investiční zprostředkovatelé	7 043	6 847	191	163	153	138	-15
Vázaní zástupci	26 448	21 409	18 409	13 470	14 229	15 178	949
Penzijní společnosti	8	8	8	9	9	9	0
Penzijní fondy	36	36	38	39	42	44	2
Pojišťovnictví							
Pojišťovny	49	48	47	44	41	41	0
z toho pobočky zahr. pojišťoven	21	20	20	17	18	18	0
Zajišťovny	1	1	1	1	1	1	0
Pojišťovací zprostředkovatelé	181 121	185 125	38 481	38 001	30 877	32 448	1 571

Pramen: ČNB, výpočty MF

V dominantním bankovním sektoru se počet snížil o 2 subjekty, když 4 subjekty činnost ukončily a naopak 2 subjekty činnost zahájily. Licence přitom zanikla k počátku roku 2022 Equa bank a.s., jež byla sloučena s Raiffeisenbank a.s. V dubnu pak ČNB rozhodla o odebrání licence Sberbank CZ, a.s., neboť nebyla od 25. 2. 2022 schopna plnit své závazky vůči klientům z důvodu nedostatečné momentální likvidity v souvislosti s důsledky vojenského konfliktu na Ukrajině, načež v květnu vstoupila Sberbank CZ, a.s. do likvidace. V září 2022 se Banka CREDITAS a.s. stala majitelem Expobank CZ a.s., jež od října 2022 změnila obchodní název na Max banka a.s. Dále v průběhu roku 2022 zahájily činnost 2 pobočky zahraničních bank, a to AS Inbank, odštěpný závod a FCM BANK Praha, odštěpný závod. V prosinci 2022 naopak ukončila činnost pobočka zahraniční banky MUFG Bank (Europe) N.V. Prague Branch a v roce 2022 již nepůsobila v sektoru ani PRIVAT BANK der Raiffeisenlandesbank Oberösterreich Aktiengesellschaft, pobočka Česká republika, která ukončila činnost k 31. 12. 2021.

V sektoru družstevních záložen v dubnu 2022 rozhodla členská schůze Družstevní záložny Kredit o jejím zrušení s likvidací, čímž počet subjektů klesl na 6.

V oblasti kapitálového trhu se početně rozrostly investiční fondy s právní osobností (o 36 subjektů), investiční společnosti (o 3 subjekty) a podílové fondy (o 31 subjektů). Počet obchodníků s cennými papíry (OCP) se naopak snížil o 6 subjektů.

U zprostředkovatelů investičních služeb v roce 2022 pokračovala stabilizace jejich počtů po významných úbytcích v letech 2019 a 2020, kdy se do vývoje promítala nová pravidla licencování těchto subjektů. Investiční zprostředkovatelé zaznamenali jen mírný pokles o 15 subjektů, počet vázaných zástupců naopak vzrostl o 949.

V sektoru penzijních společností v roce 2022 ke změně počtu subjektů nedošlo. V případě penzijních fondů se jejich počet zvýšil o 2, když získaly povolení Conseq Target Bond 2035 účastnický fond, Conseq penzijní společnost, a.s. (v únoru) a ČSOB dynamický zodpovědný účastnický fond ČSOB Penzijní společnosti, a. s., člena skupiny ČSOB (v červenci).

V sektoru pojišťoven se počet subjektů rovněž nezměnil. U pojišťovacích zprostředkovatelů se počet subjektů zvýšil o 1 571 na 32 448.

U počtu subjektů působících na finančním trhu ČR na základě tzv. jednotného evropského pasu došlo v roce 2022 v rámci sektorů úvěrových institucí, pojišťoven a investičních fondů k nárůstu počtu subjektů. U investičních fondů pokračoval trend postupného kontinuálního zvyšování počtu subjektů, a to o 737 za celé sledované období od roku 2017. Počet investičních společností naopak mírně poklesl (tabulka 4.2).

Tabulka 4.2: Počet subjektů působících v ČR na základě jednotného pasu

K 31. 12.	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna
Úvěrové instituce	431	445	468	472	418	455	37
Pojišťovny	890	966	976	974	826	837	11
Investiční fondy	1 369	1 664	1 761	1 836	1 934	2 106	172
Investiční společnosti	39	41	51	55	51	50	-1

Pramen: ČNB – JERRS, výpočty MF

4.2 Garanční schémata

V ČR mají za úkol posilovat ochranu klientů i finančního trhu jako celku dva garanční systémy. Jedná se o Garanční systém finančního trhu a Garanční fond obchodníků s cennými papíry.

Garanční systém finančního trhu (GSFT) je zákonem zřízená instituce spravující finanční prostředky určené pro zabezpečení a udržení stability finančního trhu v ČR. GSFT spravuje dva účetně oddělené fondy, a to Fond pojištění vkladů (FPV) a Fond pro řešení krize (FRK). GSFT tak disponuje prostředky, jež mohou být použity pro výplatu náhrad vkladů a rovněž prostředky sloužícími pro řešení krizí úvěrových institucí a vybraných OCP.

Výplatu náhrad vkladů z FPV zajišťuje GSFT v případě, kdy některou z bank, stavebních spořitelů nebo družstevních záložen označí ČNB za insolventní, nebo v případě, že soud rozhodne o úpadku takové instituce. Systém pojištění vkladů garantuje náhrady za vklady vedené u bank, stavebních spořitelů a družstevních záložen se sídlem v ČR ve výši 100 % vkladu včetně úroků, maximálně však do výše odpovídající částce 100 000 EUR na jednoho klienta v jedné instituci. V určitých zákonem stanovených případech dochází ke zvýšení uvedené maximální výše náhrady až do výše odpovídající částce 200 000 EUR⁹.

Úvěrové instituce zapojené do systému pojištění vkladů odvedly za rok 2022 do FPV příspěvky¹⁰ ve výši 1,4 mld. Kč (tabulka 4.3). Objem finančních rezerv ke konci roku 2022 dosáhl 14,2 mld. Kč, když byly z FPV vyplaceny náhrady ve výši 25,3 mld. Kč, a to v souvislosti s výplatou klientů Sberbank CZ, a.s.

Tabulka 4.3: Základní ukazatele FPV

K 31. 12.	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna
Příspěvky (mld. Kč)	0,9	1,0	1,1	1,1	1,3	1,4	0,1
Výplaty náhrad (mld. Kč)	0,3	0,0	0,0	0,0	0,1	25,3	25,2
Finanční rezervy (mld. Kč)	30,3	31,7	34,1	35,5	37,3	14,2	-23,1

Pramen: GSFT, výpočty MF

⁹ Zvýšená náhrada se vztahuje na vklady plynoucí z příjmů ve specifických životních situacích, např. z prodeje soukromého nemovitého majetku sloužícího k bydlení, rozvodového vyrovnání, inkasa pojistného plnění pro případ úrazu, nemoci, invalidity nebo smrti, dědictví, výplaty jednorázové důchodové dávky, odstupného při propuštění ze zaměstnání, náhrady újmy způsobené trestným činem aj.

¹⁰ Výši příspěvků, které finanční instituce odvádějí do FPV, stanovuje ČNB způsobem výpočtu zohledňujícím jak objem tzv. krytých vkladů (tj. vkladů do limitu pojištění odpovídajícímu ekvivalentu 100 000 EUR), tak míru rizika, kterou daná instituce podstupuje.

FŘK je určen k financování řešení krizí bank a vybraných OCP. Soustřeďuje prostředky, jež mohou být použity při ohrožení stability některé z finančních institucí tak, aby nebylo nutné vzhledem k možným zásadním funkcím, které vykonává v rámci finančního sektoru i celé ekonomiky, ukončit její existenci a případně zahájit výplatu náhrad vkladů jejím klientům. FŘK obdržel v roce 2022 od povinných institucí příspěvky ve výši 4,9 mld. Kč, což byla nejvyšší částka za dobu jeho existence.¹¹ Od roku 2016 dosáhly finanční rezervy FŘK již objemu 27,5 mld. Kč.

Tabulka 4.4: Základní ukazatele FŘK

K 31. 12.	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna
Příspěvky (mld. Kč)	3,0	3,1	3,5	3,8	4,3	4,9	0,6
Finanční rezervy (mld. Kč)	6,0	9,2	12,8	16,7	21,2	27,5	6,3

Pramen: GSFT, výpočty MF

Druhý garanční systém na finančním trhu v ČR, Garanční fond obchodníků s cennými papíry (GFOCP), zajišťuje výplatu náhrad zákazníkům OCP, jenž není schopen plnit své závazky vůči svým klientům. Nekryje však riziko ztráty hodnoty investice do cenných papírů. Náhrada se zákazníkovi poskytne ve výši 90 % částky vypočtené v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o podnikání na kapitálovém trhu¹², nejvýše však do hodnoty odpovídající částce 20 000 EUR.

Hlavním zdrojem majetku GFOCP jsou příspěvky zapojených subjektů, tj. OCP a investičních společností obhospodařujících majetek klientů. V roce 2022 GFOCP obdržel za svou dobu existence druhý nejvyšší objem příspěvků, a to ve výši 278,0 mil. Kč, když se příspěvky meziročně snížily o 3,1 mil. Kč. Objem finančních rezerv ke konci roku 2022 dosáhl 1,5 mld. Kč. V roce 2022 nebyly z GFOCP vyplaceny žádné náhrady.

Tabulka 4.5: Základní ukazatele GFOCP

K 31. 12.	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna
Příspěvky (mil. Kč)	191,7	198,9	249,5	223,4	281,1	278,0	-3,1
Výplaty náhrad (mil. Kč)	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finanční rezervy (mld. Kč)	1,1	1,3	1,1	1,2	1,3	1,5	0,2

Pramen: GFOCP, výpočty MF

4.3 Finanční arbitř

Jako orgán mimosoudního řešení vybraných sporů mezi spotřebiteli a finančními institucemi působí finanční arbitř (FA) na finančním trhu od roku 2003, přičemž se jeho působnost postupně rozšiřovala. V roce 2022 pak byla rozšířena i na spory vzniklé při poskytování penzijního připojištění, doplňkového penzijního spoření, panevropského osobního penzijního produktu a dynamické směny měn¹³, čímž se stal FA oprávněn řešit spotřebitelské spory téměř napříč celým finančním trhem. Do jeho působnosti spadá mimosoudní řešení spotřebitelských sporů týkajících se poskytování platebních služeb, neplatebních účtů a vkladních knížek, elektronických peněz, stavebního spoření, spotřebitelských úvěrů (včetně hypotečních úvěrů a úvěrů ze stavebního spoření), kolektivního investování a investičních služeb, směnárenských obchodů, životního pojištění, penzijních produktů a dynamické směny měn. Naopak v působnosti FA nejsou spory z neživotního pojištění, a spory akcionářů a držitelů dluhopisů.

V roce 2022 bylo FA zahájeno 1 434 nových řízení a projednáváno celkem 2 533 sporů, neboť vedle nově zahájených řízení probíhalo dalších 1 098 dříve zahájených. V meziročním srovnání to znamenalo pokles u nově zahájených i projednávaných řízení. Nejčastější nové spory (více než polovina) se týkaly spotřebitelského úvěru, nicméně u těchto sporů došlo k meziročnímu výraznému poklesu. Nejméně nových sporů se naopak vztahovalo ke kolektivnímu investování (1 návrh). Nejvyšší meziroční nárůst zaznamenaly spory v oblasti poskytování

¹¹ ČNB stanovuje roční cílovou úroveň příspěvků do FŘK a to tak, aby ke konci roku 2024 cílový objem FŘK byl 1 % celkového objemu krytých pohledávek z vkladů.

¹² Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ Jedná se o směnu měn, kterou nabízejí provozovatelé bankomatů při výběru hotovosti nebo obchodníci při platbě kartou. Služba může být nabízena tehdy, je-li platba prováděna v jiné měně, než je měna účtu, z kterého se platba provádí.

platebních služeb. V rámci všech projednávaných sporů se jich více než polovina týkala spotřebitelského úvěru, čtvrtina platebních služeb a necelá desetina pak životního pojištění.

Tabulka 4.6: Počet zahájených a projednávaných řízení v jednotlivých letech

K 31. 12.	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna
Přijaté návrhy na zahájení řízení	1 344	1 401	1 178	1 228	1 709	1 427	-282
z toho platební služby	138	130	141	179	209	406	197
spotřebitelský úvěr	338	513	664	786	1 294	826	-468
životní pojištění	734	626	246	172	110	98	-12
Celkem projednávaná řízení	3 220	3 619	3 142	2 425	2 820	2 525	-295

Pramen: Výroční zprávy FA, výpočty MF

4.4 Hospodaření finančních institucí

Všechny sledované sektory finančního trhu v roce 2022 zaznamenaly kladný hospodářský výsledek před zdaněním a s výjimkou pojišťoven také meziroční růst zisku (tabulka 4.7). Nejvyšších relativních přírůstků zisku dosáhly banky (42,8 %) a investiční společnosti (15,9 %). U pojišťoven zisk meziročně klesl o 39,2 %, nicméně tento relativní pokles byl dán i vysokým hospodářským výsledkem roku 2021, který byl jednorázově ovlivněn mimořádnými účetními operacemi souvisejícími s korporátními změnami. Penzijní společnosti a nebankovní OCP včetně zahraničních poboček zaznamenaly cca 5% meziroční zvýšení zisku. Největší objem zisku ze všech sledovaných sektorů finančního trhu vytvořily opět banky (83% podíl, meziročně o 13,0 p. b. více).

Tabulka 4.7: Výsledek hospodaření finančních institucí před zdaněním

K 31. 12. (mld. Kč)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Banky	90,3	98,0	109,2	57,4	85,5	122,2	36,6	42,8
Pojišťovny	10,4	17,4	20,1	17,8	31,3	19,0	-12,3	-39,2
Penzijní společnosti	1,6	1,7	2,3	2,3	2,6	2,7	0,1	5,3
Investiční společnosti	1,2	1,4	1,5	1,5	2,0	2,3	0,3	15,9
Nebankovní OCP	1,0	0,8	0,8	1,2	1,4	1,4	0,1	5,4

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

5 ÚVĚROVÉ INSTITUCE A OSTATNÍ POSKYTOVATELÉ FINANCOVÁNÍ AKTIV

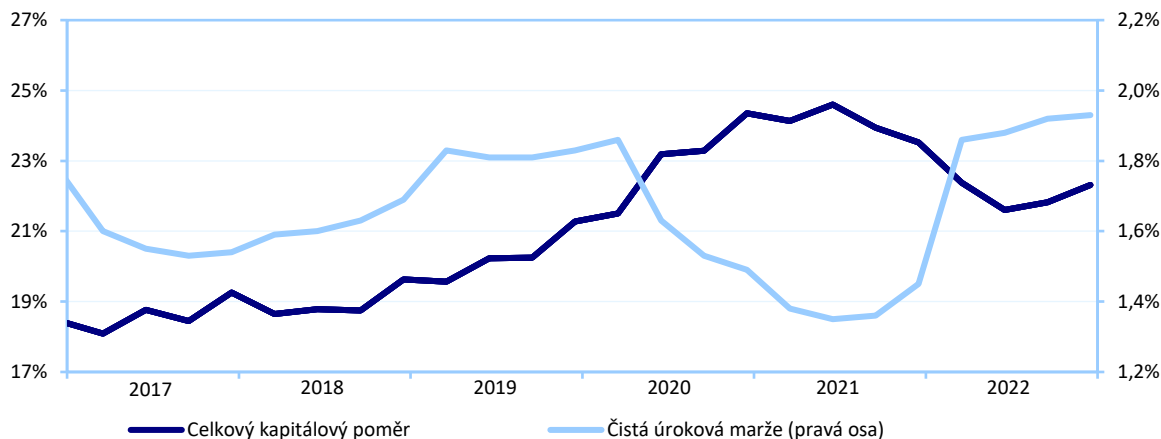
Tato kapitola se primárně věnuje problematice úvěrových institucí, tedy bank (většina částí kapitoly) včetně stavebních spořitelů (kapitola 5.7) a družstevních záložen (kapitola 5.8). Pozornost je věnována i dílčím tématům, jako jsou úrokové sazby (kapitola 5.4), vklady a úvěry (kapitola 5.5) a hypoteční úvěry (kapitola 5.6). Další kapitola (5.9) se pak zabývá vývojem segmentu nebankovních poskytovatelů financování. Tento dílčí sektor totiž nabízí produkty¹⁴, které jsou poměrně blízkým substitutem k bankovním úvěrům a v případě poskytnutí retailovým klientům vstupují do ukazatele celkového zadlužení domácností, jemuž se věnuje poslední kapitola (5.10).

5.1 Hlavní vývojové tendence bankovního sektoru

Na vývoj bankovního sektoru v roce 2022 působil růst měnověpolitických sazeb ČNB a jen v omezené míře se projevovaly přímé hospodářské důsledky růstu cen energetických surovin či nejistota spojená s probíhajícím vojenským konfliktem na Ukrajině. Celkové objemy aktiv, klientských vkladů i úvěrů dosáhly opět nového maxima. Kvalita úvěrů se stejně jako v roce 2021 opět zlepšila. Hospodářský výsledek před zdaněním se meziročně zvýšil o více než 40 %, a dosáhl tak dosud své nejvyšší hodnoty. Dlouhodobě působící faktory, mezi něž patřily zejména celkově vysoká míra kapitálové přiměřenosti a dlouhodobě vysoký a převážně rostoucí podíl krytí klientských úvěrů vklady, nadále podporovaly celkovou odolnost sektoru.

Celkový kapitálový poměr jakožto ukazatel kapitálové přiměřenosti bankovního sektoru v roce 2022 druhý rok v řadě meziročně mírně klesl, a to o 1,2 p. b. na 22,3 %, poté co byla uvolněna omezení výplaty dividend zavedená v roce 2020 v reakci na možné důsledky pandemie COVID-19 (graf 5.1). Napříč skupinami bank dle jejich velikosti, resp. zaměření, existovaly dlouhodobě mírné rozdíly ve výši celkového kapitálového poměru. Velké banky¹⁵ vykázaly pokles o 2,6 p. b. na 20,8 %, tj. hodnotu výrazně pod průměrem celého sektoru. Lehce podprůměrnou hodnotu ukazatele dosahovaly stavební spořitelny (22,0 %) a významně nadprůměrná hodnota připadala pak na střední a malé banky (shodně 25,4 %). Čistá úroková marže, jeden ze stěžejních faktorů ziskovosti, významně vzrostla (o 0,5 p. b. na 1,9 %) v reakci na zvýšení měnověpolitických sazeb ČNB zahájené v 2. pololetí 2021, přičemž nejvyšší přírůstek nastal během 1. čtvrtletí 2022.

Graf 5.1: Celkový kapitálový poměr a čistá úroková marže

Pramen: ČNB – ARAD

Celková aktiva bankovního sektoru včetně stavebních spořitelů (tabulka 5.1), dosáhla ke konci roku 2022 opět nového maxima ve výši 8,9 bil. Kč.¹⁶ Meziroční růst aktiv o 4,0 % byl v rámci sledovaného období od roku 2017

¹⁴ Některé obdobné služby a produkty (např. v oblasti platebního styku nebo poskytování financování) nabízí i jiné subjekty, které ve větší míře využívají informační technologie, jako jsou např. peer-to-peer lending, crowdfunding, aj.

¹⁵ Za velké banky jsou považovány banky s bilanční sumou větší než 10 % celkového objemu bilanční sumy sektoru, za střední pak banky s bilanční sumou 2 až 10 % sektoru a za malé banky s bilanční sumou menší než 2 % sektoru.

¹⁶ Tyto hodnoty zveřejněné ČNB v rámci databáze ARAD se liší od hodnot publikovaných ČNB například v rámci Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem z důvodu rozdílné metodiky, což se pak také může projevat například u podílových ukazatelů nevýkonných úvěrů.

podprůměrný. Dynamika růstu objemu klientských úvěrů meziročně klesla o 1,2 p. b. na 5,8 %, tempo růstu objemu vkladů (6,5 %), které byly opět hlavním zdrojem růstu celkových pasiv, bylo podobné jako v roce 2021. To se projevilo v mírném nárůstu hodnoty ukazatele poměru vkladů k úvěrům o 0,9 p. b. na 143,9 %, na jeho nejvyšší úroveň ve sledovaném období.

Tabulka 5.1: Základní ukazatele bankovního sektoru

K 31. 12. (mld. Kč)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva celkem	7 064,5	7 329,5	7 623,6	8 018,0	8 603,2	8 943,3	340,1	4,0
Klientské úvěry	3 085,5	3 306,4	3 450,5	3 595,6	3 847,8	4 071,7	223,9	5,8
Klientské vklady	4 169,1	4 445,6	4 739,3	5 162,0	5 502,3	5 858,9	356,6	6,5
Poměr klientských vkladů k úvěrům (%)	135,1	134,5	137,4	143,6	143,0	143,9	0,9	0,6
Celkový kapitál. poměr (%)	19,3	19,6	21,3	24,4	23,5	22,3	-1,2	-5,1

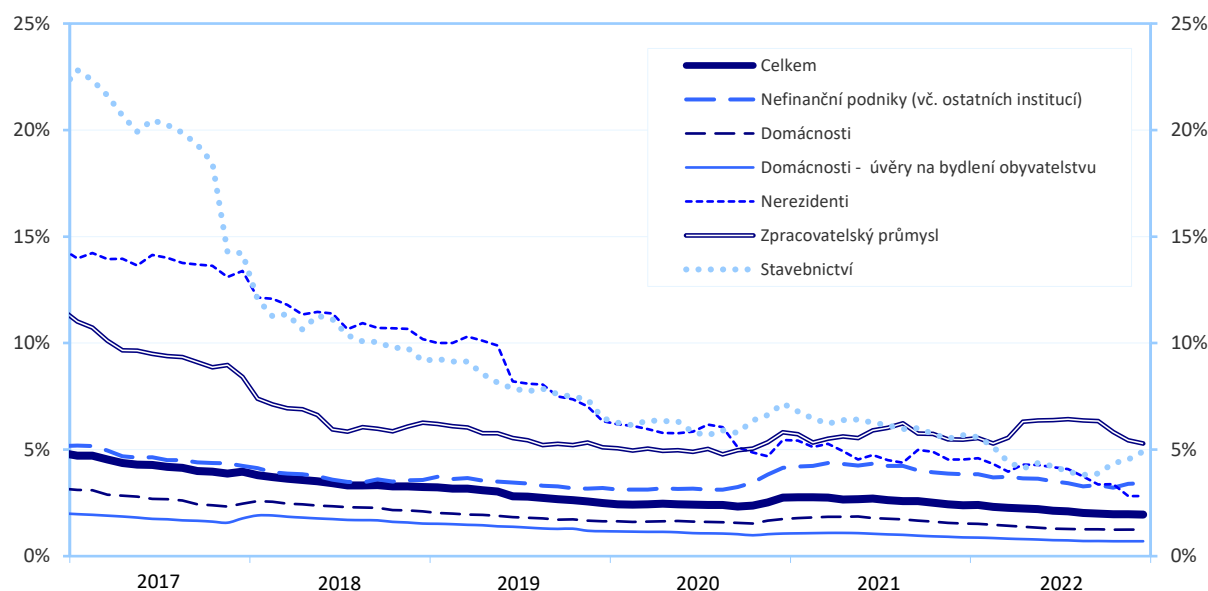
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

5.2 Aktiva bankovního sektoru a kvalita úvěrového portfolia

Struktura aktiv se z hlediska nejvýznamnějších položek meziročně zásadně nezměnila. Dominantní složkou zůstaly úvěry a ostatní pohledávky za klienty, jejichž podíl meziročně vzrostl o 0,8 p. b. na 45,5 %. Méně než čtvrtinu aktiv (23,1 %) pak banky držely v podobě expozic u centrální banky¹⁷, když podíl této položky bilance meziročně klesl o 4,1 p. b. Více než osminu aktiv (12,9 %) pak představovaly dluhopisy domácích ústředních vládních institucí, jejichž objem přitom vzrostl meziročně přibližně o šestinu. Za sledované období od konce roku 2017 došlo k nárůstu o více než 150 %, čímž se výrazně zvýšila velikost expozice bank¹⁸ vůči vládnímu sektoru.

Vzhledem k tomu, že klientské úvěry dlouhodobě představovaly klíčovou položku bankovních aktiv, je vhodné se blíže zaměřit i na jejich kvalitu. Podíl nevykonných úvěrů na celkových klientských úvěrech meziročně klesl, stejně jako v roce 2021, o 0,4 p. b., a to na 2,0 %, tj. na dosud nejnižší zaznamenanou úroveň za 20 let. Všechny sledované klientské sektory a odvětví rovněž zaznamenaly pokles podílu nevykonných úvěrů (graf 5.2).

Graf 5.2: Podíl nevykonných úvěrů dle klientských sektorů a odvětví

Pramen: ČNB – ARAD¹⁹, výpočty MF

¹⁷ Typicky se jedná o repo operace.

¹⁸ ČNB v rámci zátěžového testu českých veřejných financí v první polovině roku 2022 vyhodnotila tyto expozice jako systémově významné, nicméně neidentifikovala potřebu požadovat dodatečný kapitál.

¹⁹ Metodika vykazování navazuje na pravidla obezřetného podnikání, která se v čase měnila, a proto nejsou údaje zcela srovnatelné.

5.3 Hospodářské výsledky a rentabilita bankovního sektoru

Hospodářský výsledek bankovního sektoru před zdaněním za rok 2022 meziročně vzrostl o 36,6 mld. Kč na 122,2 mld. Kč, a dosáhl tak nejvyšší hodnoty od roku 2008²⁰ (tabulka 5.2).

Tabulka 5.2: Vybrané položky výkazu zisku a ztráty bankovního sektoru

K 31. 12. (mld. Kč)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Čisté úrokové výnosy	112,1	129,8	145,7	126,9	128,9	171,9	43,0	33,4
úrokové výnosy	146,7	179,2	225,9	186,1	184,7	430,9	246,3	133,3
úrokové náklady	34,6	49,4	80,2	59,2	55,8	259,1	203,3	364,2
Čisté výnosy z poplatků a provizí	32,1	33,6	33,1	30,9	34,9	38,1	3,2	9,1
výnosy z poplatků a provizí	44,6	46,1	44,3	42,9	48,5	52,6	4,2	8,6
náklady na poplatky a provize	12,5	12,4	11,2	12,0	13,5	14,5	1,0	7,4
Správní náklady	73,6	76,7	77,7	73,3	75,5	79,3	3,8	5,0
Ostatní čisté výnosy	19,7	11,4	8,1	-27,1	-2,7	-8,5	-5,8	211,9
Zisk nebo (-) ztráta před zdaněním	90,3	98,0	109,2	57,4	85,5	122,2	36,6	42,8

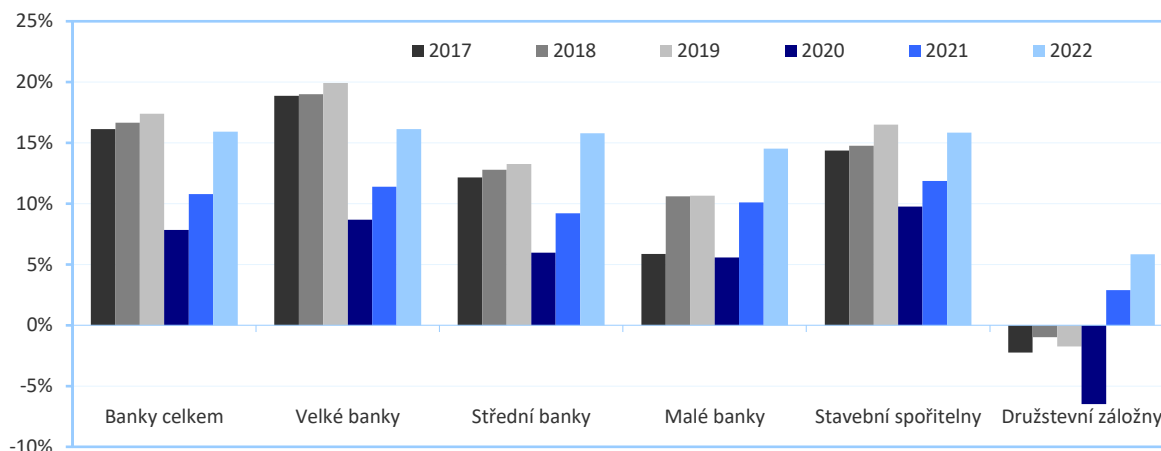
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Ze všech čtyř agregovaných sledovaných položek měly na meziroční vývoj zisku nejvýznamnější dopad tzv. čisté úrokové výnosy, když došlo k jejich meziročnímu růstu o 43,0 mld. Kč. Přírůstek úrokových nákladů (o 203,3 mld. Kč) byl, navzdory meziročnímu nárůstu o více než trojnásobek, nižší než přírůstek výnosů (o 246,3 mld. Kč). Úrokové výnosy meziročně rostly díky vyššímu úročení prostředků bank alokovaných v rámci repo operací u centrální banky a postupnému růstu úročení úvěrů a dalších aktiv. Pozitivně se projevil i růst čistých výnosů z poplatků a provizí o 3,2 mld. Kč.

Naopak negativně na výši celkového zisku působil pokles ostatních čistých výnosů (o 5,8 mld. Kč), které ovlivnil především růst ztrát ze znehodnocení (o 5,5 mld. Kč) a pokles zisků z kurzových rozdílů (o 3,8 mld. Kč). Obdobně se na vývoji zisku projevil i správní náklady bank, když meziročně vzrostly o 3,8 mld. Kč na 79,3 mld. Kč.

Jako celek vykázal bankovní sektor rentabilitu vlastního kapitálu Tier 1 na úrovni 15,9 %. Razantní meziroční růst (o 5,1 p. b.) téměř vedl k návratu tohoto relativního ukazatele zpět k úrovním dosahovaným před pandemií COVID-19 (graf 5.3). K meziročnímu růstu opět došlo ve všech segmentech bank dle jejich velikosti, resp. zaměření. Nejvyšší přírůstek vykázaly střední banky (o 6,6 p. b. na 15,8 %), které tak dosáhly nejvyšší hodnoty tohoto ukazatele za sledované období od roku 2017, a téměř vyrovnaly ziskovost velkých bank (16,1 %). Rozdíly mezi jednotlivými segmenty bank se tak opět snížily. Segment malých bank dosáhl mírně nižší hodnoty (14,5 %). Pro srovnání v rámci sektoru úvěrových institucí lze poukázat na sektor družstevních záložen, který v roce 2022 vykázal zdvojnásobení rentability (o 2,9 p. b. na 5,8 %).

Graf 5.3: Rentabilita vlastního kapitálu Tier 1

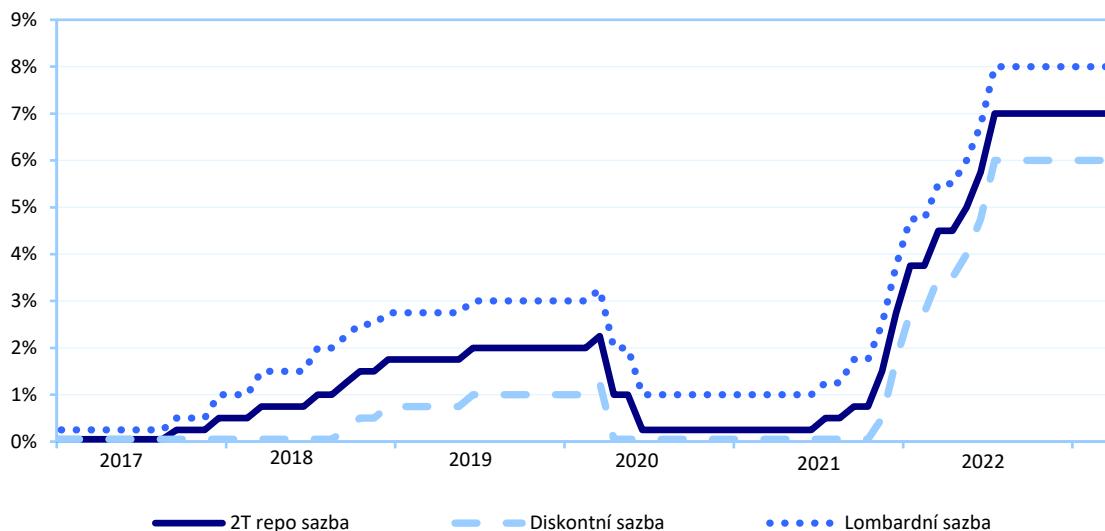
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

²⁰ Rok 2008 je počátkem příslušných časových řad databáze ČNB – ARAD.

5.4 Vývoj úrokových sazeb

Vývoj tržních úrokových sazeb je významně ovlivňován působením nástrojů měnové politiky. ČNB v 1. pololetí 2022 navázala na zvyšování sazeb zahájené na začátku 2. pololetí 2021, když tak učinila jako jedna z prvních centrálních bank v rámci vyspělých ekonomik. Po čtyřech zvýšeních v roce 2022 vzrostla 2T repo sazba až na 7,0 %, přičemž naposledy byla sazba na této hodnotě před více než 20 lety. Vzájemné rozpětí mezi jednotlivými měnověpolitickými sazbami bylo od roku 2021 na dříve obvyklé hodnotě 1 p. b. poté, co se tehdy sazby významně vzdálily nulové hranici (graf 5.4).

Graf 5.4: Úrokové sazby ČNB

Pramen: ČNB – ARAD

Zvýšení měnověpolitických sazeb se projevilo v meziročním růstu většiny sledovaných průměrných ročních klientských úrokových sazeb vkladů i úvěrů (tabulka 5.3). Úročení vkladů domácností vzrostlo na nejvyšší hodnotu za 10 let, v případě nefinančních podniků dokonce za 20 let. Průměrné roční úročení korunových úvěrů nefinančním podnikům vzrostlo o 3,5 p. b. na 6,5 %, a pohybovalo se také nejvýše za 20 let. Průměrné roční úročení úvěrů domácnostem na spotřebu kleslo na nové minimum (8,3 %), naopak v případě úvěrů domácnostem na bydlení nastal růst o 0,2 p. b. na 2,6 %.

Tabulka 5.3: Průměrná úroková sazba

Roční průměr (% p. a.)		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vklady	domácností	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3	1,2
	nefinančních podniků	0,0	0,1	0,4	0,2	0,1	2,0
Úvěry	domácnostem	4,1	3,8	3,7	3,5	3,3	3,4
	na spotřebu	11,4	10,2	9,5	9,0	8,4	8,3
	na bydlení	2,7	2,5	2,5	2,5	2,4	2,6
	nefinančním podnikům	2,6	3,1	3,8	2,9	3,0	6,5

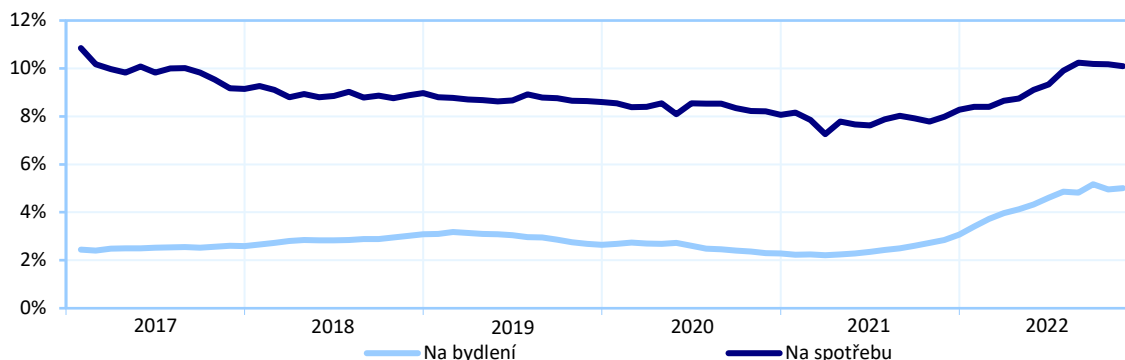
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Pozn.: Průměrné sazby z celkového objemu korunových vkladů a úvěrů.

V případě úvěrů domácnostem je vhodné sledovat kromě úrokové sazby, jako základního měřítka ceny těchto úvěrů, také komplexnější ukazatel zahrnující i další náklady na úvěr v podobě RPSN.²¹ RPSN nově poskytnutých úvěrů na spotřebu pokračovala druhý rok v růstu, když meziročně mírně vzrostla o 1,8 p. b. na 10,1 %, a přiblížila se tak na konci roku zpět nejvyšším hodnotám z počátku sledovaného období (graf 5.5). RPSN nově poskytnutých úvěrů na bydlení vzrostla o 2,0 p. b. na 5,0 %, tedy k úrovni, na které se naposledy pohybovala v průběhu roku 2010.

²¹ RPSN (roční procentní sazba nákladů) udává procentní podíl z dlužné částky, který musí klient zaplatit za období jednoho roku nad rámec úroku, a to v souvislosti se splátkami, správou a dalšími výdaji spojenými s čerpáním úvěru.

Graf 5.5: RPSN nových korunových úvěrů poskytnutých bankami

Pramen: ČNB – ARAD

5.5 Vklady a úvěry klientů bank

Objem klientských vkladů²² vzrostl o 6,5 % a dosáhl téměř 5,9 bil. Kč (tabulka 5.4). Meziroční dynamika růstu tak byla o 1,2 p. b. nižší než průměr za sledované období od roku 2017, k čemuž vedl především vývoj v sektorech domácností a nefinančních podniků. Tyto dva objemově nejvýznamnější sektory vykázaly nejnižší tempo růstu za sledované období (kolem 4 %) a v případě nerezidentů byl vykázán dokonce relativní pokles objemu vkladů (o 6,0 %). Naopak nefinanční a vládní instituce vykázaly neobvykle silný růst (o 38,2 %, resp. 22,5 %).

Absolutní přírůstek celkových klientských vkladů o 356,6 mld. Kč byl třetí nejvyšší za sledované období. Nejvyšší meziroční absolutní přírůstek vkladů ze všech sektorů zaznamenaly jako již tradičně domácnosti. Nicméně v meziročním srovnání byl absolutní přírůstek o 76,1 mld. Kč nižší, když docházelo k postupnému rozpouštění úspor domácností vzniklých při jejich prudkém růstu v roce 2020. Podíl vkladů domácností na celkových vkladech, který dlouhodobě přesahuje polovinu všech vkladů, v roce 2022 mírně klesl na 58,0 %. Více než pětina podíl (23,3 %) pak měly nefinanční podniky.

Z hlediska struktury vkladů dle splatnosti významně vzrostl podíl termínovaných vkladů o 10,4 p. b. na 28,2 %, tedy na nejvyšší prosincovou hodnotu za sledované období. Přispělo k tomu razantní zvyšování měnověpolitických sazeb od poloviny roku 2021 promítající se ve vyšším růstu úročení vkladů s delší splatností.

Tabulka 5.4: Vklady u bank dle sektorového hlediska²³

K 31. 12. (mld. Kč)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácnosti	2 370,2	2 558,5	2 725,5	3 056,8	3 264,7	3 396,4	131,8	4,0
Nefinanční podniky (vč. ostatních institucí)	996,9	1 041,2	1 094,8	1 217,9	1 308,9	1 367,0	58,1	4,4
Vládní instituce	264,7	278,8	301,7	302,4	325,3	398,6	73,3	22,5
Finanční instituce	260,4	282,5	310,8	260,2	273,2	377,5	104,3	38,2
Nerezidenti	237,2	244,9	262,8	274,7	273,9	257,4	-16,6	-6,0
Neziskové instituce	39,7	39,8	43,8	49,9	56,3	62,0	5,7	10,1
Celkem	4 169,1	4 445,6	4 739,3	5 162,0	5 502,3	5 858,8	356,6	6,5

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Objem klientských úvěrů vzrostl o 5,8 % a dosáhl téměř 4,1 bil. Kč (tabulka 5.5). Meziroční tempo růstu tak přibližně odpovídalo průměru za sledované období, který činil téměř 6 %.

Všechny sektory s výjimkou objemově marginálních neziskových institucí vykázaly meziroční růst. Oba hlavní sektory pak zaznamenaly zpomalení meziroční dynamiky růstu s tím, že domácnosti o 5,2 p. b. a nefinanční podniky o 1,7 p. b. Zatímco v případě nefinančních podniků se jednalo o návrat k tempu růstu odpovídajícímu průměru sledovaného období, v případě domácností se jednalo o nejnižší dynamiku v rámci sledovaného období. Z hlediska absolutních změn byl stejně jako v předchozích letech dominantní meziroční přírůstek úvěrů

²² Do údajů nejsou započteny vklady nebo úvěry vůči centrální bance a jiným úvěrovým institucím.

²³ V tabulce jsou uvedeny vklady u bank. Hodnoty se tedy liší od tabulky 2.1, kde jsou uvedena depozita u všech úvěrových institucí (tj. včetně družstevních záložen).

poskytnutých domácnostem (o 97,7 mld. Kč), přičemž však oproti předchozímu roku byl přírůstek o 47,1 % nižší. Výrazný nárůst pak zaznamenaly finanční instituce, když za rok 2022 vykázaly více než 50 % přírůstku objemu vkladů dosaženého za celé sledované období od roku 2017.

Tabulka 5.5: Úvěry u bank dle sektorového hlediska²⁴

K 31. 12. (mld. Kč)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácnosti	1 527,2	1 642,7	1 745,0	1 858,7	2 043,4	2 141,1	97,7	4,8
Nefinanční podniky (vč. ostatních institucí)	1 022,0	1 080,3	1 119,9	1 123,0	1 188,3	1 237,1	48,8	4,1
Vládní instituce	44,4	48,8	49,3	54,0	58,6	62,0	3,4	5,8
Finanční instituce	193,3	206,3	213,4	210,5	234,8	284,0	49,2	21,0
Nerezidenti	296,0	325,2	319,8	345,7	319,3	344,5	25,1	7,9
Neziskové instituce	2,7	3,2	3,0	3,7	3,3	3,0	-0,3	-10,3
Celkem	3 085,5	3 306,4	3 450,5	3 595,6	3 847,8	4 071,7	223,9	5,8

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

5.6 Hypoteční trh

Aktivita na trhu hypotečních úvěrů²⁵ byla v roce 2022 ovlivněna inflačními tlaky, které se promítly jak do nákladů domácností a jejich schopnosti čerpat a splácet úvěry, tak do rostoucích úrokových sazeb v kontextu zpřísnování měnové politiky ČNB. Ty spolu s pokračující omezenou nabídkou a poklesem cenové dostupnosti nemovitostí pak vedly k ochlazení poptávky po hypotečních úvěrech bytových nemovitostí.

Nově poskytnuté hypoteční úvěry (tj. včetně refixací či refinancování)²⁶ v roce 2022 vykázaly výrazný meziroční pokles celkového objemu (o 36,3 % na 566,4 mld. Kč) i počtu smluv (o 45,9 % na 152,6 tis.). Příčinou poklesu byl vývoj segmentu hypotečních úvěrů na bytové nemovitosti, který zaznamenal přibližně poloviční objem i počet nových smluv než v roce 2021 (tabulka 5.6). Naopak v segmentu hypotečních úvěrů na nebytové nemovitosti a ostatní účely došlo k mírnému cca 3% růstu objemu na 252,0 mld. Kč, což byla druhá nejvyšší hodnota za sledované období. Podíl této kategorie úvěrů na celkovém objemu nově poskytnutých hypotečních úvěrů se meziročně zvýšil o 17,0 p. b. na 44,5 %, tj. nejvyšší hodnotu za sledované období (graf 5.6).

Tabulka 5.6: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení

K 31.12.		2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Bytové nemovitosti	počet (v tis. ks)	171,4	164,6	155,7	268,5	253,5	130,5	-123,0	-48,5
	objem (mld. Kč)	311,7	301,7	299,6	591,4	644,2	314,4	-329,8	-51,2
	podíl na objemu (%)	75,4	77,1	63,2	60,4	72,5	55,5	-17,0	-23,4
	počtu (%)	89,0	89,6	87,3	85,9	89,8	85,5	-4,3	-4,8
	průměrná výše (mil. Kč)	1,8	1,8	1,9	2,2	2,5	2,4	-0,1	-5,2
Nebytové nemovitosti a ostatní účely	počet (v tis. ks)	21,2	19,1	22,6	44,2	28,8	22,1	-6,6	-23,0
	objem (mld. Kč)	101,5	89,6	174,8	387,7	244,5	252,0	7,5	3,1
	podíl na objemu (%)	24,6	22,9	36,8	39,6	27,5	44,5	17,0	61,7
	počtu (%)	11,0	10,4	12,7	14,1	10,2	14,5	4,3	42,4
	průměrná výše (mil. Kč)	4,8	4,7	7,7	8,8	8,5	11,4	2,9	33,9
Celkem	počet (v tis. ks)	192,6	183,7	178,2	312,7	282,2	152,6	-129,6	-45,9
	objem (mld. Kč)	413,2	391,2	474,4	979,1	888,7	566,4	-322,3	-36,3

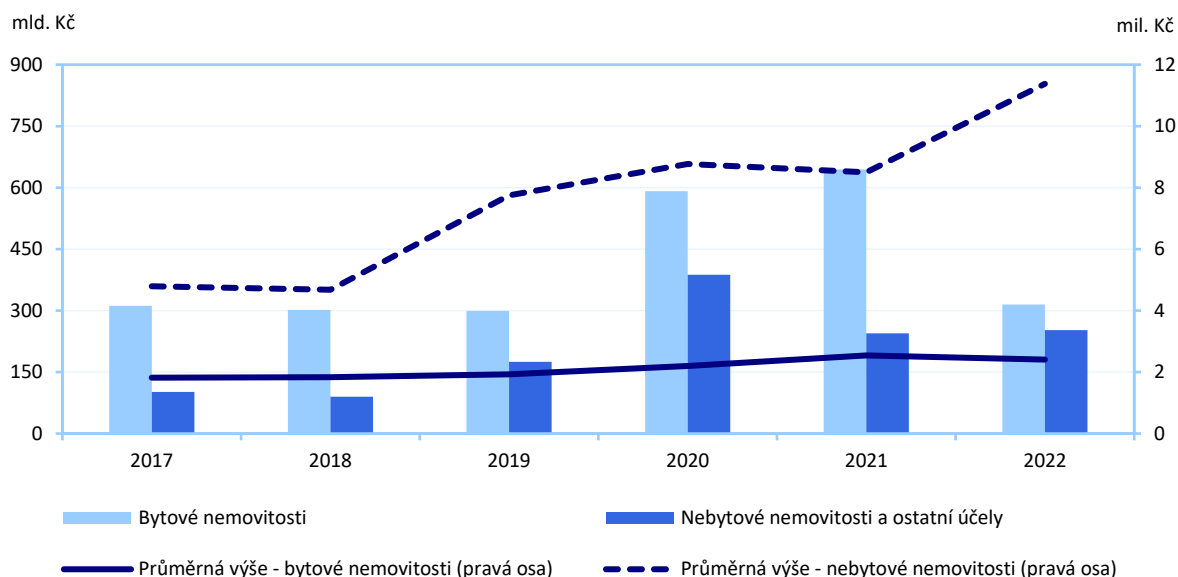
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

²⁴ Specifickým faktorem, který především v roce 2020 a v části roku 2021 do jisté míry ovlivnil výše uvedený vývoj bankovních úvěrů, byla tzv. úvěrová moratoria (viz Box 1 ve Zprávě o vývoji finančního trhu v roce 2020).

²⁵ Od roku 2019, v souvislosti s úpravami regulatorního rámce, je hypoteční úvěr úvěrem, jehož splacení včetně příslušenství je alespoň částečně zajištěno zástavním právem k nemovitosti.

²⁶ Nově poskytnuté hypoteční úvěry sestávají z tzv. čistě nových hypotečních úvěrů (do ekonomiky nové hypoteční úvěry vč. navýšení), refinancovaných hypotečních úvěrů (z jiné úvěrové instituce) a ostatních úvěrových ujednání (tj. interní refinancování, refixace, konsolidace, úvěrová moratoria).

Graf 5.6: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Růst cen rezidenčních nemovitostí²⁷ se nadále promítal v průměrné výši nově poskytnutého hypotečního úvěru, která se sice meziročně mírně snížila o cca 130 tis. Kč na 2,4 mil. Kč, nicméně stále však byla druhá nejvyšší za sledované období (graf 5.6). Průměrná výše nově poskytnutého hypotečního úvěru na nebytové nemovitosti v roce 2022 zaznamenala výrazný 34% růst na 11,4 mil. Kč.

Při užším vymezení hypotečních úvěrů na bytové nemovitosti poskytnuté obyvatelstvu²⁸ se pokles projevil jak u tzv. čistě nových hypotečních úvěrů, tak refinancovaných úvěrů. Obě tyto kategorie nicméně rok před tím dosáhly rekordních objemů, a tato výjimečná srovnávací základna byla jednou z příčin vysoké hodnoty meziročního tempa poklesu aktivity v roce 2022. I tak však byly nově poskytnuté objemy v roce 2022 u obou kategorií nejnižší za sledované období. Objem čistě nových hypotečních úvěrů v roce 2022 meziročně klesl o 59,6 % na 148,7 mld. Kč a byl tak o třetinu nižší oproti průměru předchozích 5 let (tabulka 5.7). Produkce úvěrů v rámci čtvrtletí citelně klesla zejména v 2. polovině roku 2022 (graf 5.7). Objem refinancovaných úvěrů meziročně poklesl o tři čtvrtiny (74,7 %) na 23,2 mld. Kč. Tzv. ostatní úvěrová ujednání, do kterých patří refixace, interní refinancování, konsolidace a úvěrová moratoria, zaznamenala cca 24% meziroční pokles objemu (tabulka 5.7).

Tabulka 5.7: Nově poskytnuté hypoteční úvěry (HÚ) na bytové nemovitosti obyvatelstvu

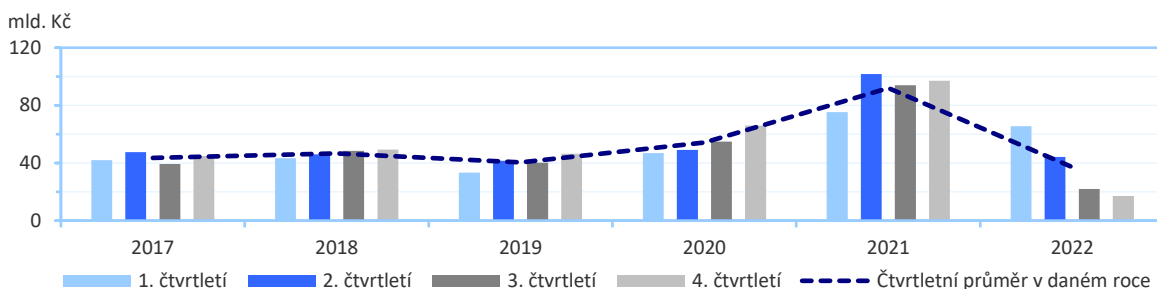
	K 31.12.	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Nově poskytnuté HÚ (mld. Kč)	Čistě nové HÚ	173,8	186,9	161,5	216,8	367,9	148,7	-219,3	-59,6
	Refinancované	38,2	34,6	29,2	49,3	91,4	23,2	-68,2	-74,7
	Ostatní úvěrová ujednání	83,0	82,9	83,8	237,4	151,9	116,0	-35,9	-23,6
Podíl na celku (%)	Čistě nové HÚ	58,9	61,4	58,8	43,1	60,2	51,7	-8,5	-14,2
	Refinancované	12,9	11,4	10,6	9,8	15,0	8,0	-6,9	-46,2
	Ostatní úvěrová ujednání	28,1	27,2	30,5	47,1	24,9	40,3	15,5	62,2
Nově poskytnuté HÚ celkem (mld. Kč)		295,0	304,4	274,5	503,6	611,2	287,8	-323,4	-52,9

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

²⁷ Podle ČNB se míra nadhodnocení cen bytů v ČR od roku 2017 postupně zvýšila až na cca 60 % k 2. čtvrtletí 2022.

²⁸ Dílčí subsektor sektoru domácností (tj. zaměstnanci, příjemci důchodů z vlastnictví, příjemci penzí, příjemci ostatních transferů), bez zahrnutí živnostníků a společností vlastníků bytových jednotek.

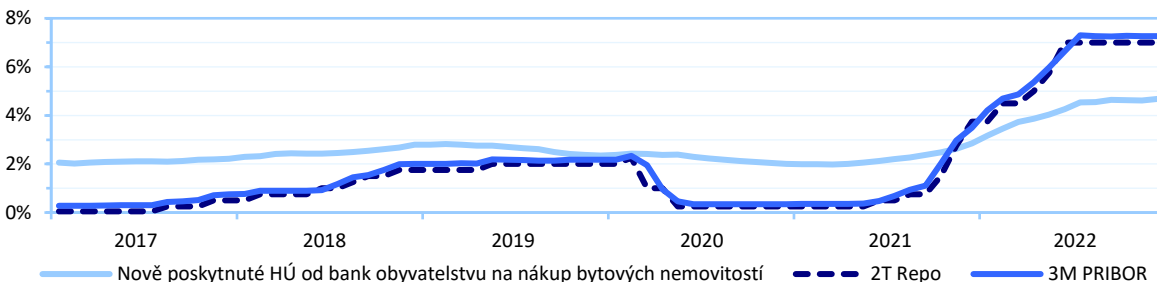
Graf 5.7: Čistě nové hypoteční úvěry na bytové nemovitosti poskytnuté obyvatelstvu

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Průměrná měsíční úroková sazba nově poskytnutých hypotečních úvěrů obyvatelstvu na bytové nemovitosti v průběhu roku 2022 postupně rostla z počáteční úrovně mírně převyšující 3 %, kdy hodnotu ukazatele zkraje roku patrně ovlivňovaly sazby předjednaných úvěrů v předchozích měsících. Zatímco v prosinci 2021 činila sazba 2,85 % p. a., v průběhu 12 měsíců vzrostla na 4,68 % p. a., tedy na nejvyšší úroveň ve sledovaném období (graf 5.8). Po celý rok 2022 byla však průměrná sazba hypotečních úvěrů pod úrovní postupně se zvyšující základní sazby měnové politiky ČNB (tj. 2T repo sazby), přičemž nejvyšší rozpětí mezi těmito sazbami (2,74 p. b.) nastalo v červnu.

Graf 5.8: Úrokové sazby nově poskytnutých hypotečních úvěrů (HÚ) a vybrané úrokové sazby

Pramen: ČNB – ARAD

Struktura nově poskytnutých hypotečních úvěrů podle doby fixace úrokové sazby byla ovlivněna podstatným růstem úrokových sazeb v průběhu roku, jejich různou výší dle fixace a očekáváním možného budoucího poklesu sazeb. Z hlediska struktury zastoupení jednotlivých kategorií došlo k odklonu od kategorií střednědobé fixace, když podíl fixací od 1 roku do 5 let meziročně klesl o 1,9 p. b. na 37,3 % a podíl fixací nad 5 let do 10 let klesl o 10,3 p. b. na 26,7 %. Naopak se o výrazných 11,9 p. b. zvýšilo zastoupení kategorie fixací do 1 roku, a to na 33,2 %, když si tato kategorie jako jediná meziročně udržela přibližně stejný objem nově poskytnutých hypotečních úvěrů (tabulka 5.8). Z hlediska objemu nesplacených hypotečních úvěrů pak svou dominanci zvýšila o 1,5 p. b. na 39,1 % kategorie fixací nad 5 let do 10 let, která tak podruhé za sebou překonala druhou objemově nejvýznamnější kategorii fixací od 1 roku do 5 let.

Tabulka 5.8: Hypoteční úvěry (HÚ) podle fixace úrokové sazby

K 31. 12. (mld. Kč)		2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
								abs.	%
Nově poskytnuté HÚ	Variabilní a do 1 roku	84,6	74,8	133,7	320,9	189,0	188,0	-1,0	-0,5
	Fix. nad 1 do 5 let	212,9	182,6	164,7	307,5	348,0	211,2	-136,8	-39,3
	Fix. nad 5 do 10 let	103,2	115,0	150,3	316,9	328,7	151,2	-177,4	-54,0
	Fixace nad 10 let	12,4	18,9	25,6	33,8	23,1	16,0	-7,1	-30,8
	Celkem	413,2	391,2	474,4	979,1	888,7	566,4	-322,3	-36,3
Nesplacené HÚ celkem	Variabilní a do 1 roku	285,7	309,3	466,6	520,3	503,1	523,4	20,3	4,0
	Fix. nad 1 do 5 let	843,6	848,1	871,4	821,6	893,1	904,1	11,0	1,2
	Fix. nad 5 do 10 let	304,2	419,1	549,9	741,9	899,4	981,6	82,2	9,1
	Fixace nad 10 let	65,0	75,1	98,2	100,3	94,4	100,5	6,1	6,5
	Celkem	1 498,5	1 651,6	1 986,1	2 184,1	2 390,0	2 509,7	119,6	5,0

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Celkový počet nesplacených hypotečních úvěrů meziočasně vykázal poprvé za sledované období pokles (o 3,6 %), objem se však zvýšil o 5,0 % (tabulka 5.9), když se tempo meziočasního růstu těchto úvěrů zvýšilo z 3,9 % na 4,8 % u nebytových nemovitostí a naopak kleslo z 12,5 % na 5,1 % v případě úvěrů na bytové nemovitosti. Od konce roku 2017 se díky silné dynamice trhu zvýšila celková dlužná částka u bytových nemovitostí o 53 % a na více než dvojnásobek (104,5 %) u nemovitostí nebytových. Tento dynamický vývoj tak během sledovaného období přispěl k dalšímu zvýšení významu hypotečních úvěrů pro domácí bankovní sektor, když ke konci roku 2022 tvořily téměř 40 % bankami celkově poskytnutých úvěrů.²⁹

Tabulka 5.9: Nesplacené hypoteční úvěry podle účelu pořízení

K 31.12.		2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziodročná změna	
								abs.	(%)
Bytové nemovitosti	počet (v tis. ks)	824,3	858,3	920,8	956,6	975,3	942,1	-33,2	-3,4
	objem (mld. Kč)	1 088,3	1 185,8	1 301,1	1 413,3	1 589,2	1 670,7	81,5	5,1
	podíl na objemu (%)	72,6	71,8	65,5	64,7	66,5	66,6	0,1	0,1
	počtu (%)	87,9	88,1	87,8	87,4	86,9	87,1	0,2	0,2
Nebytové nemovitosti a ostatní účely	počet (v tis. ks)	113,2	115,6	128,5	137,3	146,9	139,5	-7,4	-5,0
	objem (mld. Kč)	410,2	465,8	685,0	770,8	800,9	839,0	38,1	4,8
	podíl na objemu (%)	27,4	28,2	34,5	35,3	33,5	33,4	-0,1	-0,2
	počtu (%)	12,1	11,9	12,2	12,6	13,1	12,9	-0,2	-1,4
Celkem	počet (v tis. ks)	937,4	974,0	1 049,3	1 093,9	1 122,2	1 081,6	-40,6	-3,6
	objem (mld. Kč)	1 498,5	1 651,6	1 986,1	2 184,1	2 390,0	2 509,7	119,6	5,0

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Podíl nevykonných hypotečních úvěrů na celkových (tj. bytových i nebytových) hypotečních úvěrech klesl o 0,3 p. b. na 1,4 %, tedy podobně jako v roce 2018 na nejnižší hodnotu v rámci sledovaného období (tabulka 5.10). V případě dominantního segmentu hypotečních úvěrů obyvatelstvu na bydlení byla rovněž dosažena nejnižší hodnota (0,6 %) za sledované období, přičemž se v ní promítly cca 5% meziodročný růst celkového objemu těchto úvěrů a 19% pokles příslušných nevykonných úvěrů.

Tabulka 5.10: Hypoteční úvěry (HÚ) podle kategorizace

K 31. 12. (mld. Kč)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziodročná změna	
							abs.	(%)
Nesplacené HÚ celkem	1 498,5	1 651,6	1 986,1	2 184,1	2 390,0	2 509,7	119,6	5,0
z toho obyvatelstvu na bydlení	1 035,6	1 131,4	1 236,3	1 342,9	1 507,2	1 579,5	72,3	4,8
Nevykonné HÚ celkem	28,4	23,7	33,6	44,0	41,5	35,5	-6,0	-14,5
z toho obyvatelstvu na bydlení	14,5	13,0	11,4	11,9	11,1	9,0	-2,2	-19,4
Podíl nevykonných HÚ (%)	1,9	1,4	1,7	2,0	1,7	1,4	-0,3	-18,6
z toho obyv. na bydlení (%)	1,4	1,2	0,9	0,9	0,7	0,6	-0,2	-23,1

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

5.7 Stavební spořitelny

Stavební spořitelny v roce 2022 zaznamenaly po cca 8% meziodročným růstu nejvyšší počet nově uzavřených smluv o stavebním spoření za sledované období od roku 2017, který činil 486,5 tis. smluv. Průměrná cílová částka se meziodročně sice snížila o 22,2 % na 629,1 tis. Kč, přesto se jednalo o druhou nejvyšší hodnotu za sledované období (tabulka 5.11). Počet nově navýšených smluv³⁰ ve výši 85,7 tis. byl nejvyšší za sledované období, ačkoli průměrné navýšení kleslo na nejnižší hodnotu 156,7 tis. Kč.

²⁹ Na objemu bankovních úvěrů domácnostem se z cca 96 % podílí obyvatelstvo, tj. domácnosti bez živnosti a společenství vlastníků bytových jednotek. Z celkového objemu 2 047,5 mld. Kč úvěrů obyvatelstvu činily 77 % hypoteční úvěry.

³⁰ Smlouva o stavebním spoření je uzavírána na konkrétní cílovou částku, která je součtem vkladů a státní podpory (vč. jejich úroků) a úvěru ze stavebního spoření. Navýšením cílové částky se smlouva přizpůsobuje zejm. potřebám financování při žádosti o úvěr ze stavebního spoření.

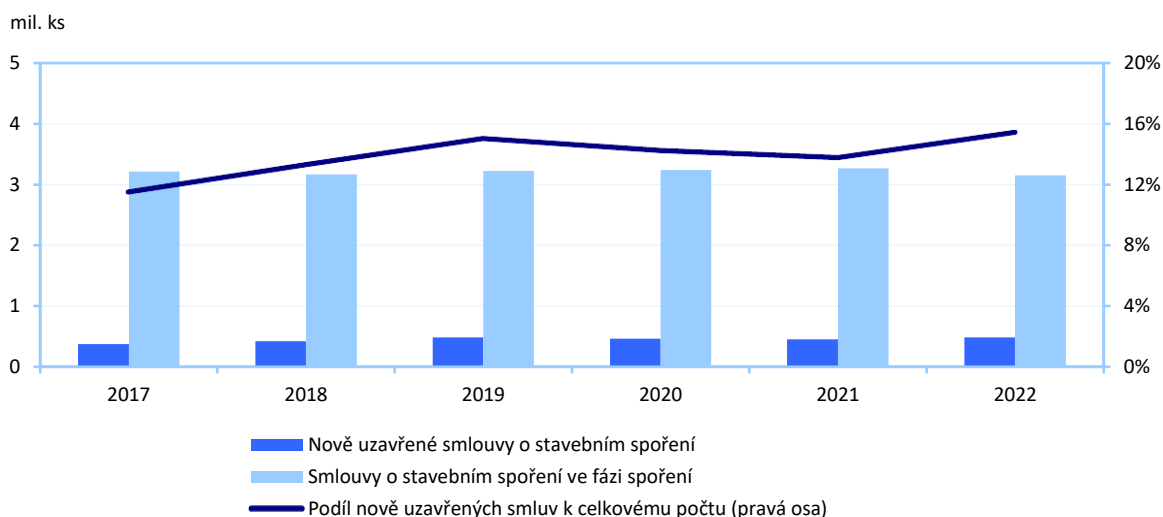
Tabulka 5.11: Hlavní ukazatele stavebního spoření – vklady

K 31.12.	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Nově uzavřené smlouvy (tis. ks)	370,7	422,0	485,2	461,9	449,9	486,5	36,6	8,1
Průměrná cílová částka (tis. Kč) ³¹	396,5	470,1	430,5	455,9	808,7	629,1	-179,6	-22,2
Nově navýšené smlouvy (tis. ks)	55,7	64,3	60,3	57,8	70,5	85,7	15,2	21,5
Průměrné navýšení (tis. Kč) ³¹	214,8	343,6	333,0	271,4	170,0	156,7	-13,3	-7,8
Smlouvy ve fázi spoření (tis. ks)	3 212,4	3 166,8	3 226,7	3 242,7	3 265,8	3 152,0	-113,8	-3,5
Naspořená částka (mld. Kč)	358,9	355,0	359,7	362,7	366,3	334,7	-31,6	-8,6
Průměrná naspořená částka (tis. Kč)	111,7	112,1	111,5	111,8	112,1	106,2	-6,0	-5,3
Podíl vkladů domácností u stavebních spořitelen na vkladech domácností (%)	11,6	12,9	12,4	11,2	10,7	9,2	-1,5	-14,0
Vyplacená státní podpora (mld. Kč)	3,9	3,9	4,0	4,1	4,2	4,3	0,1	2,1

Pramen: stavební spořitelny, MF, ČNB – ARAD, výpočty MF

Celkový počet smluv ve fázi spoření se po třech letech mírného růstu meziročně snížil o 113,8 tis. na 3,2 mil. smluv (graf 5.9), čímž došlo k přerušení rostoucího trendu započatého roku 2019, kdy se poprvé po 15 letech kontinuálního poklesu celkový počet smluv meziročně zvýšil. Podíl nově uzavřených smluv na celkovém počtu smluv ve fázi spoření ve výši 15,4 % byl o 1,8 p. b. nad průměrem za sledované období.

Graf 5.9: Počet smluv o stavebním spoření

Pramen: stavební spořitelny, MF, výpočty MF

V případě vývoje celkové naspořené částky rovněž nastalo přerušení rostoucího trendu započatého v roce 2019, když se v roce 2022 tato částka meziročně snížila o 8,6 % ze své nejvyšší hodnoty v roce 2021 na 334,7 mld. Kč, a byla nejnižší za sledované období. Nejnižší hodnoty ve výši 106,2 tis. Kč dosáhla i průměrná naspořená částka, když meziročně klesla o 6 tis. Kč. Podíl vkladů domácností u stavebních spořitelen na jejich celkových vkladech u úvěrových institucí se snížil o 1,5 p. b. na nejnižší hodnotu v historii stavebního spoření, a to na 9,2 %. Stát v roce 2022 vyplatil státní podporu ve výši 4,3 mld. Kč, což znamenalo její mírné zvýšení o cca 2 % (tabulka 5.11).

V oblasti úvěrové činnosti poskytly stavební spořitelny historicky nejnižší objem nových úvěrů za sledované období, a to 53,4 mld. Kč, což představovalo cca 51% meziroční pokles, nicméně se zde zčásti projevil efekt vysoké srovnávací základny roku 2021 (tabulka 5.12). Počet nových úvěrů se snížil o necelou čtvrtinu na 51,5 tisíc, a průměrná výše nového úvěru tak dosáhla 1 037,3 tis. Kč, meziročně o cca 36 % méně než historicky nejvyšší hodnota 1,6 mil. Kč v roce 2021. Z nových úvěrů představovaly 97,9 % překlenovací úvěry, což bylo o 1,3 p. b. méně než průměr za sledované období (99,2 %).

³¹ Fyzické osoby.

Celkový objem úvěrů po 7% meziročním tempu růstu dosáhl historicky nejvyšší hodnoty 342,0 mld. Kč. Historicky nejvýše, na hodnotě 718,5 tis. Kč, se po meziročním 10% růstu nacházela i průměrná výše nesplacených úvěrů.

Podíl úvěrů k naspořené částce nadále kontinuálně rostl, když cca 9% pokles celkové naspořené částky spolu se silným cca 7% růstem celkového objemu úvěrů vedl v roce 2022 k podstatnému zvýšení tohoto ukazatele, a to meziročně o 15,0 p. b. na 102,2 %, tedy na jeho nejvyšší hodnotu v historii stavebního spoření. Stavební spořitelny tak maximálně využívaly prostředky z úspor účastníků k poskytování úvěrů.³²

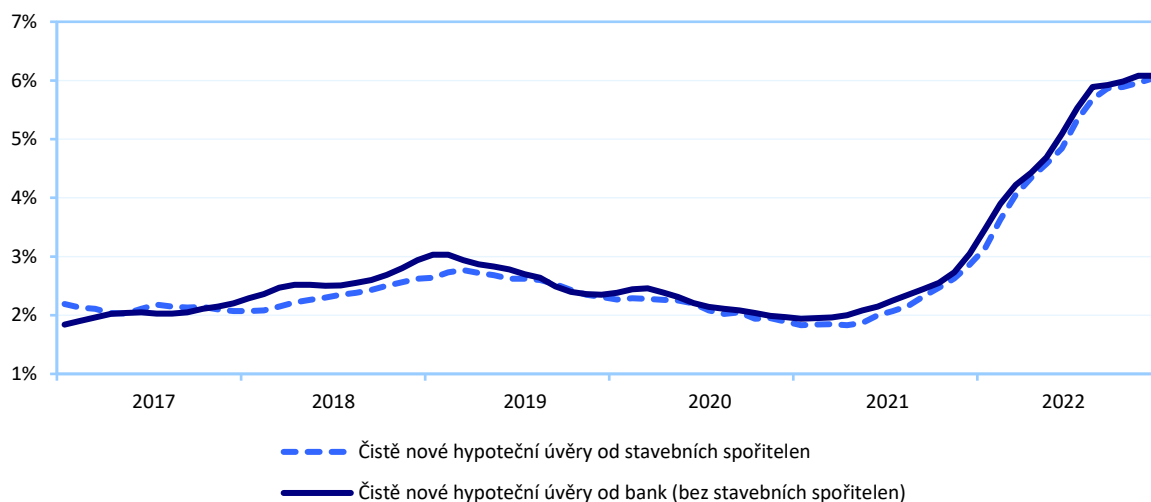
Tabulka 5.12: Hlavní ukazatele stavebního spoření – úvěry

	K 31.12.	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Nové úvěry	objem (mld. Kč)	55,3	67,4	47,8	65,4	109,8	53,4	-56,4	-51,3
	počet (tis. ks)	72,7	73,0	54,3	55,0	68,2	51,5	-16,6	-24,4
	průměrná výše (tis. Kč)	761,0	923,8	879,5	1 188,5	1 611,0	1 037,3	-573,7	-35,6
Úvěry celkem	objem (mld. Kč)	245,7	262,9	278,1	293,5	319,3	342,0	22,6	7,1
	počet (tis. ks)	613,0	588,2	555,4	520,3	490,7	475,9	-14,8	-3,0
	průměrná výše (tis. Kč)	400,8	447,1	500,8	564,0	650,7	718,5	67,8	10,4
Úvěry k naspořené částce (%)		68,5	74,1	77,3	80,9	87,2	102,2	15,0	17,2

Pramen: stavební spořitelny, MF, výpočty MF

I v roce 2022 stavební spořitelny svou výší úrokových sazeb na úvěry zajištěné rezidenční nemovitostí konkurovaly úrokovým sazbám na hypoteční úvěry od komerčních bank. Sazby od spořitelen byly každý měsíc v roce 2022 v průměru nižší, a to o 0,15 p. b. (graf 5.10). Nejmenší rozestup sazeb ve výši cca 0,01 p. b. byl přitom v prosinci, naopak z pohledu žadatelů byly sazby od stavebních spořitelen nejpříznivější v lednu 2022, kdy se pohybovaly o 0,33 p. b. níže než průměrné sazby hypotečních úvěrů od komerčních bank.

Graf 5.10: Úrokové sazby čistě nových hypotečních úvěrů³³ poskytnutých obyvatelstvu na nákup bytových nemovitostí

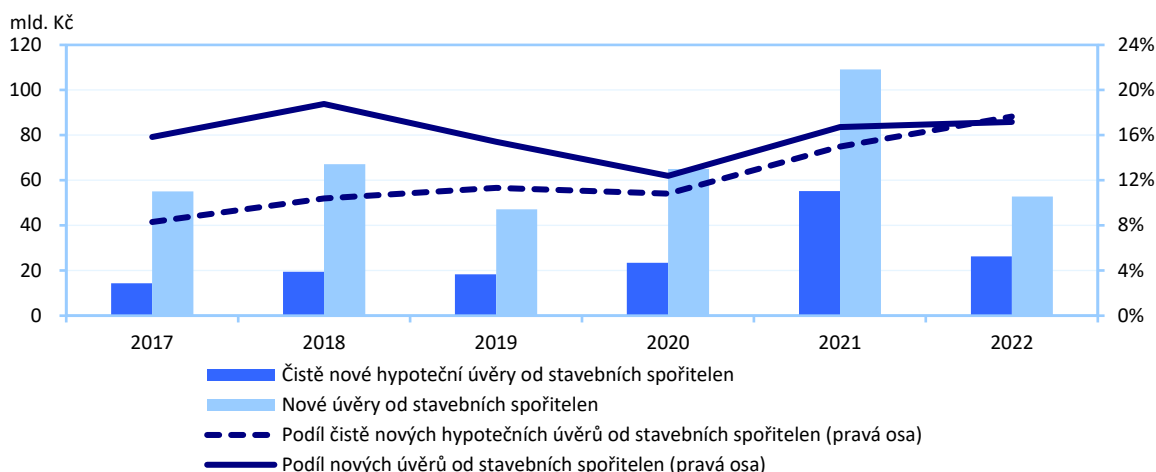
Pramen: ČNB – ARAD

Stavební spořitelny dosáhly ve sledovaném období i historicky nejvyššího téměř 18% podílu na trhu tzv. čistě nových hypotečních úvěrů, nicméně za situace snižující se celkové dynamiky na trhu hypotečních úvěrů (bliže kapitola 5.6). Podíl nových úvěrů od spořitelen na celkových nových úvěrech na bydlení dosáhl druhé nejvyšší hodnoty za sledované období, a to 17,2 % (graf 5.11).

³² V systému stavebního spoření jsou vklady účastníků primárním zdrojem financování úvěrů. V roce 2022 porovnáním průměrné výše nového úvěru a průměrné výše úspor připadalo na 1 žadatele o úvěr dalších 9 spořicíků (tzv. přátelských) klientů.

³³ Hypoteční úvěry od bank, resp. úvěry ze stavebního spoření (včetně překlenovacích) zajištěné nemovitostí, a to nové a navýšené, bez refinancování a refixací.

Graf 5.11: Podíl nových úvěrů od stavebních spořitelen na celkových úvěrech na bydlení

Pramen: stavební spořitelny, MF, ČNB – ARAD, výpočty MF

Podrobnější informace o sektoru stavebních spořitelen jsou pravidelně čtvrtletně zveřejňovány na internetových stránkách www.mfcr.cz (viz také tabulka P2.2 v příloze 2).

5.8 Družstevní záložny

Celková bilanční suma sektoru družstevních záložen ke konci roku 2022 poprvé ve sledovaném období od roku 2017 meziročně vzrostla, a to o 0,4 mld. Kč na 9,4 mld. Kč, ovšem stejně jako v předchozích třech letech tvořila jen 0,1 % aktiv všech úvěrových institucí.³⁴ Oproti konci roku 2017 se celková aktiva sektoru snížila o 13,6 mld. Kč, a to zejména kvůli přeměně tehdejší největší družstevní záložny, Moravského Peněžního Ústavu, na banku na začátku roku 2019. Tato přeměna měla výrazný vliv i na pokles objemů úvěrů a vkladů sektoru (graf 5.12). V roce 2022 nicméně došlo v meziročním srovnání poprvé za sledované období ke zvýšení objemu úvěrů (o 21,7 % na 7,1 mld. Kč), přičemž vzhledem k nižšímu tempu nárůstu objemu vkladů (o 3,4 % na 7,5 mld. Kč) poklesl poměr vkladů k úvěrům meziročně o 18,7 p. b. na 105,2 %, tedy nejnižší hodnotu v rámci sledovaného období (tabulka 5.13).

Tabulka 5.13: Vybrané ukazatele sektoru družstevních záložen

K 31. 12.	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva celkem (mld. Kč)	23,1	20,2	10,2	10,0	9,1	9,4	0,4	4,0
Úvěry a pohledávky (mld. Kč)	14,8	14,7	7,3	6,4	5,8	7,1	1,3	21,7
Vklady (mld. Kč)	19,0	15,9	8,1	8,1	7,2	7,5	0,2	3,4
Poměr vkladů k úvěrům (%)	127,8	108,4	111,5	126,5	123,9	105,2	-18,7	-15,1
Podíl nevýkonných úvěrů a pohledávek k celkovým úvěrům a pohledávkám (%) ³⁵	22,1	28,1	24,1	28,9	26,1	24,5	-1,6	-6,1
Podíl rychle likvidních aktiv na celkových aktivech (%)	30,1	30,1	51,4	49,1	46,0	44,4	-1,6	-3,5
Celkový kapitálový poměr (%)	18,9	21,1	29,2	26,7	24,5	24,9	0,4	1,5
Zisk nebo (-) ztráta před zdaněním (mil. Kč)	-76,0	-52,9	-30,3	-109,6	45,8	104,8	59,0	129,0
Rentabilita vlastního kapitálu (Tier 1; %)	-2,3	-1,0	-1,7	-6,5	2,4	5,8	3,4	139,3
Počet členů (tis.)	30,9	22,6	12,2	12,0	11,4	11,8	0,3	2,9

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

³⁴ Bilanční suma sektoru úvěrových institucí (tj. bank včetně stavebních spořitelen a družstevních záložen) ke konci roku 2022 činila 8,9 bil. Kč.

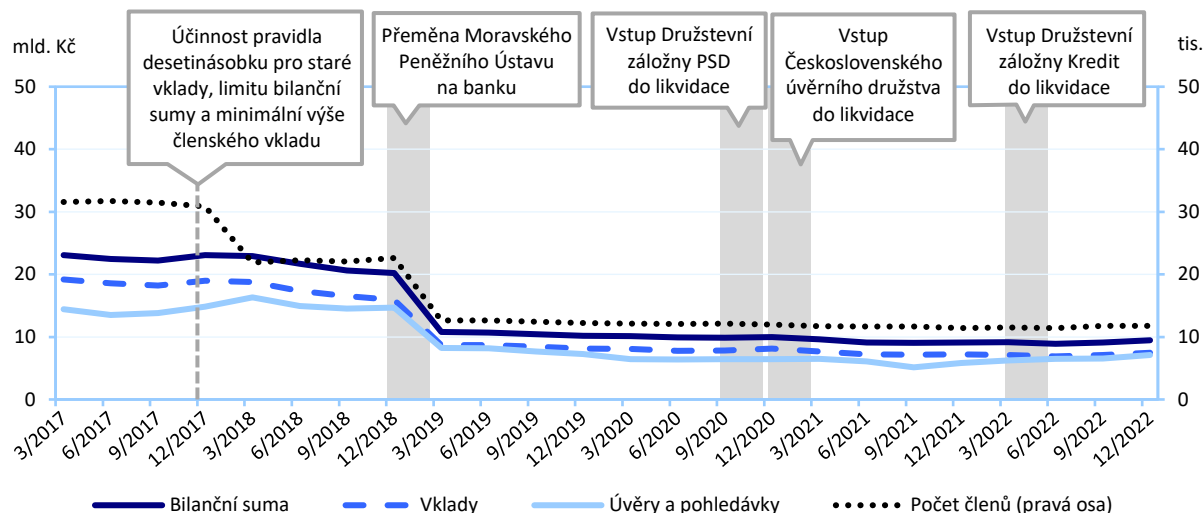
³⁵ Podíl nevýkonných úvěrů a pohledávek je vztažen k celkové expozici úvěrů a pohledávek jiných než k obchodování vyjádřených v účetní hodnotě brutto bez zahrnutí expozic vůči centrální bance. Úvěry a pohledávky, které jsou v tabulce vyjádřeny v mld. Kč, jsou uvedeny v účetní hodnotě netto, tj. u úvěrů a pohledávek oceňovaných naběhlou hodnotou v hodnotě kompenzované o opravné položky a oprávk.

Z hlediska vybraných poměrových ukazatelů finanční situace sektoru družstevních záložen došlo k meziročnímu poklesu podílu nevykonných úvěrů a pohledávek o 1,6 p. b. na 24,5 %. Výše celkového podílu nevykonných úvěrů v sektoru družstevních záložen přesto nadále výrazně převyšovala hodnotu tohoto ukazatele v bankovním sektoru (viz kapitola 5.2). Podíl rychle likvidních aktiv na celkových aktivech se snížil o 1,6 p. b. na 44,4 %, stále se však v rámci sledovaného období od roku 2017 jednalo o mírně nadprůměrnou hodnotu. Celkový kapitálový poměr se po předchozích dvou meziročních poklesech v letech 2020 a 2021 mírně zvýšil o 0,4 p. b. na 24,9 %. Vzhledem ke zvýšení rizikové expozice a s tím spojenými kapitálovými požadavky byl ovšem celkový kapitálový přebytek družstevních záložen mírně nižší než v roce 2021.

Sektor družstevních záložen dosáhl v roce 2022 podruhé v řadě ve sledovaném období kladného výsledku hospodaření před zdaněním. Dosažený zisk ve výši 104,8 mil. Kč byl navíc ve srovnání s rokem 2021 zhruba dvojnásobný, což vedlo k výraznému zvýšení hodnoty ukazatele rentability vlastního kapitálu o 3,4 p. b. na 5,8 %. K nárůstu zisku dopomohlo družstevním záložnám zejména meziroční zvýšení čistých úrokových výnosů o 79,3 %.

Přestože ve 2. čtvrtletí 2022 došlo k mírnému poklesu členské základny z důvodu dobrovolného vstupu Družstevní záložny Kredit do likvidace (graf 5.12), počet členů družstevních záložen se poprvé ve sledovaném období meziročně zvýšil, a to o 336 členů na 11,8 tisíc.

Graf 5.12: Bilanční suma, výše přijatých vkladů, výše poskytnutých úvěrů a pohledávek a počet členů

Pramen: ČNB – ARAD

5.9 Nebankovní poskytovatelé financování

Nebankovní poskytovatelé financování nabízejí alternativní možnost dluhového financování³⁶. Podíl celkových aktiv těchto poskytovatelů vůči bilanční sumě bankovního sektoru³⁷ však na konci roku 2022 činil podobně jako v roce 2021 pouze 4,9 %. A to i přes to, že bilanční suma sektoru dosáhla na konci roku 2022 nejvyšší hodnoty za sledované období, když meziročně vzrostla o 4,7 % na 440,5 mld. Kč (tabulka 5.14) a po dvou letech tak vyrovnala svůj pokles z roku 2020, když mírně překonala úroveň dosaženou v roce 2019.

Sektor je rozdělen do tří dílčích segmentů, jejichž podíly na celkových aktivech sektoru jsou dlouhodobě relativně stabilní, přičemž největší 77% podíl mají dlouhodobě společnosti finančního leasingu. Tento segment zaznamenal meziroční zvýšení aktiv o 5,0 % na 339,5 mld. Kč a růst v roce 2022 vykázaly i ostatní dílčí segmenty, a to společnosti ostatního úvěrování o 3,9 % na 69,0 mld. Kč a faktoringové a forfaitingové společnosti o 3,3 % na 32,0 mld. Kč. V případě faktoringových a forfaitingových společností to sice představovalo výrazně nižší (o 22,0 p. b.) meziroční tempo růstu než v roce 2021, nicméně tím došlo k potvrzení obratu vývoje objemu aktiv tohoto dílčího segmentu na rostoucí trend započatý právě v roce 2021.

³⁶ Nebankovní poskytovatelé financování nabízejí obdobné produkty jako banky (splátkový prodej, neúčelový úvěr, revolvingové produkty), disponují však i specifickými produkty či distribučními modely (leasing, tzv. peer to peer půjčky, zpětné hypotéky či různé formy online krátkodobých půjček). Tyto subjekty však často bývají majetkově i finančně propojeny s bankovním sektorem v rámci finančních skupin.

³⁷ Bilance bankovního sektoru na konci roku 2022 činila 8,9 bil. Kč.

Tabulka 5.14: Struktura aktiv sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů

K 31.12.		2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Aktiva (mld. Kč)	Společnosti finančního leasingu	322,7	335,1	345,3	327,9	323,4	339,5	16,1	5,0
	Společnosti ostatního úvěrování	63,9	66,2	66,7	66,7	66,4	69,0	2,6	3,9
	Faktoringové a forfaitingové spol.	25,3	27,2	25,9	24,7	31,0	32,0	1,0	3,3
Podíl na aktivech sektoru (%)	Společnosti finančního leasingu	78,3	78,2	78,8	78,2	76,9	77,1	0,2	0,3
	Společnosti ostatního úvěrování	15,5	15,5	15,2	15,9	15,8	15,7	-0,1	-0,7
	Faktoringové a forfaitingové spol.	6,1	6,4	5,9	5,9	7,4	7,3	-0,1	-1,3
Aktiva celkem (mld. Kč)		411,9	428,6	437,9	419,3	420,8	440,5	19,7	4,7

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Taktéž celkový objem poskytnutých půjček sektoru (tabulka 5.15) dosáhl ke konci roku 2022 nejvyšší hodnoty za sledované období, když se meziročně zvýšil o 7,2 % na 348,6 mld. Kč, čímž překonal svou původní nejvyšší úroveň dosaženou v rámci sledovaného období v roce 2019 o 5,8 %. Z tohoto objemu půjčky nefinančním podnikům tvořily 272,9 mld. Kč a půjčky domácnostem 65,9 mld. Kč. Z hlediska dílčích segmentů sektoru nebankovních poskytovatelů financování nejvyšší 8% meziroční nárůst zaznamenaly půjčky od společností finančního leasingu, přičemž objem půjček od společností ostatního úvěrování vzrostl o 5,5 % a od faktoringových a forfaitingových společností o 3,5 %.

Tabulka 5.15: Struktura půjček sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů

K 31.12.		2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Poskytnuté půjčky (mld. Kč)	Společnosti finančního leasingu	234,2	243,6	254,5	249,7	246,4	266,0	19,6	8,0
	Společnosti ostatního úvěrování	48,9	51,6	51,1	49,9	49,9	52,6	2,7	5,5
	Faktoringové a forfaitingové spol.	23,2	25,1	24,0	22,8	29,0	30,0	1,0	3,5
Podíl na půjčkách sektoru (%)	Společnosti finančního leasingu	76,5	76,1	77,2	77,4	75,7	76,3	0,6	0,7
	Společnosti ostatního úvěrování	16,0	16,1	15,5	15,5	15,3	15,1	-0,2	-1,6
	Faktoringové a forfaitingové spol.	7,6	7,8	7,3	7,1	8,9	8,6	-0,3	-3,4
Poskytnuté půjčky celkem (mld. Kč)		306,2	320,3	329,6	322,4	325,3	348,6	23,4	7,2

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

5.10 Zadluženost domácností

Podíl domácností na celkových klientských bankovních úvěrech meziročně mírně klesl (o 0,5 p. b. na 52,6 %), nicméně i tak se pohyboval poblíž svých nejvyšší hodnot. Domácnosti jsou tak dlouhodobě klíčovým klientským sektorem bank, a je proto vhodné na ně uplatnit širší pohled nad rámec jejich vztahu k bankovnímu sektoru.

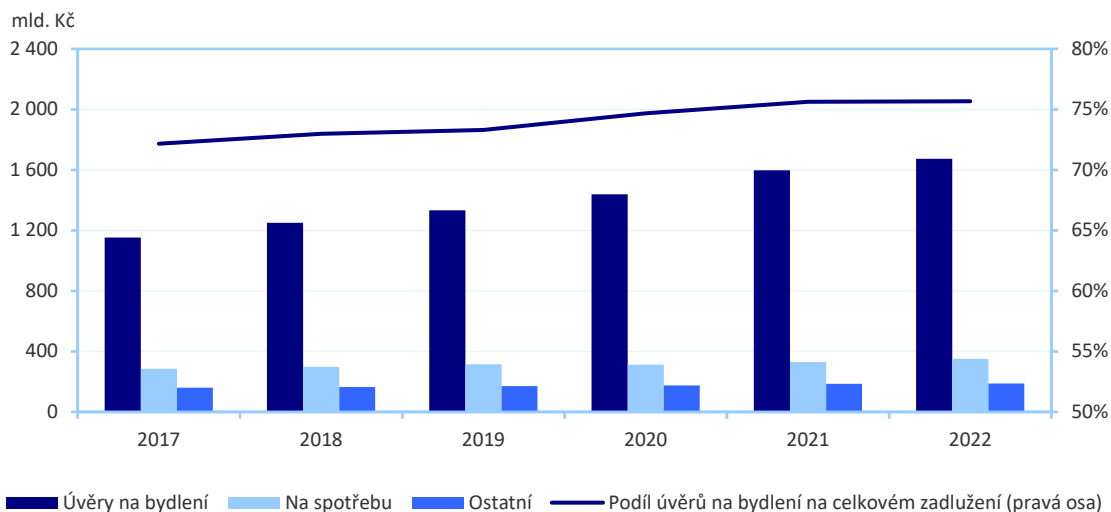
Celkové zadlužení domácností u bank a nebankovních finančních institucí vzrostlo o 100,6 mld. Kč na historicky nejvyšší hodnotu 2,2 bil. Kč (graf 5.13). Meziroční tempo růstu celkového zadlužení (4,8 %) kleslo oproti roku 2021 na polovinu, a pohybovalo se tak pod průměrem sledovaného období (6,8 %).

Z hlediska struktury celkového zadlužení dle účelu dlouhodobě dominovaly úvěry na bydlení³⁸ (téměř 1,7 bil. Kč) následované úvěry na spotřebu (350,0 mld. Kč) a ostatními úvěry (188,3 mld. Kč), které zahrnují zejména úvěry poskytnuté osobám samostatně výdělečně činným pro podnikatelské účely. Tempo růstu objemu úvěrů na bydlení meziročně výrazně kleslo, a to o 6,2 p. b. na 4,8 %, tedy na výrazně nižší hodnotu, než činilo průměrné tempo růstu sledovaného období (7,9 %). Tempo růstu objemu úvěrů na spotřebu bylo o 1,0 p. b. vyšší než v roce 2021, a dosahovalo tak 6,1 %. Dynamika růstu objemu tzv. ostatních úvěrů (1,9 %) naopak o 4,2 p. b. klesla. Podíl

³⁸ Tyto údaje se liší od ukazatelů v kapitole 5.6, neboť zahrnují nejen hypoteční úvěry, ale i všechny úvěry od stavebních spořitelien a některé spotřebitelské úvěry. Dalším důvodem odlišnosti dat je zahrnutí úvěrů poskytnutých domácnostem (tj. obyvatelstvo, živnosti, společenství vlastníků bytových jednotek a neziskové instituce sloužící domácnostem) od zprostředkovatelů financování aktiv.

úvěrů na bydlení na celkovém zadlužení domácností (75,7 %) se v roce 2022 meziročně nezměnil, přičemž v předchozích letech dlouhodobě zřetelně rostl.

Graf 5.13: Celkové zadlužení domácností

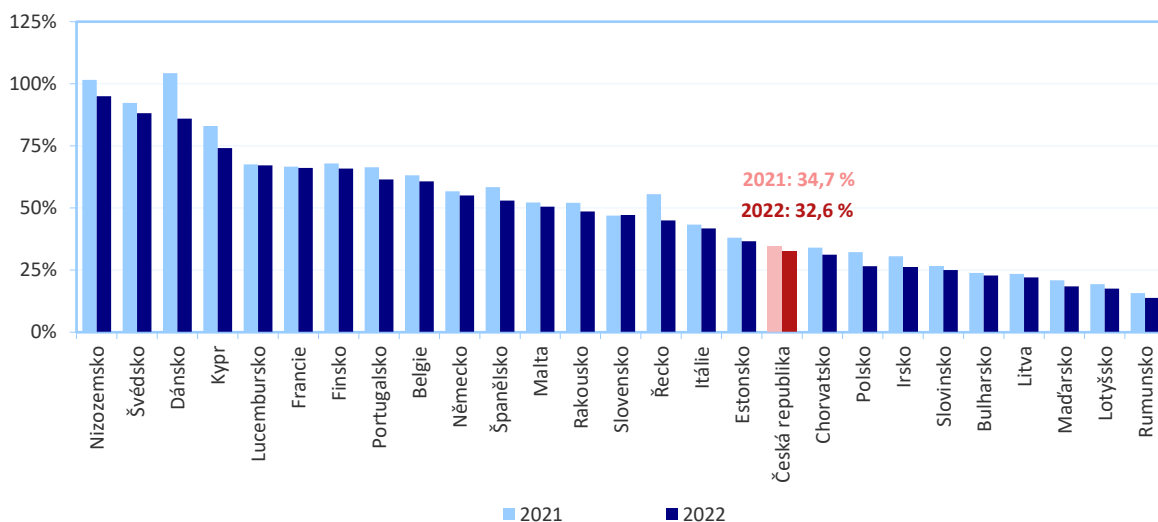

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Zadluženost domácností v ČR vztahovaná k velikosti HDP meziročně klesla o 2,1 p. b. na 32,6 % HDP³⁹. V rámci EU zaznamenaly pokles tohoto ukazatele díky růstu nominálního HDP všechny členské státy s výjimkou Slovenska, kde se tento podílový ukazatel meziročně v podstatě nezměnil (graf 5.14). Největší meziroční pokles dosáhly zejm. státy s dlouhodobě vysokou mírou zadlužení domácností, tj. Dánsko (o 18,3 p. b.) a Kypr (o 8,9 p. b.), a také Řecko (o 10,6 p. b.).

Úroveň zadlužení v ČR ve srovnání se zbytkem EU zůstala relativně nízká, nicméně přírůstek za sledované období od roku 2017 (1,3 p. b.) patřil k těm vyšším při srovnání s vývojem v ostatních zemích v EU. Vyšší hodnotu než ČR vykázalo jen sedm zemí, přičemž nejvyšší přírůstek zaznamenaly Lucembursko (3,9 p. b.), Slovensko (6,2 p. b.) a Francie (7,7 p. b.). Řada zemí naopak během tohoto období vykázala výrazný pokles, a to především Kypr (30,8 p. b.), Dánsko (27,7 p. b.) a Irsko (20,7 p. b.).

Graf 5.14: Objem zadlužení domácností vzhledem k HDP v zemích EU

Pramen: ESRB

³⁹ Meziroční vývoj tohoto ukazatele má omezenou vypovídající hodnotu v případě ekonomik s jinou domácí měnou, než je euro. V těchto případech může docházet k meziroční rozkolísanosti hodnot, pokud fluktuuje kurz domácí měny.

6 KAPITÁLOVÝ TRH

6.1 Vývoj na světových kapitálových trzích

Vývoj na světových kapitálových trzích byl ovlivněn především působením zpříšňování měnové politiky hlavních centrálních bank ve světě v reakci na rostoucí inflaci (viz kapitola 1) a v některých geografických oblastech také nejistotou plynoucí z dopadů vojenského konfliktu na Ukrajině.

Téměř všechny sledované akciové indexy (tabulka 6.1) vykázaly v roce 2022 meziroční pokles. Hodnota globálního indexu MSCI ACWI meziročně klesla o 19,5 %, k čemuž přispěl především pokles hlavního akciového indexu v USA, S&P 500 (o 19,4 %), a to zejména snížení cen v něm obsažených akcií technologických firem.

Také v eurozóně index akcií, Euro Stoxx 50, klesl, i když méně intenzivně (o 9,6 %), a hlavní německý akciový index DAX klesl o 12,3 %. Nižší tempo poklesu cen akcií v Evropě oproti USA lze připsat oslabujícímu kurzu eura vůči dolaru a také odlišnému složení indexu s nižším zastoupením akcií technologických firem. Ani asijským indexům se nedařilo, když v Číně vykázal SSE Index pokles o 15,1 % a v Japonsku Nikkei 225 o 9,4 %. Mírný růst vykázal pouze hlavní index ve Spojeném království, FTSE 100, když vzrostl o 0,9 %. V jeho případě však z pohledu globálních investorů negativně působilo oslabení kurzu britské libry.

Ve střední Evropě vykázaly akciové indexy podobná tempa poklesu jako indexy ve světě, tj. v intervalu 14 až 19 %, když celý region v 1. čtvrtletí 2022 zažil prudký pokles cen akcií v souvislosti s nejistotou v důsledku vojenského konfliktu na Ukrajině.

Tabulka 6.1: Roční výkonnost akciových indexů

K 31. 12. (%)	Index	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Svět	MSCI ACWI	21,6	-10,4	25,2	14,1	20,1	-19,5
USA	S&P 500	19,4	-6,2	28,9	16,3	26,9	-19,4
Čína	SSE Index	6,6	-24,6	22,3	13,9	4,8	-15,1
Japonsko	Nikkei 225	19,1	-12,1	18,2	16,0	4,9	-9,4
Spojené království	FTSE 100	7,6	-12,5	12,1	-14,3	14,3	0,9
Eurozóna	Euro Stoxx 50	6,5	-14,3	24,8	-5,1	21,0	-9,6
Německo	DAX	12,5	-18,3	25,5	3,5	15,8	-12,3
Polsko	WIG	23,2	-9,5	0,2	-1,4	21,5	-17,1
Rakousko	ATX	29,1	-19,7	16,1	-12,8	38,9	-19,0
Česká republika	PX	17,0	-8,5	13,1	-7,9	38,8	-15,7
Maďarsko	BUX	23,0	-0,6	17,7	-8,6	20,5	-13,7
Slovensko	SAX	2,2	2,1	5,6	-1,7	15,1	-15,8

Pramen: organizátoři trhu, výpočty MF

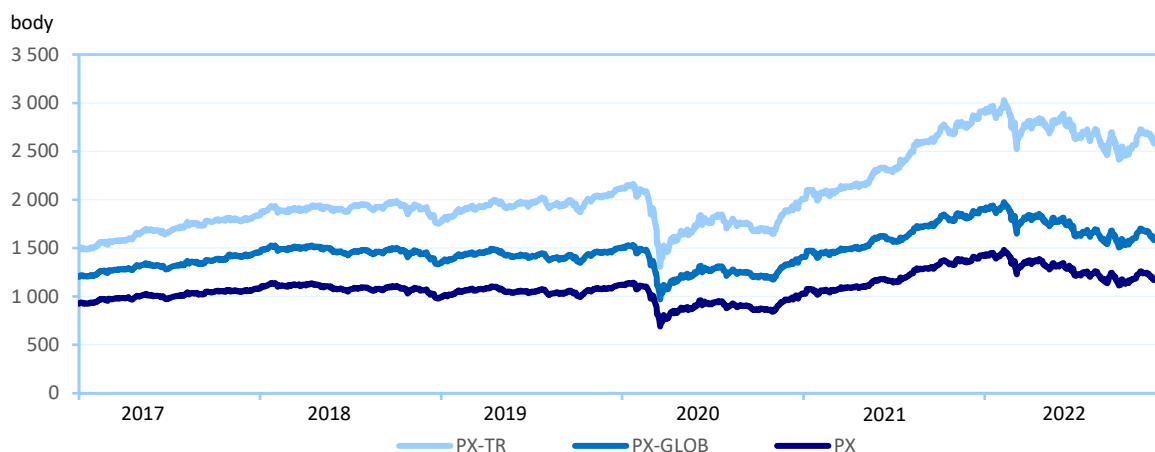
Pozn.: Data představují meziroční změny uzavíracích cen daných indexů.

6.2 Regulovaný a mimoburzovní trh v ČR

Hlavní akciový index Burzy cenných papírů Praha, a.s. (BCPP) PX vykázal v roce 2022 nejvyšší tempo meziročního poklesu od roku 2011, a to o 15,7 % na 1 201,7 bodů. Podobně i index PX-GLOB, který zahrnuje všechny obchodované akcie na BCPP, meziročně poklesl o 15,8 %. Poslední ze sledovaných indexů BCPP, který zohledňuje vedle kapitálového zhodnocení i další především dividendové výnosy, tj. index PX-TR, zaznamenal oproti hlavnímu indexu PX příznivější výsledek, když jeho meziroční pokles činil 9,1 %. Nicméně za sledované období od roku 2017 (graf 6.1) vzrostla hodnota indexu PX o 25,7 % a indexu PX-TR o 78,9 %.

Celková kapitalizace akcií pražské burzy meziročně vzrostla o 5,9 %. Srovnání vývoje kapitalizace hlavních domácích emitentů znesnadňuje zahájení obchodování v květnu 2018 s vybranými zahraničními akciovými tituly v segmentu Free Market, čímž jeho velikost mnohasetnásobně vzrostla. Free Market se tak podílel na více než 90 % kapitalizace burzy. Pro sledování vývoje kapitalizace domácích, resp. více obchodovaných akcií, je proto vhodnější sledovat vývoj kapitalizace všech ostatních segmentů, tj. bez segmentu Free Market, která klesla o 23,1 %.

Graf 6.1: Denní uzavírací hodnoty indexů na BCPP

Pramen: BCPP

Celkový objem burzovních obchodů na BCPP (tabulka 6.2) vzrostl meziročně o 17,0 % opět především díky růstu objemu akcií, a to navzdory poklesu jejich cen. Objem obchodů s podnikovými dluhopisy meziročně klesl o 10,3 %, ostatní aktiva vykázala růst o 21,7 %. Podíl akcií na celkovém objemu obchodů meziročně vzrostl o 1,0 p. b. na 91,9 %. V rámci sledovaného období došlo k růstu celkového objemu obchodů téměř o 25 %, k čemuž přispěl zejména růst objemu obchodů s akciemi téměř o 20 %.

Tabulka 6.2: Objem burzovních obchodů na BCPP

Ročně (mld. Kč)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	138,8	142,6	108,8	125,3	140,5	166,2	25,7	18,3
Podnikové dluhopisy	6,2	9,2	11,9	8,6	7,8	7,0	-0,8	-10,3
Ostatní aktiva ⁴⁰	0,4	0,3	0,3	0,5	6,4	7,7	1,4	21,7
Celkem	145,3	152,0	120,9	134,4	154,6	180,9	26,3	17,0

Pramen: BCPP, výpočty MF

Počet registrovaných emisí obchodovaných na BCPP meziročně mírně vzrostl o 6 na 298 (tabulka 6.3), a dosáhl tak nejvyšší hodnoty za sledované období. K tomuto vývoji přispěl především pokračující růst počtu obchodovaných akcií a strukturovaných produktů. Opačně působil mírný pokles počtu instrumentů investičních fondů. Počet obchodovaných dluhopisů se nezměnil, jelikož růst počtu dluhopisů veřejného a podnikového sektoru odpovídal poklesu počtu dluhopisů finančního sektoru.

Tabulka 6.3: Počty registrovaných emisí na BCPP

K 31. 12.	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	23	53	54	55	55	59	4	7,3
Dluhopisy	116	112	118	105	110	110	0	0,0
z toho veřejný sektor	25	24	21	24	25	28	3	12,0
podnikový sektor	54	55	63	51	60	61	1	1,7
finanční sektor	37	33	34	30	25	21	-4	-16,0
Strukturované produkty	61	72	84	73	91	95	4	4,4
Instrumenty investičních fondů	32	38	33	32	36	34	-2	-5,6
Ostatní produkty	-	3	3	-	-	-	-	-
Celkem	232	278	292	265	292	298	6	2,1

Pramen: BCPP, výpočty MF

Objem obchodů (tabulka 6.4) v rámci RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s. (RM-S), jenž se zaměřuje především na drobné investory, se dlouhodobě pohybuje v nižším řádu než objem na BCPP. Tempo meziročního

⁴⁰ Jedná se o dluhopisy finančního sektoru, strukturované produkty (investiční certifikáty a warranty) a investiční fondy.

růstu objemu obchodů na RM-S (33,0 %) však bylo podstatně vyšší než v případě BCPP, když na tomto trhu byly zobchodovány akcie a dluhopisy ve výši 6,5 mld. Kč. Navzdory výraznému meziročnímu tempu růstu objemu obchodů s dluhopisy (13,6násobek) byl jejich význam i nadále marginální.

Tabulka 6.4: Objem burzovních obchodů na RM-S

Ročně (mil. Kč)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	2 905,2	2 589,8	2 183,7	4 557,3	4 823,5	6 417,6	1 594,1	33,0
Dluhopisy	8,8	3,0	6,0	0,3	0,5	75,2	74,6	13 601,5
Celkem	2 914,0	2 592,8	2 189,7	4 557,6	4 824,1	6 492,7	1 668,7	34,6

Pramen: RM-S, výpočty MF

Objem mimoburzovních transakcí vypořádaných v rámci Centrálního depozitáře cenných papírů, a.s. (CDCP) dlouhodobě řádově převyšoval aktivitu burzovních obchodů (tabulka 6.5).⁴¹ Meziroční vývoj vykazoval, s výjimkou poklesu v roce 2018, po celé sledované období růst, který v roce 2022 činil 13,9 %, a byl tak dosažen nejvyšší objem transakcí za sledované období.

Tabulka 6.5: Objem mimoburzovních transakcí v rámci CDCP

Ročně (mld. Kč)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Celkem	5 180,7	3 202,7	4 365,3	4 897,7	9 125,1	10 389,4	1 264,3	13,9

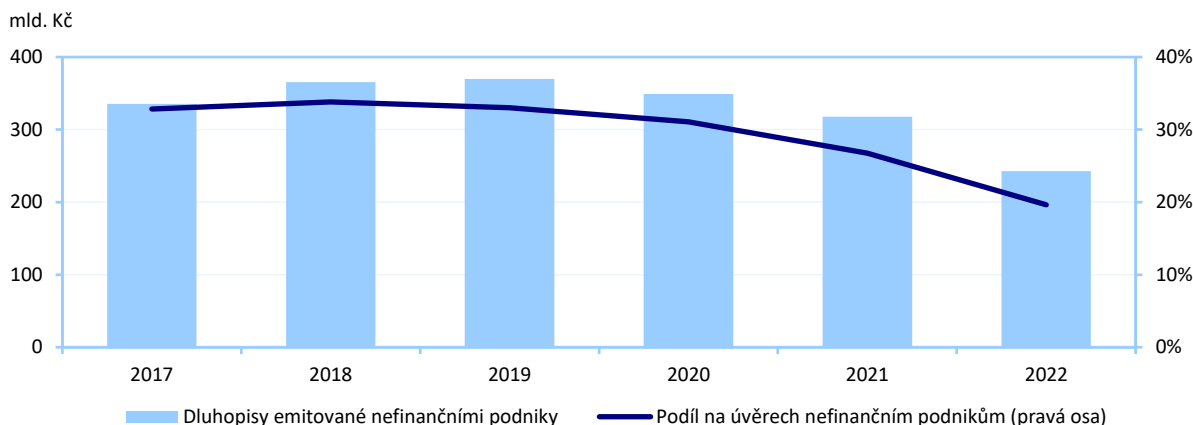
Pramen: CDCP, výpočty MF

6.3 Dluhopisové financování nefinančních podniků

Dluhopisy jsou doplňkovým zdrojem financování nefinančních podniků, tedy výrobních a obchodních společností, a významnou oblastí kapitálového trhu. Celkový objem dluhopisů emitovaných nefinančními podniky třetí rok v řadě meziročně klesl a dosáhl výše 242,9 mld. Kč, tj. výrazně nejnižší hodnoty během sledovaného období od roku 2017 (graf 6.2), když meziroční tempo poklesu zesílilo na 23,5 %. Tento vývoj lze připsat pokračujícímu působení kombinace několika faktorů včetně meziročního nárůstu úrokových sazeb a hospodářské nejistoty spojené s důsledky rostoucích cen energií a vývojem vojenského konfliktu na Ukrajině. Dlouhodobě dominantní byly dluhopisy dlouhodobé, které tvořily 99,7 % celkového objemu.

Pro srovnání lze uvést, že celkový objem úvěrů poskytnutých bankami nefinančním podnikům na konci roku 2022 činil 1,2 bil. Kč (viz kapitola 5.5). Prostřednictvím dluhopisů tedy byly poskytnuty zdroje odpovídající téměř pětině celkového objemu úvěrů poskytnutých domácím bankovním sektorem. Pokles hodnoty tohoto poměrového ukazatele během sledovaného období od konce roku 2017 (o 13,2 p. b.) byl způsoben jak růstem bankovních úvěrů o 21,1 %, tak současně poklesem objemu emitovaných dluhopisů o 27,6 %.

Graf 6.2: Celkový objem dluhopisů emitovaných domácími nefinančními podniky

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

⁴¹ Mimoburzovní transakce jsou z důvodu ukončení vykazování v rámci BCPP nově sledovány v širším pohledu CDCP.

6.4 Nebankovní obchodníci s cennými papíry a správa aktiv

Objem aktiv nebankovních OCP vzrostl o 8,3 % na 27,2 mld. Kč⁴² (tabulka 6.6). Z toho objem domácích nebankovních OCP rostl podobným tempem a tvořil zhruba 94 % celkového objemu aktiv tohoto sektoru. Objem aktiv poboček zahraničních subjektů také vzrostl, byť pomaleji (o 5,7 %) na 1,6 mld. Kč.

Tabulka 6.6: Objem aktiv sektoru nebankovních OCP

K 31. 12. (mld. Kč)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácí OCP	24,1	23,4	25,8	28,6	23,4	25,6	2,2	8,4
Pobočky zahraničních OCP	0,5	0,3	0,5	1,0	1,5	1,6	0,1	5,7
Celkem	24,6	23,7	26,3	29,6	24,9	27,2	2,3	8,3

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Objem majetku svěřeného ke správě členům Asociace pro kapitálový trh ČR (AKAT) meziročně vzrostl o 4,3 % na celkových 1,9 bil. Kč (tabulka 6.7), přičemž průměrné tempo růstu za sledované období od roku 2017 bylo přibližně o polovinu vyšší (téměř 7 %). Koncentrace odvětví meziročně mírně klesla. Tři největší správci aktiv, kteří jsou zároveň členy AKAT, spravovali 54,5 % celkového majetku. Pět nejvýznamnějších subjektů pak mělo ve správě 71,3 % celkového majetku.

Tabulka 6.7: Objem spravovaného majetku ve finančních skupinách AKAT

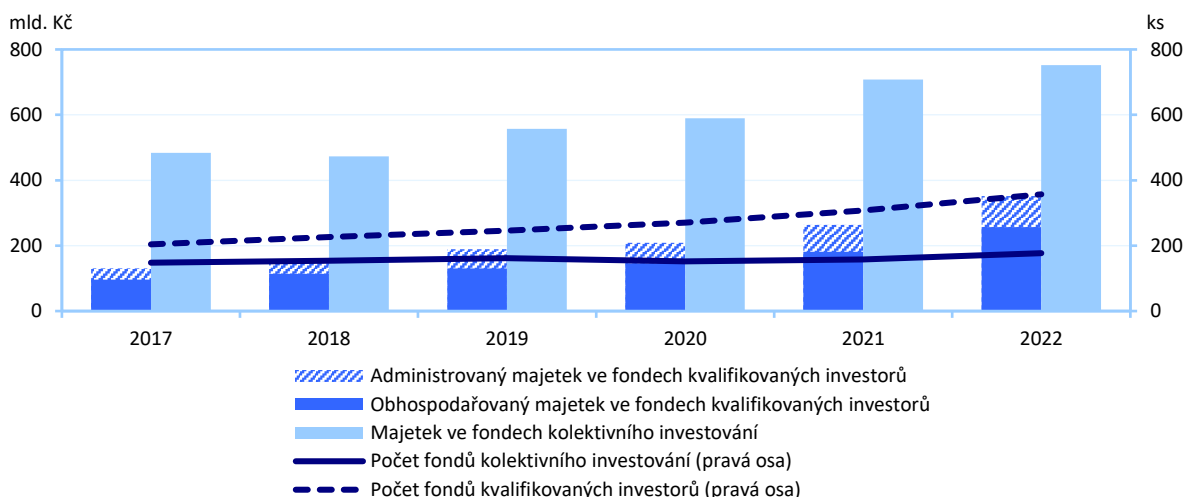
K 31. 12. (mld. Kč)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Celkem	1 378,1	1 368,1	1 565,0	1 655,8	1 831,7	1 910,4	78,7	4,3

Pramen: AKAT, výpočty MF

6.5 Investiční fondy

Objem majetku v investičních fondech, tj. ve fondech kolektivního investování a fondech kvalifikovaných investorů⁴³, se zvýšil o 13,6 % na 1 103,0 mld. Kč, tedy nejvyšší úroveň od roku 2017 (graf 6.3), a to i navzdory převládajícímu poklesu cen akcií na světových finančních trzích a souběžnému poklesu tržních cen dluhopisů způsobeném růstem úrokových sazeb centrálních bank a následně tržních výnosů.

Graf 6.3: Struktura investičních fondů

Pramen: AKAT, ČNB – ARAD

⁴² ČNB upravila rozsah zveřejňování informací o sektoru, což se poprvé projevilo ve Zprávě o vývoji finančního trhu v roce 2019. Aktuálně jsou zveřejňovány objemy aktiv jen pro nebankovní OCP.

⁴³ Fondy kolektivního investování shromažďují peněžní prostředky od veřejnosti upisováním akcií investičního fondu nebo vydáváním podílových listů, provádějí společné investice nebo správu majetku. Fondy kvalifikovaných investorů shromažďují peněžní prostředky od profesionálních zákazníků, a to v rozsahu obchodů nebo investičních služeb týkajících se nabízených cenných papírů.

Objem prostředků ve fondech kolektivního investování se meziročně zvýšil o 6,2 % na 751,6 mld. Kč, což byla nejvyšší hodnota za sledované období (tabulka 6.8). Dvě třetiny tohoto objemu tvořily domácí fondy (499,0 mld. Kč) a třetinu fondy zahraniční (252,6 mld. Kč). Prostředky v domácích fondech přitom meziročně vzrostly o 13,5 %, zahraničních fondy naopak po předchozích třech letech růstu vykázaly pokles o 5,7 %. Nicméně i tak se v jejich případě jednalo o druhou nejvyšší hodnotu za sledované období, když v roce 2021 dosáhly 25% růstu. V rámci sledovaného období od roku 2017 však objem prostředků v zahraničních fondech rostl výrazně nižším průměrným ročním tempem (o 1,9 %) než ve fondech domácích (o 5,6 %).

Z hlediska struktury umístění prostředků v podílových fondech podle jejich druhu přetrvávaly i v roce 2022 mezi domácími a zahraničními fondy rozdíly (tabulka 6.8). Zároveň se výrazněji než v předchozích letech změnil podíl fondů v rámci členění na domácí a zahraniční. U domácích fondů došlo k značnému zvýšení podílu domácích dluhopisových fondů (o 14,6 p. b. na 36,8 %), které tak o 2,8 p. b. překonaly dříve dominantní fondy smíšené, jejichž zastoupení naopak meziročně kleslo o 12,0 p. b. na 34,0 %. Podíl akciových fondů meziročně klesl o 3,5 p. b. na 16,3 %. Nemovitostní fondy svým od roku 2017 nejvyšším 12% podílem potvrdily kontinuální růst svého zastoupení. Vyšší výnosy z krátkodobých dluhových aktiv pak vedly k obnově zájmu investorů o fondy peněžního trhu, a to jak v případě fondů domácích, tak zahraničních. Mezi zahraničními fondy se dále zvýšil podíl akciových fondů na 41,6 %, tedy meziročně o 1,5 p. b. a od roku 2017 o 14,6 p. b. Zastoupení akciových fondů tedy kontinuálně rostlo, a to na úkor fondů s obecně nižším zastoupením více dynamické složky, jejichž podíl se oproti roku 2017 snížil o 7,1 p. b. u fondů strukturovaných, o 5,6 p. b. u fondů smíšených a o 3,1 p. b. u fondů dluhopisových. Podíl fondů smíšených se snížil i meziročně, a to o 2,5 p. b. na 29,4 %, zatímco podíl dluhopisových fondů vzrostl o 0,9 p. b. na 20,3 %, čímž se zastavil předchozí meziroční pokles jejich podílu.

Tabulka 6.8: Prostředky fondů kolektivního investování dle domicilu a dle druhu fondu

K 31. 12. (mld. Kč)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácí	280,2	284,0	351,3	375,0	439,7	499,0	59,2	13,5
z toho dluhopisové	71,1	60,1	106,6	102,0	97,6	183,4	85,8	87,9
z toho akciové	44,3	46,2	51,2	66,5	87,0	81,4	-5,7	-6,5
z toho strukturované	0,2	0,0	0,7	0,7	0,7	0,7	0,0	3,4
z toho smíšené	117,6	116,3	124,6	163,3	202,3	169,7	-32,5	-16,1
z toho fondy fondů	24,1	24,8	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
z toho peněžního trhu	0,4	6,8	0,0	0,0	0,0	3,6	3,6	-
z toho nemovitostní	22,4	29,8	38,1	42,6	52,2	60,1	8,0	15,2
Zahraniční	203,3	189,0	205,6	214,6	267,9	252,6	-15,3	-5,7
z toho dluhopisové	47,6	39,6	45,7	49,1	51,8	51,3	-0,6	-1,1
z toho akciové	55,0	53,7	64,3	73,6	107,4	105,1	-2,3	-2,1
z toho strukturované	26,7	24,0	23,8	20,5	19,2	15,2	-4,0	-20,9
z toho smíšené	71,0	66,9	66,5	67,2	85,3	74,2	-11,1	-13,0
z toho fondy fondů	0,3	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	-
z toho peněžního trhu	2,2	4,1	4,5	3,5	2,8	4,8	2,0	73,4
z toho nemovitostní	0,5	0,4	0,4	0,9	1,4	2,1	0,7	47,1
Celkem	483,5	473,0	556,9	589,7	707,6	751,6	43,9	6,2

Pramen: AKAT, výpočty MF

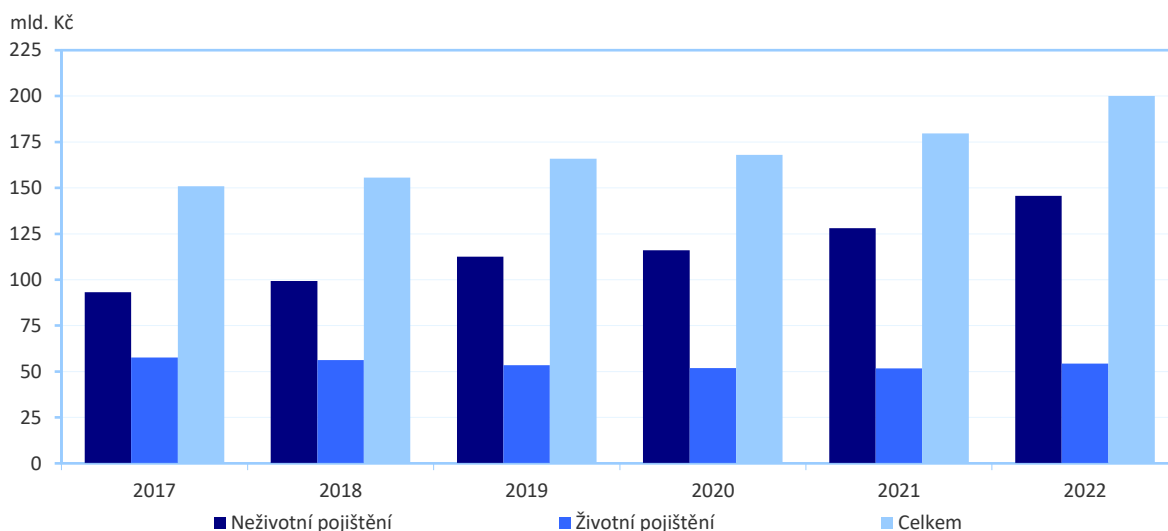
Objem celkových prostředků ve fondech kvalifikovaných investorů se meziročně výrazně zvýšil o 33,3 % na 351,5 mld. Kč, což byla rovněž nejvyšší hodnota za sledované období. Z toho objem obhospodařovaných prostředků vykázal razantní meziroční nárůst o 41,7 % na 256,7 mld. Kč a objem administrovaného majetku nárůst o 14,7 % na 94,8 mld. Kč. Vyšší dynamika fondů kvalifikovaných investorů oproti fondům kolektivního investování se promítla v růstu jejich podílu na celkovém objemu majetku v sektoru investičních fondů, jenž dosáhl téměř třetiny (31,9 %), když se meziročně zvýšil o 4,7 p. b. a od konce roku 2017 již o 10,6 p. b.

7 POJIŠŤOVNICTVÍ

7.1 Pojišťovny

Sektor pojišťoven v roce 2022 potvrdil z pohledu vývoje objemu hrubého předepsaného pojistného vzestupný trend započatý v roce 2017. Celkový meziroční růst pojistného o 11,3 % na 200,1 mld. Kč (graf 7.1) byl stejně jako v předchozích letech sledovaného období od roku 2017 tažen především růstem neživotního pojištění o 13,9 % na 145,8 mld. Kč. K celkovému růstu též pozitivně přispěl segment životního pojištění, kde došlo k mírnějšímu zvýšení objemu předepsaného pojistného o 5,0 % na 54,3 mld. Kč, přičemž 8,4 mld. Kč připadalo na smlouvy s jednorázově placeným pojistným. Životní pojištění tak překonalo sestupný trend z předchozích let sledovaného období. Ke zvýšení předepsaného pojistného v segmentu neživotního pojištění významně přispěl růst pojistného v rámci pojištění pro případ požáru a jiných škod na majetku (o 15,2 %), odpovědnosti za škodu z provozu motorových vozidel (o 9,5 %) a ostatní pojištění motorových vozidel (o 15,0 %). Z pohledu ukazatele propojištěnosti nedošlo v meziročním srovnání v roce 2022 ke změně, když stejně jako v předchozím roce činil tento ukazatel 2,9 % HDP, což bylo dáno růstem HDP i objemu předepsaného pojistného.

Graf 7.1: Objem hrubého předepsaného pojistného

Pramen: ČNB – ARAD

Ačkoli v meziročním porovnání zaznamenal segment životního i neživotního pojištění nárůst hrubého předepsaného pojistného, silnější růst segmentu neživotního pojištění vedl ke změně výše podílů obou segmentů na pojistném trhu. Ke konci roku 2022 činil poměr 74 : 26 % ve prospěch neživotního pojištění, a došlo tak k dalšímu prohloubení rozdílu mezi výšemi hrubého předepsaného pojistného obou segmentů pojistného trhu. Z dlouhodobé perspektivy se opakovaně potvrzuje trend dominance segmentu neživotního pojištění na českém pojistném trhu. Vývoj na českém pojistném trhu je tak opačný v porovnání s vyspělými zeměmi západní Evropy, kde převažuje segment životního pojištění. Vyšší podíl neživotního pojištění na pojistném trhu vykázaly i další země Visegrádské čtyřky.⁴⁴

Z pohledu celkového počtu pojistných smluv (tabulka 7.1) byl v segmentu životního pojištění zaznamenán pokles o 5,0 %, čímž došlo k obnovení trendu snižování počtu smluv, který byl ve sledovaném období přerušen v roce 2021. Naopak v rámci počtu nově uzavřených smluv došlo k jejich výraznému nárůstu, a to o 38,8 %.

Segment neživotního pojištění taktéž vykázal pokles celkového počtu pojistných smluv, i když s mírnější intenzitou (o 1,1 %), a to i přes výrazné zvýšení počtu nově uzavřených smluv o 23,3 %. Počet nově uzavíraných smluv se tak po propadu v roce 2020 a následujícím mírném nárůstu v roce 2021 přiblížil dlouhodobému průměru.

Poslední hlavní ukazatel, hrubá výše nákladů na pojistná plnění, meziročně vzrostl v obou segmentech pojištění a dosáhl celkové výše 117,0 mld. Kč, což představovalo meziroční zvýšení nákladů o 15,0 mld. Kč. Na tomto

⁴⁴ Podíly neživotního a životního pojištění v dalších evropských zemích byly dle statistik evropského orgánu EIOPA ke konci 4. čtvrtletí 2022 následující: Francie 38 : 62 %; Německo 37 : 63 %; Maďarsko 58 : 42 %; Slovensko 57 : 43 %; Polsko 70 : 30 %.

nárůstu se v absolutním vyjádření podílely oba segmenty téměř stejným dílem, i když segment životního pojištění vykázal vyšší meziroční tempo růstu (19,2 %), než segment neživotního pojištění (11,8 %).

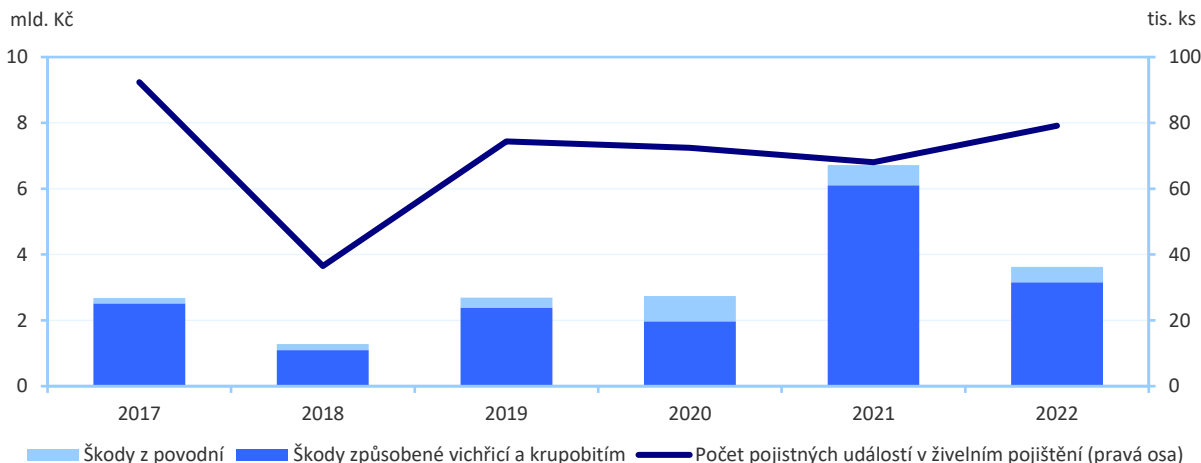
Tabulka 7.1: Hlavní ukazatele pojistného trhu

K 31. 12.	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Pojistné smlouvy (tis. ks)	27 945	28 789	28 514	28 363	30 391	29 839	-552	-1,8
z toho neživotní pojištění	22 080	23 031	23 144	23 098	24 838	24 565	-273	-1,1
životní pojištění	5 865	5 758	5 370	5 264	5 553	5 274	-279	-5,0
Počet nově uzavřených poj. smluv (tis. ks)	12 006	13 138	12 651	9 584	10 181	12 629	2 448	24,0
z toho neživotní pojištění	11 372	12 516	12 108	9 120	9 682	11 936	2 254	23,3
životní pojištění	634	621	543	464	499	693	194	38,8
Předepsané pojistné (mld. Kč)	150,8	155,6	165,9	168,0	179,7	200,1	20,4	11,3
z toho neživotní pojištění	93,2	99,4	112,5	116,1	128,0	145,8	17,7	13,9
životní pojištění	57,6	56,2	53,4	51,8	51,7	54,3	2,6	5,0
Hrubá výše nákladů na poj. plnění (mld. Kč)	96,6	92,6	101,2	92,0	102,0	117,0	15,0	14,7
z toho neživotní pojištění	53,9	49,4	58,0	54,5	62,5	69,8	7,4	11,8
životní pojištění	42,6	43,2	43,2	37,5	39,6	47,2	7,6	19,2
Celková propojištěnost (% HDP)	3,0	2,9	2,9	3,0	2,9	2,9	0,0	-

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Z údajů České asociace pojišťoven (ČAP) vyplývá, že i když se celkový počet škodních událostí způsobených živly meziročně zvýšil o 16,3 %, značně poklesl jejich celkový objem, a to o 46,0 % na 3,7 mld. Kč (graf 7.2). Důvodem poklesu objemu živelních škod bylo zejména snížení výše škod způsobených vichřicí a krupobitím, a to o 48,3 % na celkový objem 3,2 mld. Kč, který však i tak představoval druhou nejvyšší hodnotu od roku 2013. Méně významnou položkou s podílem 12,7 % byly škody z povodní, u nichž v meziročním srovnání došlo ke snížení jak jejich objemu (o 23,8 %), tak počtu s nimi spojených pojistných událostí (o 29,6 %).

Graf 7.2: Živelné pojistné události

Pramen: ČAP, výpočty MF

Bilanční suma sektoru pojišťoven se meziročně snížila o 6,1 % na 492,7 mld. Kč (tabulka 7.2). V případě nejvýznamnější položky aktiv, tj. objemu investic, u nichž nenese investiční riziko pojištník, bylo tempo poklesu jejich objemu (o 9,1 %) oproti celkovým aktivům vyšší a jejich podíl na celkové bilanční tím poklesl o 2,0 p. b. na 60,7 %. Objem investic tak rovněž dosáhl nejnižší hodnoty od roku 2008, a to zejména kvůli výraznějšímu poklesu hodnoty investic do akcií a cenných papírů s proměnlivým výnosem (o 21,5 %) a snížení investic do dluhových cenných papírů (o 14,9 %). K poklesu celkové hodnoty aktiv také přispělo snížení hodnoty investic, u kterých je nositelem investičního rizika pojištník. Tyto investice představovaly druhou nejvýznamnější položku aktiv (podíl 19,7 %) a v porovnání s předchozím rokem poklesly dokonce o 12,3 %.

Z pohledu pasivní strany bilance se snížila výše technických rezerv o 2,6 % na 251,6 mld. Kč. V případě rezervy na životní pojištění došlo k poklesu o 8,5 %, který navázal na sestupný trend započatý v roce 2015, jenž byl přerušen nárůstem v roce 2021. Rezerva na nezasloužené pojistné naopak meziročně vzrostla o 6,5 %, přičemž k růstu přispělo zvýšení rezervy na nezasloužené pojistné vztahujících se k neživotnímu pojištění (o 7,0 %). Naopak rezerva na nezasloužené pojistné vztahující se k životnímu pojištění vykázala pokles o 5,4 %. V meziročním srovnání byl též zaznamenán nárůst rezervy na pojistná plnění nevyřízených pojistných událostí o 4,5 %, ke kterému pozitivně přispěl segment neživotního pojištění (o 6,7 %).

Tabulka 7.2: Hlavní položky rozvahy a výkazu zisku a ztráty pojistného trhu

K 31. 12. (mld. Kč)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva celkem	511,7	520,1	487,1	493,0	524,5	492,7	-31,8	-6,1
Investice	355,0	364,9	326,1	324,7	329,0	299,1	-29,9	-9,1
z toho dluhové cenné papíry	259,2	253,8	238,9	240,8	245,8	209,2	-36,6	-14,9
Investice, je-li nositelem investičního rizika pojistník	93,3	88,2	98,3	100,1	110,7	97,1	-13,6	-12,3
Technické rezervy	266,3	257,1	250,0	249,7	258,3	251,6	-6,8	-2,6
z toho rezerva na životní pojištění	164,5	157,6	151,2	148,8	152,6	139,7	-12,9	-8,5
rezerva na nezasloužené pojistné	24,7	26,1	27,7	28,9	31,8	33,9	2,1	6,5
rezerva na pojistná plnění nevyřízených pojistných událostí	65,7	62,3	61,2	61,2	63,7	66,6	2,9	4,5
Zisk nebo (-) ztráta před zdaněním	10,4	17,4	20,1	17,8	31,3	19,0	-12,2	-39,2
Výsledek technického účtu k neživotnímu pojištění	0,4	6,5	4,1	8,4	16,1	7,8	-8,4	-51,8
Výsledek technického účtu k životnímu pojištění	8,8	9,4	10,1	8,3	14,7	9,3	-5,5	-37,1

Pramen: ČNB - ARAD, výpočty MF

Z hlediska hospodaření sice dosáhl pojistný sektor v roce 2022 kladného hospodářského výsledku ve výši 19 mld. Kč (tabulka 7.2), nicméně v meziročním srovnání došlo k jeho výraznému poklesu o 39,2 %. Ten byl zapříčiněn dvěma mimořádnými operacemi souvisejícími se změnou korporátní struktury dvou nejvýznamnějších tuzemských pojišťoven. Po očistění o tyto mimořádné transakce tak došlo k meziročnímu propadu výsledku hospodaření o 7,6 %. Výsledek technického účtu k neživotnímu pojištění se snížil o 51,8 %, což bylo způsobeno zejména poklesem výnosů z investic (o 77,0 %) a současně růstem hrubé výše nákladů na pojistná plnění (o 11,8 %). Výsledek technického účtu k životnímu pojištění taktéž vykázal významnější pokles (o 37,1 %), který byl způsoben zejména růstem hrubé výše nákladů na pojistná plnění (o 19,2 %), který předstihl tempo růstu předepsaného pojistného (o 5,0 %).

Ziskovost pojistného sektoru je do značné míry determinována schopností jednotlivých pojišťoven odhalovat pojistné podvody. Z údajů ČAP vyplývá, že pojišťovny v roce 2022 prověřily celkem 13 820 podezřelých pojistných událostí, což představovalo více než pětinaový nárůst oproti předchozímu roku (tabulka 7.3). Z celkového počtu prověřených událostí byly odhaleny pojistné podvody v objemu 1,4 mld. Kč, čímž došlo k nárůstu objemu prokázaných podvodů o 13,9 %. Průměrná výše odhaleného pojistného podvodu však meziročně poklesla o 18,4 tis. Kč na 230,8 tis. Kč.

Tabulka 7.3: Vývoj prověřených a odhalených pojistných podvodů

K 31. 12.	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Objem odhalených podvodů (mil. Kč)	1 196,5	1 298,8	1 133,2	1 231,4	1 248,9	1 422,7	173,8	13,9
Průměrná výše (Kč)	196 305	232 225	230 653	288 306	249 180	230 763	-18 417	-7,4
Podezřelé události (ks)	18 141	10 325	8 474	9 632	11 407	13 820	2 413	21,2

Pramen: ČAP, výpočty MF

7.2 Zprostředkování pojištění

Celkový počet osob oprávněných zprostředkovat pojištění⁴⁵ poprvé po dvou letech poklesu meziročně vzrostl a ke konci roku 2022 činil téměř 32,5 tis. V porovnání s rokem 2021 došlo k nárůstu celkového počtu oprávněných osob o 1,6 tis., přičemž zvýšení počtu zprostředkovatelů bylo zaznamenáno v kategoriích vázaných zástupců a doplňkových pojišťovacích zprostředkovatelů. V kategorii samostatných zprostředkovatelů byl naopak zaznamenán mírný pokles jejich počtu (tabulka 7.4). Vývoj počtu pojišťovacích zprostředkovatelů byl od roku 2019 významně ovlivněn změnami v regulačním rámci v oblasti distribuce pojištění a zajištění⁴⁶ přijatými v roce 2018. Tyto změny měly za následek pokles osob oprávněných zprostředkovat pojištění a zajištění mezi lety 2018 a 2019, když ke konci roku 2018 bylo evidováno více než 185 tis. oprávnění za celý rok.

Tabulka 7.4: Počet pojišťovacích zprostředkovatelů

K 31. 12.	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
					abs.	(%)
Samostatní zprostředkovatelé	1 164	1 121	829	822	-7	-0,8
Vázaní zástupci	35 049	34 648	28 473	30 048	1 575	5,5
Doplňkoví pojišťovací zprostředkovatelé	2 268	2 232	1 575	1 578	3	0,2
Celkem	38 481	38 001	30 877	32 448	1 571	5,1

Pramen: ČNB – JERRS, výpočty MF

⁴⁵ Kromě pojišťovacích zprostředkovatelů mohou podnikatelským způsobem nabízet zákazníkům pojištění také osoby v postavení pojistníků (tzv. flotilové pojištění). Tyto osoby mají povinnost pojišťovny evidovat u ČNB, jejich počty ČNB nezveřejňuje.

⁴⁶ Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění pozdějších předpisů.

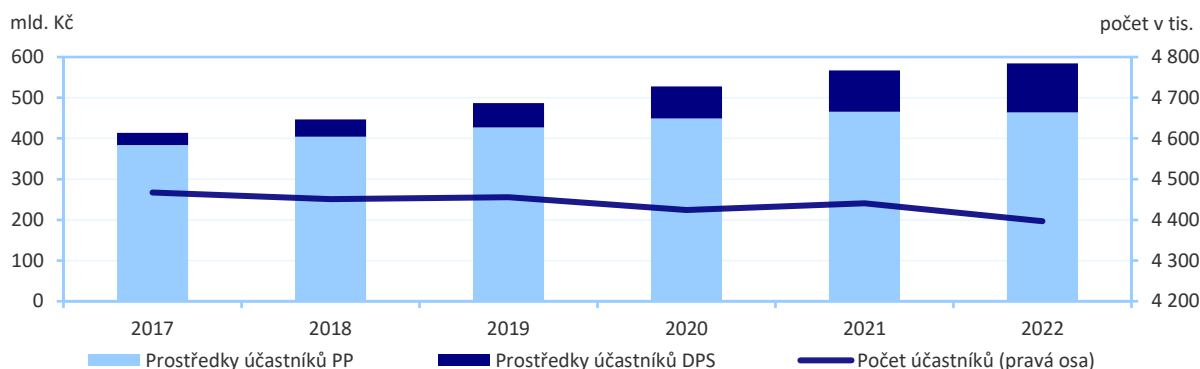
8 SOUKROMÝ PENZIJNÍ SYSTÉM

8.1 Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření

Objem prostředků a počet účastníků

Objem prostředků spravovaný ve III. penzijním pilíři⁴⁷, který je tvořen systémy penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření, ke konci roku 2022 meziročně opět vzrostl, nicméně nejnižším tempem za sledované období od roku 2017, a to o 3,1 % na 584,2 mld. Kč (graf 8.1). Většina prostředků (79,4 %) byla nadále umístěna v rámci transformovaných fondů, přičemž jejich objem poprvé v historii meziročně mírně poklesl, a sice o 0,4 % na 463,9 mld. Kč. Do těchto fondů byly v souvislosti s reformou soukromého penzijního systému z roku 2013 účastníkům penzijního připojištění automaticky převedeny jejich úspory při zachování původních podmínek smluv o penzijním připojištění (zejména tzv. garance nezáporného ročního zhodnocení). Do transformovaných fondů již nemohou vstupovat žádní noví účastníci. V rámci III. penzijního pilíře lze od roku 2013 vstoupit pouze do systému doplňkového penzijního spoření, ve kterém se prostředky účastníků během roku 2022 zvýšily o 19,2 % na 120,3 mld. Kč.

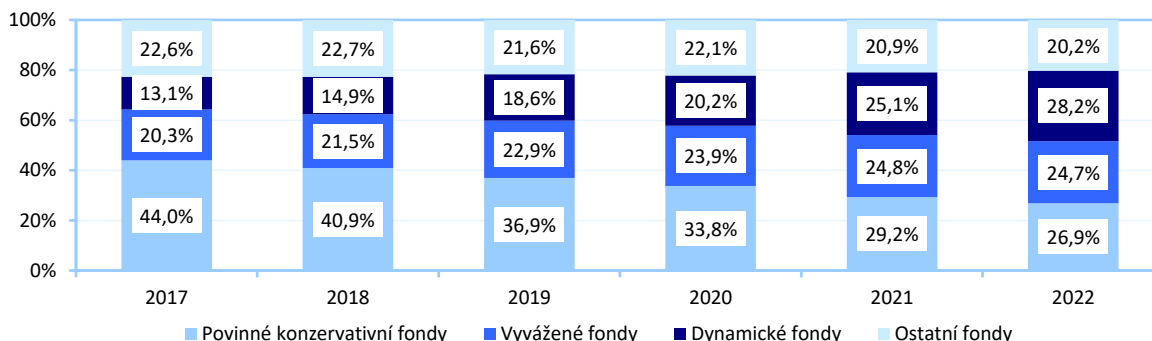
Graf 8.1: Prostředky⁴⁸ a počet účastníků ve III. pilíři

Pramen: APS ČR, MF

V systému doplňkového penzijního spoření jsou prostředky účastníků spravovány v různých typech účastnických fondů podle investiční strategie, kterou si účastníci předem zvolili z nabídky penzijní společnosti.⁴⁹ Z hlediska struktury umístění prostředků účastníků v jednotlivých typech účastnických fondů na konci roku 2022 nově vykázaly nejvyšší podíl díky výraznému přílivu prostředků dynamické fondy, které investují své zdroje převážně do akcií. Oproti roku 2017 dynamické fondy postupně navýšily své zastoupení na celkových prostředcích o 15,1 p. b., a to zejména na úkor povinných konzervativních fondů. Dynamické fondy tak společně s vyváženými fondy investujícími zčásti také do akcií spravovaly v roce 2022 již více než polovinu všech prostředků účastníků doplňkového penzijního spoření (graf 8.2).

Graf 8.2: Struktura prostředků účastníků v jednotlivých typech účastnických fondů

Pramen: APS ČR, výpočty MF

⁴⁷ I. pilíř představuje státní povinný průběžně financovaný důchodový systém. II. pilíř, který tvořilo nepovinné důchodové spoření, vznikl v roce 2013 a v roce 2016 byl ukončen.

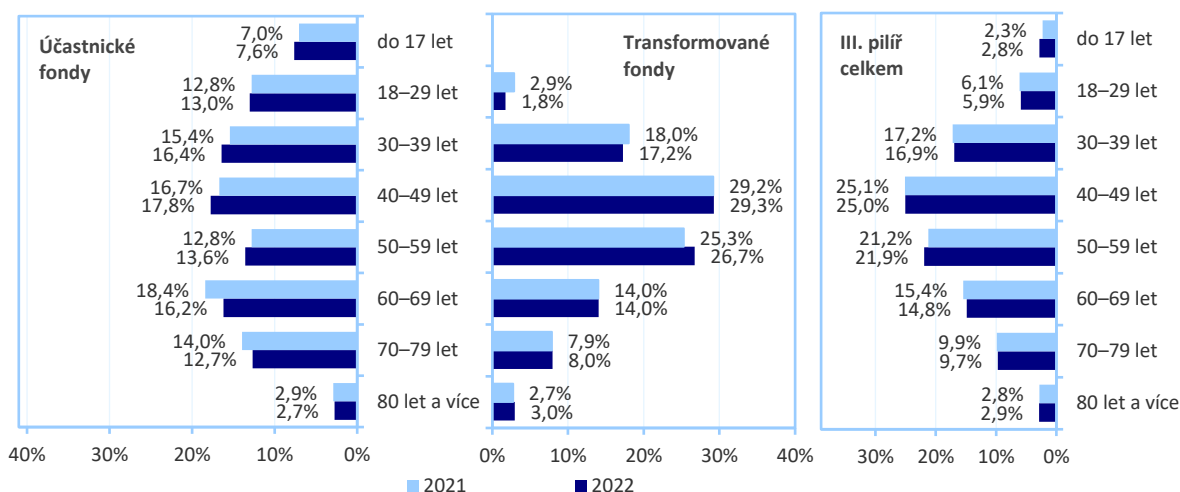
⁴⁸ Zkratky: PP = penzijní připojištění a DPS = doplňkové penzijní spoření.

⁴⁹ Oproti tomu v systému penzijního připojištění není volba investiční strategie kvůli garanci nezáporného ročního zhodnocení umožněna.

Celkový počet účastníků III. penzijního pilíře se meziročně snížil o 1,0 % (44,2 tis. osob) na 4,4 mil. (graf 8.1), přestože do účastnických fondů během roku 2022 vstoupilo meziročně o 7,8 % více nových účastníků a jejich počet čítající téměř 276 tis. byl nejvyšší za dobu existence těchto fondů. Nicméně celkový počet účastníků v účastnických fondech se zvýšil méně, a sice pouze o 170,0 tis. na 1,62 mil. osob, přičemž tento 11,7% nárůst byl o 2,6 p. b. nižší než v roce 2021. V transformovaných fondech naopak počet účastníků klesl o 7,2 % (214,2 tis. osob), tj. nejvyšším tempem za sledované období, na 2,77 mil.

V rámci věkové struktury účastníků celého III. penzijního pilíře byli již tradičně nejvíce zastoupeni účastníci ve věku 40 až 49 let, jejichž podíl (25,0 %) se oproti roku 2021 téměř nezměnil (graf 8.3). U účastnických fondů pokračovalo postupné omlazování věkové struktury účastníků, když podíl účastníků nad 60 let meziročně klesl o 3,7 p. b. na 31,6 %, zatímco v roce 2017 dosahoval 51,4 %. Zastoupení těchto účastníků se mírně snížilo i mezi nově vstoupivšími účastníky do účastnických fondů, a to na 26,3 %. Z hlediska jednotlivých sledovaných věkových kategorií byli noví účastníci nejčastěji ve věku 18 až 29 let, když jejich podíl na celkovém počtu nových účastníků činil 19,2 %.

Graf 8.3: Struktura účastníků dle věku ve III. pilíři

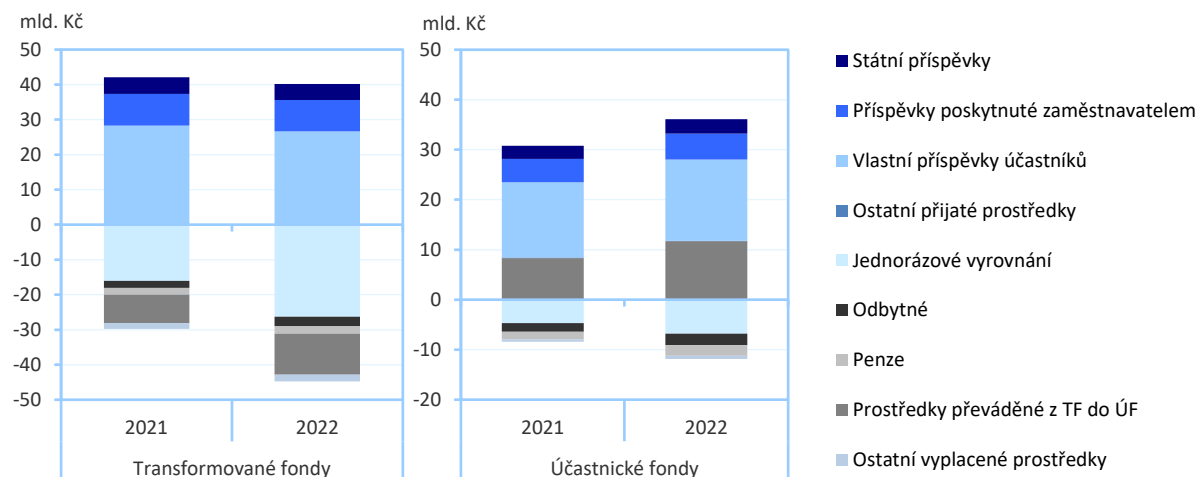

Pramen: MF

Příspěvky a vyplacené prostředky

V případě transformovaných fondů došlo v roce 2022 opět k meziročnímu poklesu salda mezi přijatými a vyplacenými prostředky, a to dokonce do záporných hodnot (-4,6 mld. Kč), když objem z nich vyplacených prostředků převýšil objem přijatých příspěvků. Tato situace nastala poprvé od uzavření těchto fondů pro nové účastníky. Naproti tomu u účastnických fondů přijaté prostředky meziročně vzrostly o 5,3 mld. Kč na 36,1 mld. Kč, a to i díky rekordnímu objemu prostředků převedených z transformovaných fondů, a výrazně převyšovaly (o 24,2 mld. Kč) objem vyplacených prostředků (graf 8.4).

Graf 8.4: Přijaté a vyplacené prostředky v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Vývoj struktury přijatých příspěvků byl v obou typech penzijních fondů obdobný, když podíl vlastních příspěvků účastníků pozvolna klesl v průměru na 66,5 %, podíl příspěvků poskytnutých zaměstnavatelem se naopak zvýšil na 22,0 % a zbývající část přijatých příspěvků připadala na státní příspěvky.

Vyplacené prostředky z transformovaných fondů⁵⁰ měly z 84,5 % formu jednorázových vyrovnání, jejichž podíl se tak meziročně zvýšil o 4,2 p. b. a dosáhl nejvyšší hodnoty ve sledovaném období od roku 2017. Podíl vyplacených penzí se naopak meziročně snížil o 2,6 p. b. na 7,0 %. V případě účastnických fondů se jednorázová vyrovnání v roce 2022 podílela na vyplacených prostředcích z 60,6 % (bez zahrnutí ostatních vyplacených prostředků uvedených v grafu 8.4 vzhledem k jejich nahodilému vývoji) a podíl penzí meziročně poklesl o 0,2 p. b. na 19,0 %.

Průměrné výše měsíčních příspěvků účastníka i zaměstnavatele zaznamenaly v roce 2022 v transformovaných fondech z hlediska sledovaného období podprůměrné meziroční absolutní i relativní přírůstky. Průměrný měsíční příspěvek účastníka penzijního připojištění vzrostl o 14 Kč na 795 Kč a průměrný měsíční příspěvek zaměstnavatele se zvýšil o 40 Kč na 1 095 Kč. Naopak v účastnických fondech došlo v rámci sledovaného období k mírně nadprůměrnému meziročnímu růstu příspěvků účastníka i zaměstnavatele, a to o 24 Kč na 853 Kč, resp. o 70 Kč na 1 213 Kč (tabulka 8.1). Tento vývoj v roce 2022 tak vedl k ukončení postupného sblížování výše průměrného příspěvku účastníka v penzijním připojištění a průměrné částky, kterou si spoří účastníci v systému doplňkového penzijního spoření (graf 8.6).

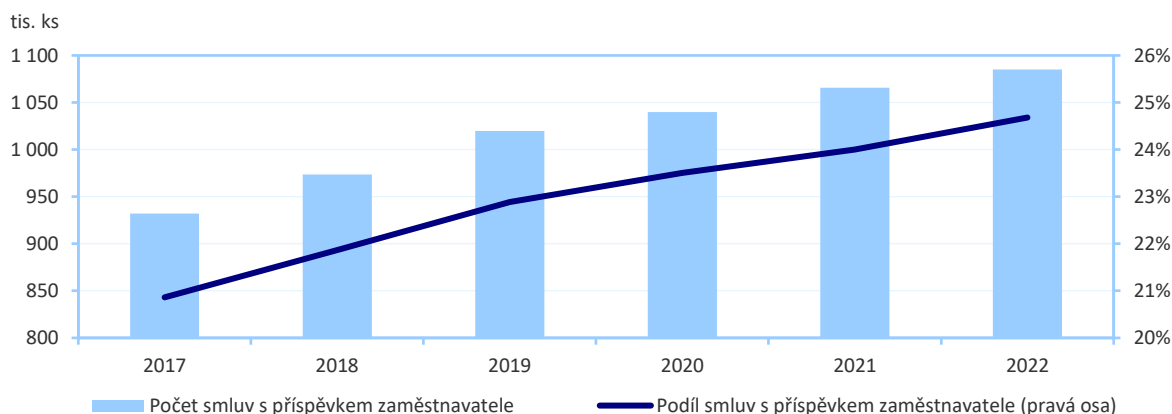
Tabulka 8.1: Průměrná výše měsíčních příspěvků v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech

Průměr (Kč/měsíc)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Účastnický příspěvek	624	680	722	754	781	795	14	1,8
TF Příspěvek zaměstnavatele	837	877	914	1 017	1 055	1 095	40	3,8
Státní příspěvek	120	128	133	137	140	141	1	0,7
Účastnický příspěvek	776	790	800	812	829	853	24	2,9
ÚF Příspěvek zaměstnavatele	885	973	989	1 099	1 143	1 213	70	6,1
Státní příspěvek	159	160	160	161	161	162	1	0,6

Pramen: APS ČR, MF, výpočty MF

Počet účastníků, jimž při spoření na stáří ve III. penzijním pilíři přispíval zaměstnavatel, se od roku 2016 meziročně zvyšoval, i když od roku 2020 došlo ke zpomalení dynamiky tohoto růstu. Ke konci roku 2022 mělo na svém penzijním účtu evidováno aktuálně vyplacený příspěvek zaměstnavatele celkem 1 085,1 tis. účastníků (graf 8.5), což představovalo meziroční nárůst o 1,8 %, který byl o 0,7 p. b. nižší než v roce 2021. Kvůli poklesu celkového počtu účastníků ve III. pilíři se však podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele meziročně zvýšil o mírně vyšší hodnotu než v roce 2021, a to o 0,7 p. b. na 24,7 %. V případě ekonomicky aktivních účastníků ve věku 18 až 64 let podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele vzrostl o 0,9 p. b. na 31,0 %, přičemž nejvyšší úroveň pak tradičně dosahoval u účastníků ve věku 50 až 59 let (35,6 %).

Graf 8.5: Počet smluv ve III. pilíři, na které přispíval účastníkům zaměstnavatel

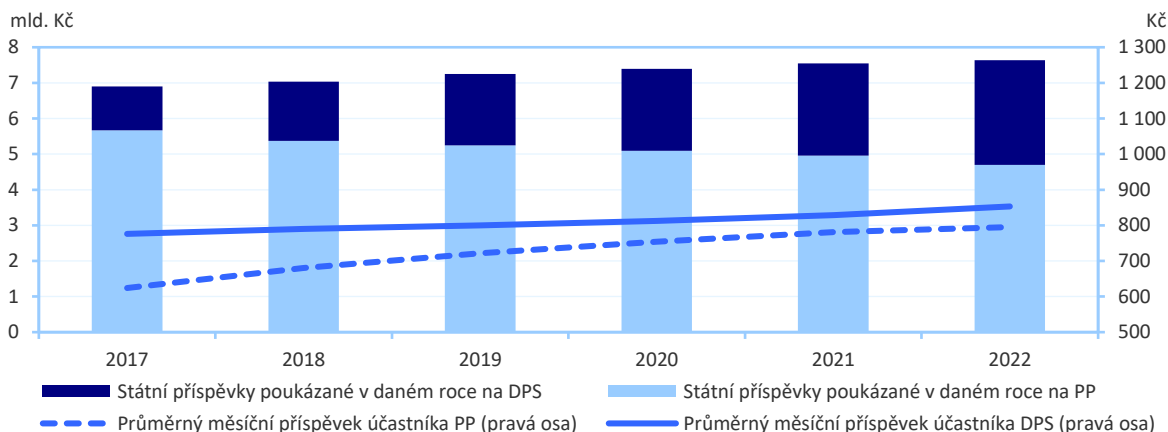

Pramen: MF

⁵⁰ Bez započtení prostředků převedených do účastnických fondů a dále ostatních vyplacených prostředků uvedených v grafu 8.4 vzhledem k jejich nahodilému vývoji, které zahrnují např. prostředky vyplacené v rámci dědictví či prostředky vrácené do státního rozpočtu.

Celková výše státních příspěvků poukázaných účastníkům penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření za rok 2022 vzrostla pouze nepatrně o 85 mil. Kč na 7,6 mld. Kč (graf 8.6). Podíl příspěvků vyplacených účastníkům doplňkového penzijního spoření z celkového objemu přímé státní podpory se dále postupně zvyšoval a v roce 2022 dosáhl 38,5 %.

Graf 8.6: Celková výše státních příspěvků a výše prům. účast. příspěvku v transformovaných a účastnických fondech

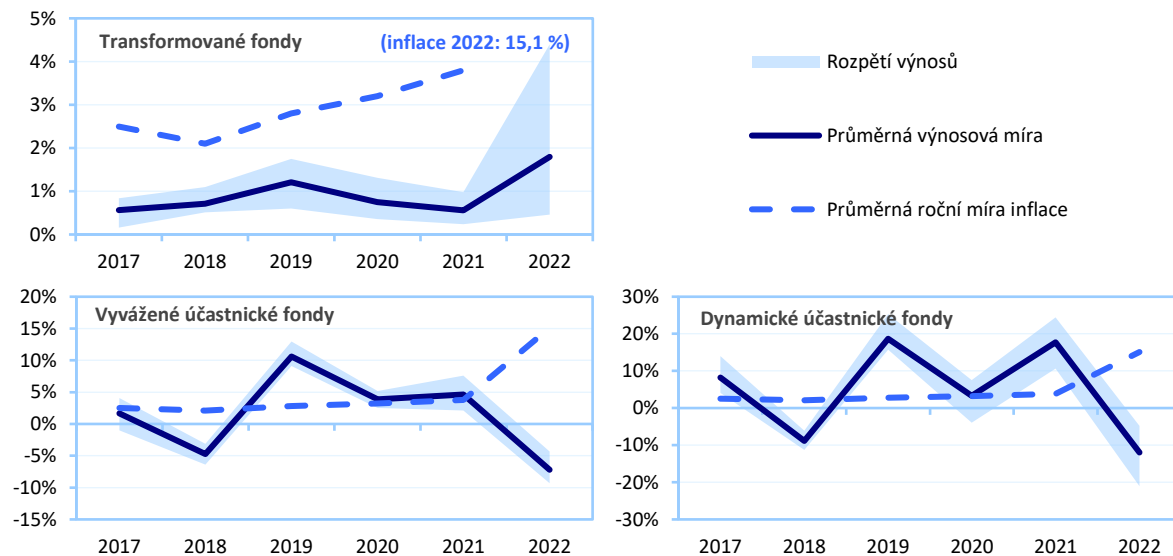
Pramen: MF

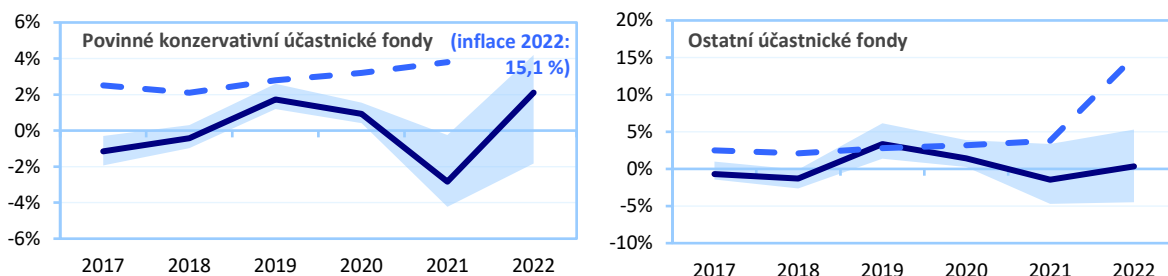
Výnosnost a struktura aktiv penzijních fondů

Celkový hospodářský výsledek penzijních fondů se již po třetí v řadě meziročně snížil, a to v roce 2022 o 45,6 % na 2,5 mld. Kč. Zatímco v roce 2021 za meziročním poklesem zisku stálo zejména snížení úrokových výnosů u transformovaných fondů, v roce 2022 snížení celkového zisku naopak plně zapříčinily účastnické fondy, které zaznamenaly nejvyšší ztrátu od svého založení ve výši 4,7 mld. Kč. Vývoj na finančních trzích v roce 2022 příliš nepřál dynamičtějším strategiím účastnických fondů. Nicméně transformované fondy, v nichž jsou prostředky dominantně alokovány v dluhopisech (graf 8.8) oceňovaných převážně v naběhlé hodnotě, v roce 2022 generovaly výnosy z předchozího růstu úrokových sazeb a dosáhly dokonce svého nejvyššího zisku (7,2 mld. Kč) od provedení reformy soukromého penzijního systému v roce 2013.

Zhodnocení žádného z transformovaných ani účastnických fondů však ke konci roku 2022 nepřevýšilo průměrnou roční míru inflace, jež činila 15,1 %. Výnosová míra u všech dynamických a vyvážených účastnických fondů byla záporná, přičemž v průměru dosáhla -12,0 %, resp. -7,2 % p. a. (graf 8.7), tj. nejhorších úrovní za dobu existence těchto fondů. Naopak svou historicky nejvyšší průměrnou výnosovou míru vykázaly povinné konzervativní účastnické fondy, a to ve výši 2,1 % p. a. Podobně si vedly i transformované fondy, které nabídl průměrný výnos na úrovni 1,8 % p. a., tedy nejvyšší zhodnocení od jejich vzniku v roce 2013.

Graf 8.7: Průměrná výnosová míra v jednotlivých typech penzijních fondů

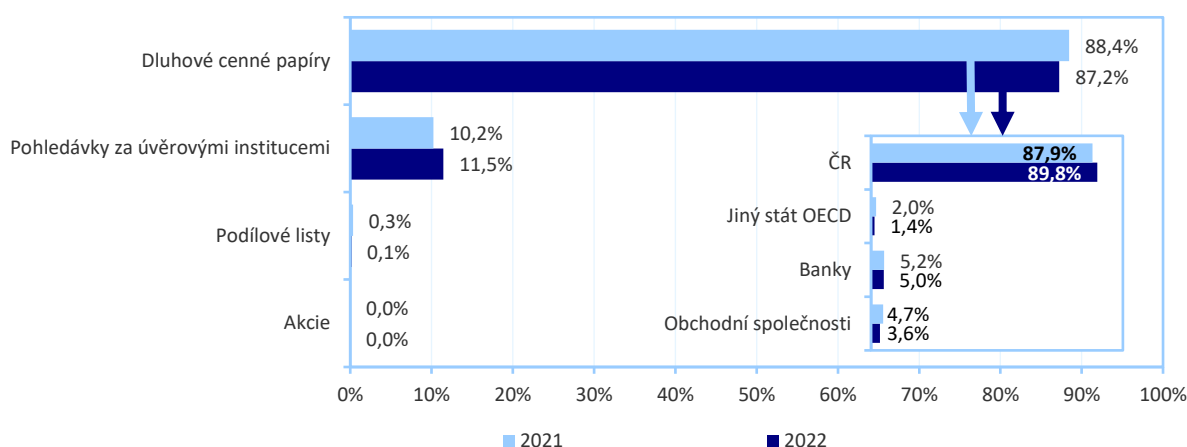

Pramen: APS ČR, výpočty MF

V rámci velmi konzervativního investičního portfolia transformovaných fondů došlo meziročně k mírnému poklesu podílu dluhových cenných papírů a mírnému nárůstu podílu pohledávek za úvěrovými institucemi. V dluhopisovém portfoliu se opět zvýšilo zastoupení českých státních dluhopisů na úkor ostatních emitentů (graf 8.8).

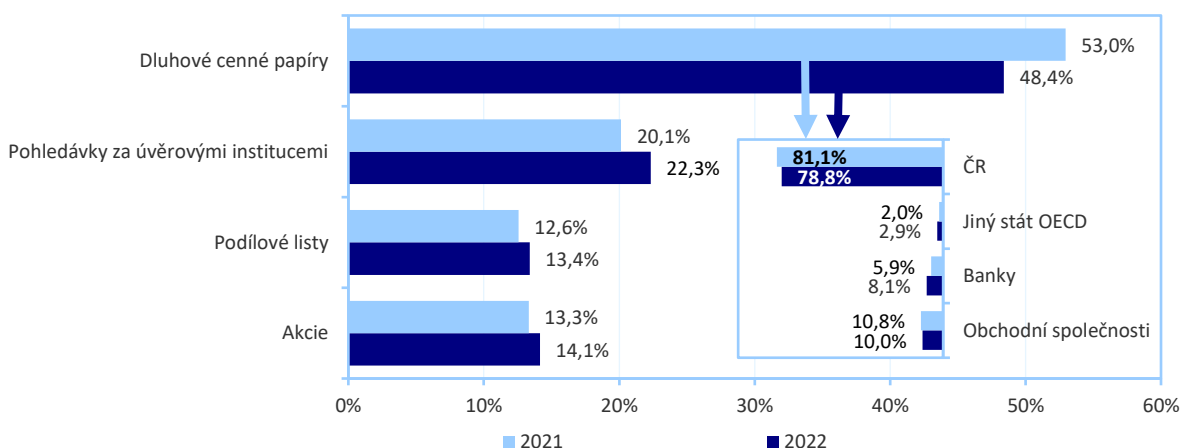
Graf 8.8: Struktura aktiv transformovaných fondů a struktura dluhopisů v transformovaných fondech dle emitenta

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

V investičním portfoliu účastnických fondů nastal razantnější pokles podílu dluhových cenných papírů než v případě transformovaných fondů, a to nejen ve prospěch pohledávek za úvěrovými institucemi jako u transformovaných fondů, ale i rizikovějších tříd aktiv v podobě podílových listů a akcií (graf 8.9), patrně kvůli výraznému přílivu prostředků do dynamických účastnických fondů. V portfoliu dluhových cenných papírů došlo na rozdíl od transformovaných fondů ke snížení podílu českých státních dluhopisů, přičemž nejvíce vzrostl podíl dluhopisů emitovaných bankami.

Graf 8.9: Struktura aktiv účastnických fondů a struktura dluhopisů v účastnických fondech dle emitenta

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Vybrané podrobnější informace o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření obsahují tabulky P2.3 a P2.4 v příloze 2 a jsou také pravidelně zveřejňovány na internetových stránkách www.mfcr.cz.

8.2 Penzijní společnosti

Penzijní společnosti působí na finančním trhu od roku 2013 jako správci prostředků evidovaných na osobních penzijních účtech účastníků v účastnických a transformovaných fondech. Zisk z běžné činnosti před zdaněním v sektoru penzijních společností v roce 2022 opět vzrostl, a sice o 5,3 % na 2,7 mld. Kč (tabulka 8.2). Růst zisku byl dán zejména zvýšením celkového objemu úplaty penzijním společnostem za obhospodařování majetku penzijních fondů a nárůstem výnosů z úroků.

Poměr regulatorního kapitálu penzijních společností k jejich souhrnnému kapitálovému požadavku vykazoval ve sledovaném období nadále rostoucí trend a v roce 2022 dosáhl své nejvyšší hodnoty (268,3 %) za dobu fungování penzijních společností. To však bylo způsobeno tím, že tempo poklesu kapitálových požadavků penzijních společností (o 18,8 %) bylo vyšší, než tempo poklesu jejich objemu kapitálu (o 14,5 %).

Tabulka 8.2: Vybrané ukazatele sektoru penzijních společností

K 31. 12.	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Zisk nebo (-) ztráta před zdaněním (mld. Kč)	1,6	1,7	2,3	2,3	2,6	2,7	0,1	5,3
Kapitál celkem (mld. Kč)	9,0	9,3	10,4	12,5	12,8	10,9	-1,9	-14,5
Kapitál ke kapitálovým požadavkům (%)	139,7	153,8	167,8	215,9	254,8	268,3	13,5	5,3

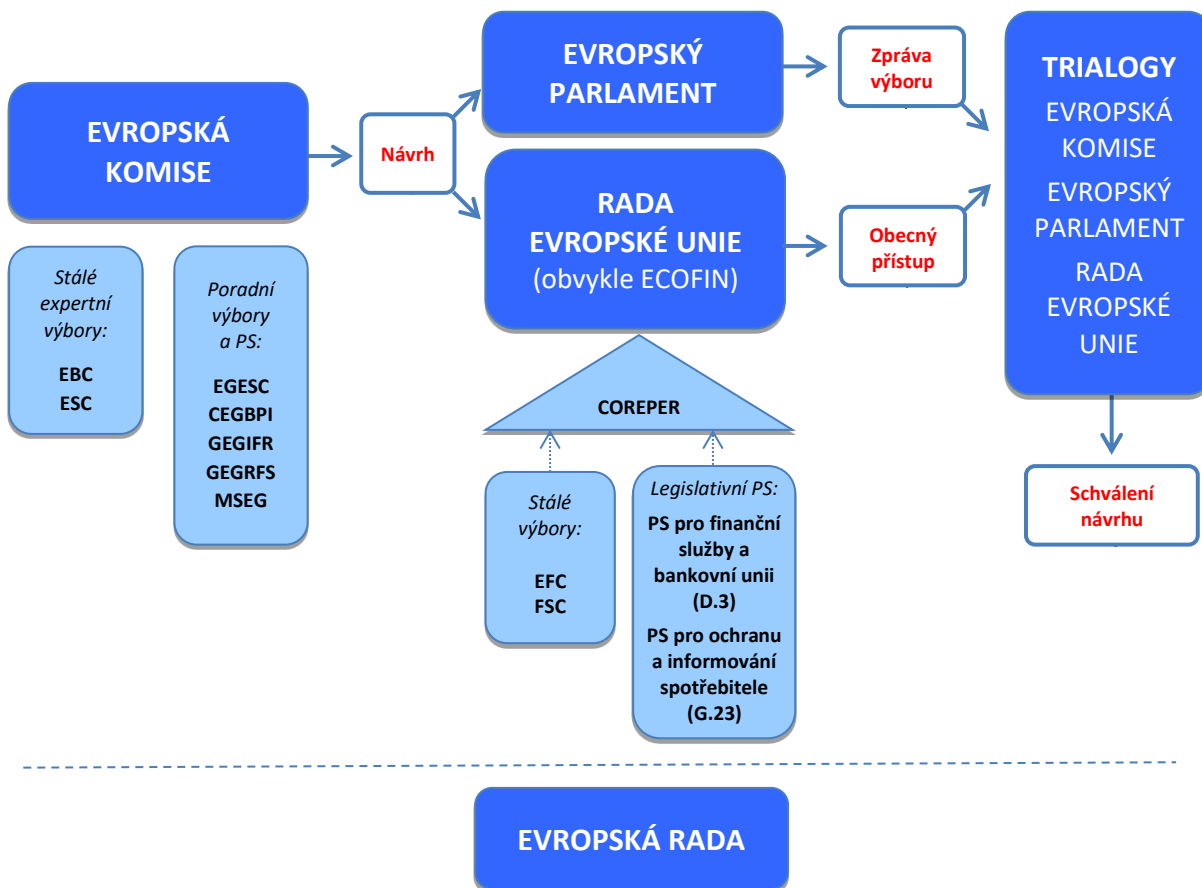
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

9 AKTIVITY MF A LEGISLATIVA V OBLASTI FINANČNÍHO TRHU

9.1 Aktivity na evropské úrovni

Aktivity MF na evropské úrovni jsou spojeny s legislativním procesem projednávání, resp. schvalování směrnic a nařízení regulujících finanční trh. Schéma 9.1 zobrazuje jeho základní průběh. Přípravou legislativních návrhů se zabývá Evropská komise (Komise), která má v této oblasti tzv. iniciační monopol. Své záměry či texty návrhů v řadě případů diskutuje se zástupci členských států na expertní úrovni, a to na platformách stálých expertních výborů (tzv. výborů druhé úrovně), poradních expertních výborů a pracovních skupin. Návrh Komise je následně dokončen, zveřejněn na internetových stránkách Komise a postoupen k paralelnímu projednávání v Evropském parlamentu a Radě Evropské unie (Radě EU). Na úrovni Evropského parlamentu jsou návrhy projednávány v příslušném výboru (návrhy upravující finanční trh jsou projednávány Hospodářským a měnovým výborem ECON), výstupem jednání je pak schválená zpráva výboru obsahující návrh úprav Komisioní předlohy. V rámci struktur Rady EU jsou návrhy projednávány zástupci členských států v příslušných pracovních skupinách, v případě finančních služeb je to skupina D.3 (PS pro finanční služby a bankovní unii), skupina G.23 (PS pro ochranu a informování spotřebitele), příp. ad-hoc zřízené pracovní skupiny (PS). Výsledkem jednání je návrh upraveného znění předložený ke schválení v podobě obecného přístupu Výborem stálých zástupců, obvykle ve složení II (COREPER II), a následně Radou EU, obvykle ve složení ministrů financí (Rada ECOFIN). Obecný přístup a zpráva příslušného výboru Evropského parlamentu jsou vstupem do tzv. trialogů, ve kterých je dojednáno kompromisní znění směrnice či nařízení mezi třemi stranami – Komisí, Radou EU a Evropským parlamentem. Konečné znění je poté formálně schváleno Radou EU a Evropským parlamentem a publikováno v Úředním věstníku EU (Věstníku).

Schéma 9.1: Základní struktura evropských institucí v souvislosti s legislativním procesem

Pramen: konstrukce MF

Následující pasáže kapitoly 9.1 popisují projednáváná témata ve strukturách Komise a Rady EU. Více informací k jednotlivým návrhům směrnic a nařízení pak přináší kapitola 9.3.

Komise

Komise je orgán EU nezávislý na členských státech a podporující zájmy EU. Pojem Komise je používán ve dvou významech: buď jako kolegium komisařů, nebo jako kolegium s celým administrativním aparátem. Komise se podílí takřka na všech úrovních rozhodování, má z orgánů EU největší administrativní a expertní aparát. Komise je především „strážkyní smluv“, tedy dbá na uplatňování zakládajících smluv EU a z úřední povinnosti podává žaloby v případě zjištěného porušení práva EU. Důležitou pravomocí je účast na tvorbě legislativy, kde pouze Komisi je vyhrazeno předkládat legislativní návrhy (iniciační monopol). Dalšími pravomocemi Komise jsou vydávání doporučení a stanovisek, výkon pravomocí v přenesené působnosti (delegovaná legislativní pravomoc) a zapojení do zastupování EU navenek, včetně udržování diplomatických styků a sjednávání mezinárodních smluv. Komise také spravuje z převážné části rozpočet EU.

V rámci struktur Komise působí jako její poradní orgány různé pracovní skupiny a výbory. Jejich jednání se účastní zástupci členských států, v případě finančních služeb obvykle zástupci ministerstev a někdy i centrálních bank. V roli pozorovatelů bývají v některých případech členy také zástupci Evropské centrální banky (ECB), evropských orgánů dohledu – Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA), Evropský orgán pro bankovníctví (EBA) a Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (ESMA), dále zástupci zemí Evropského sdružení volného obchodu (EFTA), Evropského hospodářského prostoru (EEA) a kandidátských zemí na členství v EU.

Stálé expertní výbory Komise

Evropský bankovní výbor (EBC)

EBC plní úlohu poradního orgánu Komise při tvorbě návrhů prováděcích předpisů (tzv. implementing acts) EU v oblasti bankovníctví. V roce 2022 výbor nezasedal, nekonaly se ani žádné tiché procedury.

Evropský výbor pro cenné papíry (ESC)

ESC je výborem zástupců členských států, který hlasuje o prováděcích předpisech Komise v rámci regulativního postupu s kontrolou (tzv. regulatory procedure with scrutiny; netýká se technických standardů, které Komise jen formálně schvaluje). V lednu 2022 výbor hlasoval o prodloužení dočasné rovnocennosti regulačního rámce Spojeného království pro centrální protistrany s požadavky čl. 25 nařízení EMIR⁵¹ do 30. 6. 2025. V březnu byl výbor konzultován ohledně ekvivalence amerických burz s regulovanými trhy pro účely čl. 2 nařízení EMIR a ohledně změny nařízení 2021/85 o ekvivalenci centrálních protistran ve vztahu k cenným papírům krytým hypotékami, které vydávají vládní agentury Fannie Mae, Freddie Mac a Ginnie Mae. V dubnu byli členové výboru informováni o přijetí delegovaného aktu k nařízení o zveřejňování informací souvisejících s udržitelností v odvětví finančních služeb (SFDR)⁵² a o veřejné konzultaci k novele nařízení o fondech peněžního trhu (MMFR)⁵³. V dubnu, květnu a v červnu výbor hlasoval ohledně ekvivalence regulačního rámce pro ústřední protistrany v Malajsii, Jižní Africe, Chile, Indii, Indonésii, Izraeli a v Číně. V září výbor hlasoval o rovnocennosti regulačního rámce Tchaj-wanu a Kolumbie pro ústřední protistrany podle čl. 25 nařízení EMIR. Hlasování výboru probíhalo v roce 2022 jen písemnou formou, fyzicky ani telekonferenčně se výbor nescházel.

Další vybrané platformy Komise

Expert Group of the European Securities Committee (EGESC)

V roce 2022 byla organizována jednání expertní skupiny výboru ESC, a to formou telekonferencí. V únoru proběhla písemná konzultace ohledně prodloužení výjimky pro penzijní schémata podle čl. 85 nařízení EMIR. V únoru expertní skupina telekonferenčně diskutovala pohled členských států na otázku zákazu platby za tok objednávek (payment for order flow) v návrhu novely směrnice MiFID II⁵⁴. V březnu se expertní skupina věnovala technickým otázkám návrhu novely nařízení MiFIR⁵⁵, konkrétně rozsahu a činnosti skupiny odborníků na tržní data, a to i ve vztahu k iniciativě Spojeného království Wholesale Markets Review. V květnu proběhla dvě jednání k připravovanému návrhu tzv. Listing Act (novela nařízení o prospektu, nařízení o zneužití trhu, směrnice MiFID II a tzv. směrnice o listingu a úpravě akcií s vícenásobnými hlasovacími právy), přičemž finální návrh pak Komise publikovala v prosinci. V červenci se jednání zaměřilo na novelu nařízení MiFIR v oblasti konsolidovaných dat

⁵¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 ze dne 4. 7. 2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů, v platném znění.

⁵² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2088 ze dne 27. 11. 2019 o zveřejňování informací souvisejících s udržitelností v odvětví finančních služeb, v platném znění.

⁵³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1131 ze dne 14. 6. 2017 o fondech peněžního trhu, v platném znění.

⁵⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. 5. 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU, v platném znění.

⁵⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 ze dne 15. 5. 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně nařízení (EU) č. 648/2012, v platném znění.

o akciích a na novelu nařízení o benchmarcích v oblasti třetích zemí. Další skupina se sešla až v listopadu, kde se diskutovala novela nařízení o benchmarcích ve vztahu k prodloužení odkladu pro administrátory benchmarků ze třetích zemí.

Commission Expert Group on Banking, Payments and Insurance (CEGBPI)

Expertní skupina CEGBPI byla vytvořena v roce 2013 a do značné míry nahradila Evropský výbor pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPC) a Evropský bankovní výbor (EBC). Jejím cílem je podpora a poradenství Komisi při přípravě legislativních návrhů a předpisů v přenesené pravomoci v oblasti bankovníctví, platebního styku a pojišťovnictví. Skupina představuje také platformu pro komunikaci a výměnu názorů mezi orgány členských států a Komisí.

Komise využívá CEGBPI ve formaci pro bankovníctví, resp. bankovní regulaci a dohled, mimo jiné pro konzultaci připravovaných předpisů v přenesené pravomoci (tzv. delegovaných nařízení) vycházejících ze směrnice (CRD⁵⁶) a nařízení o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR⁵⁷). V roce 2022 byla stěžejním tématem revize makrobezřetnostního rámce s cílem vyšší transparentnosti a efektivnosti využití rámce pro banky. Diskutovány byly možnosti použití a obnovy kapitálových rezerv včetně konzistentnosti při použití rezerv (kapitálová rezerva pro jinou systémově významnou instituci O-SII, kapitálová rezerva ke krytí systémového rizika SyRB a proticyklická kapitálová rezerva CCyB) a také dohled nad makrobezřetnostními politikami. V návaznosti na uvedené byla řešena otázka navýšení podílu a kalibrace uvolnitelných kapitálových rezerv a úpravy rizikových vah pro expozice zajištěné nemovitostmi. Projednávaly se i možné záruky finanční stability v kontextu operacionalizace přeshraničních likviditních výjimek. Tématem byl přezkum parametrického nastavení faktorů obezřetnostního rámce pro sekuritizaci, a též návrh na zvýšení podílu uvolnitelných kapitálových rezerv, návrh na využití nástrojů založených na dlužníkovi a možnosti pro získání srovnatelných dat o indikátorech úvěrového standardu. Podstatná byla rovněž témata v oblasti krizového rámce, přičemž byly diskutovány požadavky na úpravu rámce minimálního požadavku na kapitál a způsobilé závazky (MREL) ve vztahu k subjektům, jejichž úpadek by se řešil likvidací a ke skupinám vedeným holdingovými osobami. Řešila se i možná úprava delegovaného nařízení 2015/63, pokud jde o metodiku výpočtu závazků z derivátů. Projednávala byla analýza revizní klauzule v nařízení „daisy chain“ a také lhůta moratoria podle čl. 33a směrnice BRRD⁵⁸. V únoru 2023 proběhlo další jednání, jehož zaměření se kromě makrobezřetnostního využití rezerv CCyB orientovalo také na další úpravy sekuritizace a možnosti implementace Basilejského standardu pro obezřetnostní zacházení s expozicemi bank vůči kryptoaktivům (přijato v prosinci 2022).

Formace pro platební služby a platby se v roce 2022 sešla jednou, a to formou videokonference. Expertní skupina se zabývala především problematikou revize druhé směrnice o platebních službách (PSD II). Členské státy sdílely své poznatky k silnému ověření plateb kartou a proběhla diskuze k rozšíření přístupu k údajům o platebních účtech.

Expertní skupina se během roku 2022 začala scházet i ve formaci pro digitální euro, a to v návaznosti na připravovaný legislativní návrh. Během roku 2022 se formace sešla pětkrát, čtyřikrát formou videokonference a jednou hybridní formou (prezenčně a online). Členské státy sdílely své prvotní poznatky k digitálnímu euru a byla nastíněna témata týkající se potenciálního statusu zákonného platidla, povinného přijímání a výjimek z něj, soukromí a ochrany osobních údajů, a distribuce a přístupu k digitálnímu euru.

Ve formaci pro pojišťovnictví expertní skupina zasedala osmkrát. Dvě jednání proběhla v únoru 2022, klíčovým tématem byl přezkum směrnice Solventnost II⁵⁹ a související změny v nařízení Komise v přenesené pravomoci č. 2015/35, týkající se především dlouhodobých kapitálových investic a dlouhodobých záruk. V dubnu se opět diskutovala revize směrnice Solventnost II a návazné změny nařízení č. 2015/35, zejména techniky zmírňující rizika, úpravy výpočtů tržního rizika a rizika selhání protistrany, záruky, postupy při zveřejňování rizik udržitelnosti, ESG a změny klimatu. Zasedání v květnu a v červnu navázala na únorová jednání ohledně

⁵⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2013/36/EU ze dne 26. 6. 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnice 2006/48/ES a 2006/49/ES, v platném znění.

⁵⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 575/2013 ze dne 26. 6. 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a o změně nařízení (EU) 648/2012, v platném znění.

⁵⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. 5. 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012, v platném znění.

⁵⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. 11. 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II), v platném znění.

dlouhodobých kapitálových investic a dlouhodobých záruk. Dále se projednávaly některé aspekty nařízení o panevropském osobním penzijním produktu (PEPP)⁶⁰, byly diskutovány možnosti daňového zacházení s produkty PEPP a šablona formuláře pro účely shromažďování standardizovaných informací o aktuálním stavu daňového zacházení. Jednání v červenci se zaměřilo na problematiku motorových vozidel z Ukrajiny v EU, pojištění odpovědnosti z jejich provozu a na zelené karty. V říjnu se diskutovalo nastavení holistického rámce Mezinárodního sdružení orgánů dohledu v pojišťovnictví (International Association of Insurance Supervisors) a jeho přínos k řešení systémového rizika, a zhodnotilo se plnění bilaterální smlouvy mezi EU a USA o obezřetnostních pravidlech týkajících se pojištění a zajištění. Zasedání v listopadu se zaměřilo opět na dlouhodobé kapitálové investice a kritéria pro jejich stanovení, řešila se úprava částek stanovených ve směrnici Solventnost II vzhledem k inflaci.

Expertní skupina se ve formaci pro deriváty a tržní infrastrukturu sešla v roce 2022 čtyřikrát. V březnu byly diskutovány způsoby jak podpořit tržní infrastrukturu a clearing v EU a také jak zefektivnit dohled nad ústředními protistranami v EU. V červnu se skupina věnovala návrhům, jak vyvinout a rozvinout větší strategii clearingů na nákupní i prodejní straně v EU a opět se diskutoval dohled. V září se skupina zabývala možnými změnami v oblasti clearingů energetických derivátů a v oblasti možného poskytnutého kolaterálu. V listopadu se skupina sešla k diskusi o vypořádání energetických derivátů a byla diskutována opatření, která by se mohla stát součástí novely EMIR, a která by státy spatřovaly jako prospěšná pro clearing derivátů, např. větší transparentnost požadavků na marže, či požadavky na kolaterál.

Government Expert Group on the Interchange Fee Regulation (GEGIFR)

Expertní pracovní skupina byla založena v roce 2015 v souvislosti s implementací nařízení o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce (IFR)⁶¹ a je zaměřena zejména na diskusi o problémech, které se vyskytly v rámci implementačního procesu. Na jednáních jsou také prezentovány poznatky a zkušenosti členských států a je probírána vzájemná spolupráce. V roce 2022 se expertní pracovní skupina sešla dvakrát, v květnu a říjnu, a to formou videokonference. Skupina se zabývala problematikou elektronické a vizuální identifikace platebních karet, poplatků schémat, acquiringovými maržemi a obcházením stanovených mezních hodnot. Členské státy rovněž sdílely nejnovější zkušenosti související s implementací IFR.

Government Expert Group on Retail Financial Services (GEGRFS)

Expertní pracovní skupina složená ze zástupců členských států a Komise byla založena v roce 2007 a zabývá se otázkami poskytování retailových finančních služeb a jejich regulací. Od roku 2018 je hlavní agendou revize směrnice o spotřebitelských úvěrech na bydlení (MCD)⁶², revize směrnice o platebních účtech (PAD)⁶³, finanční vzdělávání a nově též příprava legislativního balíčku pro retailové investice. Expertní skupina během roku 2022 zasedala v prosinci formou telekonference. Komise prezentovala závěry studie k transpozici PAD, dopady provázanosti čl. 16 PAD a FATCA (The Foreign Account Tax Compliance Act) a závěry veřejné konzultace k revizi MCD. V průběhu roku 2022 při zvlášť ustavené podskupině pro finanční vzdělávání se začal vytvářet společný OECD/EU rámec finančních znalostí a schopností pro žáky a studenty. Vzniká tak nezávazný standard finanční gramotnosti pro žáky a studenty v EU. Tento materiál vzniká úpravou a aktualizací rámce OECD pro potřeby EU. Nově jsou zejména doplňovány oblasti udržitelnosti a digitalizace.

Member States expert group on sustainable finance (MSEG)

Expertní skupina pro udržitelné financování je zřízena jako konzultační orgán Komise a členských států k připravované primární i sekundární legislativě (a případným nelegislativním aktivitám) v oblasti udržitelného investování. Expertní skupina se schází od června 2018, zhruba v tříměsíčních odstupu a častěji v období vypracovávání legislativních návrhů.

Začátkem roku 2022 se v rámci skupiny projednával komplementární delegovaný akt ohledně technických kritérií k taxonomii, který obsahoval i výrobu energie z jádra a zemního plynu. Česká republika za předložení dlouhodobě lobbovala z důvodu energetické soběstačnosti a technologické nezávislosti. Návrh byl Komisí publikován v prosinci 2021. Česká republika se aktivně zapojila i během vyjednávání konečné podoby textu. Během francouzského předsednictví Česká republika převzala vedoucí úlohu v rámci skupiny spřátelených

⁶⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1238 ze dne 20. 6. 2019 o panevropském osobním penzijním produktu (PEPP).

⁶¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/751 ze dne 29. 4. 2015 o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce.

⁶² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. 2. 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010, v platném znění.

⁶³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU ze dne 23. 7. 2014 o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky.

členských států. Návrh byl nakonec kolegiem Komise přijat v březnu 2022 a ani Rada EU ani Evropský parlament ho nevetovaly. V účinnost vešel 1. 1. 2023.

Vedle komplementárního delegovaného aktu jádro-plyn byly během roku 2022 především diskutovány práce a výstupy externí Platformy Komise pro udržitelné finance, jíž končilo její funkční období. Vedle návodů, guidelines a reportů Platforma pro udržitelné finance zejména publikovala zprávu k technickým kritériím pro zbývající čtyři environmentální cíle předvídané v nařízení o taxonomii (biodiverzita, ochrana vod a mořských ekosystémů, cirkulární hospodářství a nakládání s odpady). MF je ve spolupráci s ostatními rezorty připomínkovalo. V dubnu 2024 Komise na základě technické práce Platformy pro udržitelné finance vydá vlastní delegovaný akt.

Rada Evropské unie / Rada ECOFIN

V Radě Evropské unie (Rada EU) se setkávají ministři členských států EU, kteří projednávají, resp. schvalují návrhy právních předpisů a dalších právních aktů a koordinují chod jednotlivých politik. Mezi hlavní úkoly Rady EU patří schvalování právních předpisů EU, koordinace hlavních směrů hospodářských politik členských států, ratifikace dohod mezi EU a dalšími zeměmi, schvalování ročního rozpočtu, rozvoj zahraniční a obranné politiky EU a koordinace spolupráce mezi soudními orgány a policejními složkami členských států. Rada EU se schází v různých formacích (celkem jich je 10) dle oblastí, do které spadají projednávané materiály. Členské státy posílají na každé zasedání Rady EU zástupce (ministra), který odpovídá za danou politickou oblast. Předsednictví v Radě EU a tím i předsedání jednotlivým formacím Rady EU rotuje každého půl roku na základě předem schváleného pořadí (v roce 2022 předsedala Francie a ČR, v 1. pololetí 2023 Švédsko). Výjimku představuje pouze Rada pro zahraniční věci (FAC), které předsedá vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Tuto funkci v současnosti zastává Josep Borrell.

Rada ECOFIN je formací Rady EU složená z ministrů financí a hospodářství členských států EU (v případě, že se projednávají otázky rozpočtu, účastní se zasedání také ministři pro rozpočet). Do její kompetence spadá přijímání opatření v oblastech, jako je koordinace hospodářských politik a dohled nad těmito politikami, sledování rozpočtové politiky a stavu veřejných financí členských zemí, jednotná měna euro, daně, finanční trhy, volný pohyb kapitálu a hospodářská spolupráce se třetími zeměmi. Rada ECOFIN dále ve spolupráci s Evropským parlamentem každoročně připravuje a schvaluje rozpočet EU. Rada ECOFIN zasedá zpravidla jednou měsíčně, přičemž v každém půlroce se ministři financí a hospodářství také jednou setkávají neformálně v předsedající zemi. Těchto neformálních setkání se účastní rovněž guvernéři centrálních bank. Dále je zpravidla jednou ročně svolán rozpočtový ECOFIN.

Přípravným výborem pro jednání Rady EU je Výbor stálých zástupců (tzv. COREPER), který má rovněž 2 formace – pro oblast finančních trhů je věcně příslušný COREPER II, pro oblast ochrany spotřebitele COREPER I.

V rámci Rady EU působí různé stálé či ad-hoc pracovní skupiny a expertní výbory, které připravují agendu Rady ECOFIN, vč. projednávaných legislativních návrhů. Pro oblast finančních služeb jsou relevantní výbory EFC a FSC a Pracovní skupina pro finanční služby označovaná jako D.3.

Schválení legislativních návrhů ve všech formacích Rady EU má stejnou váhu – pokud u některého návrhu dojde ke shodě všech členských států již na nižších úrovních (pracovní skupina, COREPER), může být návrh postoupen Radě EU ke schválení bez diskuse (jako tzv. A-bod). Může jej pak schválit libovolná formace Rady EU (obvykle ta, která zasedá nejdříve); naopak na pořadu jednání Rady ECOFIN se mohou jako „A-body“ objevit i návrhy spadající do působnosti ostatních formací Rady EU.

Rada EU ve složení ECOFIN v průběhu roku 2022 schvalovala obecné přístupy k návrhům Komise, které byly projednávány v pracovní skupině pro finanční služby. Dále diskutovala o agendách týkajících se dokončení bankovní unie, prohlubování unie kapitálových trhů, boje proti praní peněz a financování terorismu nebo opatřeních a sankcích v souvislosti s vojenským konfliktem na Ukrajině. Ministři byli pravidelně informováni na jednáních o pokroku při vyjednávání legislativních návrhů v oblasti finančních služeb a stavu implementace již přijaté legislativy v oblasti finančních trhů na národní úrovni.

Na jednotlivých jednáních Rada ECOFIN:

- schválila doporučení na rok 2022 týkající se hospodářské politiky eurozóny; byla informována o legislativních návrzích v oblasti finančních služeb a o nejnovější investiční zprávě EIB (18. 1. 2022);
- diskutovala hospodářské a finanční důsledky vojenského konfliktu na Ukrajině; schválila mandát EU s ohledem na zasedání ministrů financí a guvernérů centrálních bank skupiny G20 (14. 2. 2022);

- poprvé přijala závěry o vývozních úvěrech s tím, že má být prozkoumána možnost posílení koordinace a vytvoření nástroje EU pro vývozní úvěry, který by doplňoval vnitrostátní nástroje pro vývozní úvěry; vyslechla si informaci o vyjednávání dalších kroků směrem k dokončení bankovní unie (15. 3. 2022);
- přijala závěry o strategické autonomii evropského hospodářského a finančního sektoru; projednala přípravu na jarní zasedání Mezinárodního měnového fondu (5. 4. 2022);
- byla informována o úspěšném vyjednávání změny nařízení o evropských fondech dlouhodobých investic (ELTIF), která má tyto investiční fondy zatraktivnit (24. 5. 2022);
- vzala na vědomí aktuální stav, pokud jde o legislativní balíček týkající se boje proti praní peněz; přijala obecný přístup ke změnám směrnice Solventnost II; přijala obecný přístup k přezkumu směrnice o správcích alternativních investičních fondů; přijala doporučení, aby se Chorvatsko stalo členem Eurozóny (17. 6. 2022);
- přijala poslední tři právní akty, které Chorvatsku umožnily k 1. 1. 2023 zavést jako svou měnu euro; byla informována o nalezení politické shody s Evropským parlamentem k nařízení, které se v rámci boje proti praní peněz zaměřuje na převody peněžních prostředků, a k nařízení o trzích kryptoaktiv (12. 7. 2022);
- vedla politickou diskuzi ohledně situace vzniklé na trzích s deriváty na energie a možnosti přijetí konkrétních opatření; přijala nařízení „daisy chain“, které posiluje obezřetnostní regulační rámec pro úvěrové instituce působící v EU; předsednictvím byla informována o aktuálním stavu ohledně legislativy zaměřené na boj proti praní peněz, nařízení o trzích kryptoaktiv a nařízení o evropských zelených dluhopisech (4. 10. 2022);
- přijala obecný přístup k bankovnímu balíčku implementujícímu mezinárodní standard Basel III (8. 11. 2022);
- na základě prezentace Komise zhodnotila aktuální stav provádění Nástroje pro oživení a odolnost (6. 12. 2022).

Výbor pro finanční služby (FSC) a Hospodářský a finanční výbor (EFC)

FSC a EFC patří mezi stálé výbory Rady ECOFIN. Mají stálého předsedu, není v nich praktikováno pravidlo rotujícího předsednictví. Výbor FSC je fórem pro předběžné projednávání otázek souvisejících s finančními službami na vyšší expertní úrovni a společně s EFC se podílí na přípravě jednotlivých zasedání Rady ECOFIN. Práce výboru FSC se účastní zástupci ministerstev financí členských států EU, Komise, ECB a evropských orgánů dohledu (ESAs – EBA, ESMA a EIOPA). Výbor FSC se také věnuje problematice tzv. EU-US regulatorního dialogu, v rámci kterého je EU zastoupena Komisí. Předmětem činnosti výboru EFC je zejména sledovat hospodářskou a finanční situaci členských států eurozóny a EU jako celku, podávat zprávy Radě ECOFIN a Komisi a přispívat k přípravě činností Rady EU v hospodářském a finančním sektoru. Tematický záběr EFC je tedy podstatně širší než u FSC. Jednání výboru EFC se účastní zástupci ministerstev financí členských států EU, Komise, ECB a národních centrálních bank.

Mezi diskutovaná témata finančního trhu v rámci těchto výborů patřily v průběhu roku 2022 například pravidelné analýzy o rizicích finančního sektoru, zprávy evropských dohledových orgánů o dohledové konvergenci, zprávy ohledně ekvivalence režimů třetích zemí, dialog ohledně regulace s USA, výsledky společných zátěžových testů v EU, monitorování pokroku v oblasti projektu unie kapitálových trhů, aktuální vývoj vztahů se Spojeným královstvím, implementace akčního plánu proti praní peněz a financování terorismu, budoucí revize regulace fondů peněžního trhu, implementace strategie pro digitální finance, otázky kryptoaktiv, tzv. okamžité platby, trhy s energetickými deriváty, makroobezřetnostní rizika spojená s klimatickou změnou, udržitelné financování, problematika řešení krize bank, ochrana retailových investorů, zranitelnost trhů nemovitostí, finanční sankce proti Rusku a další.

Pracovní skupina pro finanční služby a bankovní unii (D.3)

Pracovní skupina Rady pro finanční služby a bankovní unii je jedním z přípravných orgánů Rady EU, v rámci které jsou projednávány příslušné legislativní návrhy Komise z oblasti finančních trhů, a to před jejich předložení COREPER a Radě ECOFIN. Pracovní skupina se tak zabývá širším okruhem témat, jejichž konkrétní výčet závisí na tom, v jakém stadiu projednávání se jednotlivé legislativní návrhy nachází, a dále zda byly případně zveřejněny návrhy nové. Zasedání této pracovní skupiny se účastní experti jednotlivých členských států EU. Předsedání skupiny zajišťuje zástupce z aktuálně předsedající země. Zejména v pozdějších fázích projednávání návrhů jsou členské státy zastoupeny svými finančními attaché.

V roce 2022 probíhala jednání k návrhům revize směrnice Solventnost II, směrnice upravující rámec pro ozdravné postupy a řešení krize u pojišťoven a zajišťoven, nařízení o evropských zelených dluhopisech, nařízení o trzích kryptoaktiv, nařízení o digitální odolnosti finančních institucí, nařízení o okamžitých úhradách, revize nařízení

o centrálních depozitářích, nařízení a směrnice pro implementaci mezinárodního standardu Basel III, návrhu zřizujícímu jednotné evropské přístupové místo poskytující centralizovaný přístup k veřejně dostupným informacím o finančních službách, kapitálových trzích a udržitelnosti, revize nařízení o evropských fondech dlouhodobých investic, revize směrnice o správcích alternativních investičních fondů a revize nařízení a směrnice o trzích finančních nástrojů.

Pracovní skupina pro ochranu a informování spotřebitele (G.23)

Pracovní skupina Rady pro ochranu a informování spotřebitele je jedním z přípravných orgánů Rady EU, v rámci které jsou projednávány příslušné legislativní návrhy Komise z oblasti ochrany spotřebitele, a to před jejich předložením COREPER a Radě COMPET. Pracovní skupina se tak zabývá širším okruhem témat, jejichž konkrétní výčet závisí na tom, v jakém stadiu projednávání se jednotlivé legislativní návrhy nachází, a dále zda byly případně zveřejněny návrhy nové. Některá témata v ČR pokrývá Ministerstvo průmyslu a obchodu a některá MF. Zasedání této pracovní skupiny se účastní experti jednotlivých členských států EU, přičemž v čele skupiny stojí expert z předsedající země. Zejména v pozdějších fázích projednávání návrhů mohou být členské státy zastoupeny svými finančními attaché. Z agendy v působnosti MF v roce 2022 probíhala jednání k návrhu nové směrnice o spotřebitelských úvěrech, kde bylo v červnu dosaženo obecného přístupu Rady EU a v prosinci politické dohody s Evropským parlamentem. Návrh byl následně po úspěšně ukončených trialozích schválen na jaře 2023. V květnu 2022 byla dále představena nová podoba směrnice o smlouvách o finančních službách pro spotřebitele uzavřených na dálku, a následně zahájeno její vyjednávání, které bylo po trialozích úspěšně dokončeno na jaře 2023.

Více informací k jednotlivým projednávaným návrhům obsahuje kapitola 9.3.

Evropská rada

Evropská rada (ER) je orgánem EU, ve kterém jsou zastoupeni nejvyšší představitelé členských států (hlavy států nebo předsedové vlád), předseda ER a předseda Komise. ER se schází nejméně čtyřikrát do roka a určuje obecné politické směřování EU. Nevykonává legislativní funkce, výstupem z jednání ER jsou Závěry Evropské rady. Jejich účelem je určit konkrétní otázky, jež jsou pro EU důležité, a nastínit zvláštní opatření, jež je třeba přijmout, nebo cíle, jichž je třeba dosáhnout. Závěry ER také mohou stanovit lhůtu pro dosažení dohody o určité záležitosti nebo pro předložení legislativního návrhu. ER může tímto způsobem ovlivňovat politickou agendu EU a určovat její směřování. ER má stálého předsedu (tuto funkci v současnosti zastává Charles Michel), stálý předseda ani předseda Komise se však neúčastní hlasování ER. Rozhodování ER probíhá až na výjimečné případy konsenzem. Po každém svém zasedání je ER povinna předložit Evropskému parlamentu zprávu o jednání a každoročně písemnou zprávu o pokroku dosaženém EU (tu pak projedná jak Rada EU, tak Evropský parlament).

Zasedání ER v průběhu roku 2022 ve velké míře ovlivnil vojenský konflikt na Ukrajině, přičemž finanční trh byl z tohoto hlediska nejvíce ovlivněn uvalenými sankcemi na jednotlivé osoby a také přijatými opatřeními pro snížení energetické závislosti, která měla především ovlivnit fungování trhů s deriváty na energie. Mezi tato opatření patří například rozšíření akceptovaných způsobů zajištění a lepší využívání mechanismů přerušení obchodování nebo cenových pásem a také přizpůsobení dočasného rámce pro státní podporu. Vedoucí představitelé EU se dále v dubnu 2022 dohodli na prohlášení, v němž vyjádřili svou podporu posílení pozice eura na mezinárodní scéně a rovněž silnému, konkurenceschopnému a odolnému evropskému finančnímu sektoru, přičemž také nezapomněli zmínit svou podporu ochrany a posílení odolnosti infrastruktury finančních trhů. V červnu 2022 Rada přijala doporučení, aby se Chorvatsko stalo od 1. ledna 2023 členem eurozóny. Ve stejném měsíci se konal eurosummit, v rámci něhož vedoucí představitelé uvítali prohlášení Euroskupiny o budoucnosti bankovní unie, v němž se uvádí, že práce na bankovní unii by se v první řadě měla zaměřit na posílení společného rámce pro řízení krizí bank a vnitrostátních systémů pojištění vkladů. Na základě toho vyzvali Komisi k předložení legislativních návrhů umožňujících, aby bylo posílení uvedeného rámce dokončeno před koncem stávajícího institucionálního cyklu. Dále vedoucí představitelé uvítali závazek Euroskupiny v inkluzivním formátu stanovit následně na základě konsensu možná budoucí opatření s ohledem na další nevyřešené prvky s cílem posílit a dokončit bankovní unii a vyzvali k zintenzivnění úsilí při prohlubování unie kapitálových trhů. Při této příležitosti vedoucí představitelé rovněž ocenili pokrok, jehož bylo dosaženo v odpovídající legislativní práci.

9.2 Aktivity na globální úrovni

OECD

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj je mezivládní organizace 38⁶⁴ ekonomicky nejrozvinutějších států na světě, které přijaly principy demokracie a tržní ekonomiky. OECD vznikla v roce 1961 transformací Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC), která byla původně zřízena roku 1948 k administraci poválečného Marshallova plánu. Mezi hlavní cíle OECD patří koordinace politik za účelem dlouhodobého ekonomického rozvoje členských i nečlenských zemí. OECD koordinuje ekonomickou a sociálně-politickou spolupráci členských zemí, zprostředkovává nové investice, a jelikož OECD sdružuje ekonomicky nejvýznamnější země světa, má také důležitou roli v prosazování liberalizace mezinárodního obchodu. Cílem OECD je napomáhat k dalšímu ekonomickému rozvoji, potlačení nezaměstnanosti, stabilizaci a rozvoji mezinárodních finančních trhů. Mezi hlavní orgány OECD patří rada složená z ministrů zastupujících členské země a dále výkonný výbor, sekretariát v čele s generálním tajemníkem a několik odborných komisí.

Některé aktivity OECD překračují geografický rámec členských zemí. Příkladem je Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání (INFE), jejíž členové jsou ze 132 zemí světa.

Committee for Financial Markets (CFM)

Výbor CFM je hlavním orgánem OECD zabývajícím se problematikou finančních trhů. Je platformou pro diskuzi vývojových trendů na finančních trzích a opatření usilujících o jejich lepší fungování v jednotlivých zemích a v širším nadnárodním měřítku. Členy CFM jsou zástupci ministerstev financí, centrálních bank či dalších orgánů regulace a dohledu. Jednání se také účastní zástupci celosvětových finančních institucí, jako je Mezinárodní měnový fond, Světová banka nebo Banka pro mezinárodní platby v Basileji, dále pak také zástupci z přidružených rozvíjejících se ekonomik. Jedná se tedy o geograficky širší platformu pro debatu a sdílení zkušeností, než jsou např. diskuse mezi členskými státy EU. Specifickým prvkem zasedání výboru jsou pravidelná setkání se zástupci soukromé finanční sféry, na kterých se diskutují významná témata společného zájmu veřejného a soukromého sektoru, zejména vývojové tendence na finančních trzích ve světě či další aktuální témata.

Několik jednání v roce 2022, která se po pandemické odmlce konala již nejen formou telekonferencí, ale i prezenčních jednání, bylo zaměřeno především na aktivity OECD v oblasti tzv. udržitelných financí (vč. dopadů biodiverzity na finanční sektor a vykazování přechodu k bezuhlíkové ekonomice) a digitalizace (zejm. umělá inteligence a tzv. decentralizované finance). Důležitými tématy jednání byl i vývoj na globálních finančních trzích v prostředí rostoucí inflace a zvyšování měnověpolitických sazeb a problematika nebankovních poskytovatelů financování rezidenčních nemovitostí.

Expertní skupina CFM pro finance a digitalizaci (EGFD)

Expertní skupina EGFD se zaměřuje na decentralizované finance a trh kryptoaktiv, vybrané aspekty digitálních peněz centrálních bank, přístupy v rozvoji open finance a další témata spojená s digitální transformací finančního trhu. Tým OECD zajišťující EGFD pro ČR zpracovává Studii k potenciálu dat ve finančních službách realizovanou v období květen 2022 – červen 2023 na základě podpory Komise prostřednictvím Nástroje pro technickou podporu.

Advisory Task Force on the OECD Codes of Liberalisation (ATFC)

Poradní pracovní skupina pro kodexy liberalizace (Advisory Task Force on the OECD Codes of Liberalisation) vznikla v roce 2012 s cílem hledat řešení, jak využívat výhod kapitálových toků a zároveň zmírňovat rizika spojená s jejich volatilitou v měnícím se globálním finančním systému. Kodex liberalizace kapitálových toků OECD, k němuž se připojilo 38 zemí, včetně dvanácti zemí G20, je mnohostrannou dohodou mezi smluvními stranami, která se zabývá otevřeností, transparentností a mezinárodní spoluprací v celé škále přeshraničních kapitálových toků. Od roku 2012 mohou kodexy dodržovat i nečlenské země OECD a v roce 2019 byla schválena revize těchto nástrojů. Jednání ATFC se účastní vládní experti ze zemí OECD (mj. někteří členové Investičního výboru OECD, výboru pro finanční trhy OECD a IPPC) i mimo OECD a odborníci z příslušných mezinárodních organizací, jako jsou MMF a WTO. Obsahem diskuzí v roce 2022 byla především opatření v jednotlivých státech v oblasti finančních trhů mající potenciální dopad na kapitálové toky a některé další otázky související s pravidly pro liberalizaci kapitálových toků.

⁶⁴ V lednu 2022 se Rada OECD rozhodla zahájit přístupová jednání se šesti kandidátskými zeměmi na členství – Argentinou, Brazílií, Bulharskem, Chorvatskem, Peru a Rumunskem.

Insurance and Private Pensions Committee (IPPC)

Výbor IPPC je hlavním orgánem OECD zabývajícím se problematikou pojištění trhu, dohledem v oblasti pojišťovnictví a problematikou soukromých penzí, tj. neveřejného sektoru důchodového zabezpečení⁶⁵. IPPC se podílí na zajištění mezinárodní spolupráce, koordinace a větší kompatibility regulace uvedených sektorů finančního trhu. Členy jsou zástupci ministerstev financí a těch orgánů státní správy, které mají v gesci oblast pojišťovnictví a soukromých penzí. Dále se jednání účastní také zástupci dohledových orgánů členských států OECD a při jednáních, která jsou otevřená, i zástupci trhu nebo odborů. V roce 2022 výbor zasedal dvakrát. Na červnovém jednání byla projednána zejména problematika dopadu vojenského konfliktu na Ukrajině na pojištění trh a dále problematika katastrofických rizik včetně vlivu klimatických změn. Prosincové jednání IPPC se věnovalo opět klimatickým rizikům a posilování finanční odolnosti vzhledem k těmto rizikům, krytí mezer v pojištění včetně metodiky pro hodnocení a měření těchto mezer i úloze digitalizace v pojišťovnictví. Výbor rovněž prezentoval globální trendy na pojištném trhu na základě sběru dat OECD.

Working Party for Private Pensions (WPPP)

Pracovní skupina WPPP se věnuje obdobným tématům jako IPPC s větším zaměřením na sektor penzijních fondů, jejich správců a účastníků soukromých penzijních systémů, a to jak individuálních, tak zaměstnaneckých. V roce 2022 zasedal výbor dvakrát a řešil mimo jiné postupy při vytváření modelů úmrtnosti a naděje dožití pro potřeby regulátorů a dohledu, úlohu zaměstnavatelů v rámci penzijních schémat a možnosti jejich zapojení do penzijních schémat, téma doživotních negarantovaných důchodových příjmových schémat, mapování finančních potřeb v důchodu jako součást projektu „the retirement income journey“, implementaci doporučení pro návrh penzijního pojištění s definovaným příspěvkem, zkušenosti z implementační práce v zemích, kde se rozvíjela penzijní schémata, revizi doporučení OECD ke klíčovým principům regulace penzijních systémů a program práce na další období.

Task Force on Financial Consumer Protection (TFFCP)

Pracovní skupina TFFCP má za cíl zpracování mezinárodních standardů v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu, především v oblasti týkající se architektury dohledu, pravidel jednání se zákazníkem, řešení spotřebitelských sporů, finančního vzdělávání a finanční inkluze. Tyto nejdůležitější zásady (tzv. high-level principles) do značné míry odrážejí příklady již funkční regulatorní praxe v EU, současně však zpětně fungují jako vzor nově vznikající regulace (zejména pro země OECD mimo EU). V roce 2022 se pracovní skupina zabývala revizí zmíněných zásad ochrany spotřebitele na finančním trhu, revizí přístupových protokolů, zprávou o vývoji spotřebitelských rizik a problematikou digitalizace a udržitelnosti finančních služeb.

International Network on Financial Education (INFE)

Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání (INFE) je platformou institucí (zpravidla ministerstev financí a centrálních bank) nejen členských států OECD, která vytváří strategické dokumenty na globální úrovni. Internetové stránky sítě⁶⁶ jsou branou k informacím o finančním vzdělávání, datům, zdrojům, výzkumům a zprávám. MF je členem a zároveň národním koordinátorem INFE od jejího založení v roce 2008. V roce 2022 se začal vytvářet společný OECD/EU rámec finančních znalostí a schopností žáků a studentů, který se má stát nezávazným standardem finanční gramotnosti žáků a studentů v EU. Tento materiál vznikl úpravou a aktualizací rámce pro OECD pro potřeby EU. Nově jsou zejména doplňovány oblasti udržitelnosti a digitalizace.

Významným počinem v roce 2022 bylo přijetí revidovaných a aktualizovaných nejdůležitějších zásad ochrany spotřebitele na finančním trhu (High-Level Principles on Financial Consumer Protection). V uvedeném roce rovněž zahájila činnost pracovní skupina pro finanční gramotnost a udržitelné finance, jejíž činnost se zaměřuje na sběr dat a analýzu výzev, kterým spotřebitelé v této oblasti čelí. Dále pokračovala činnost pracovní skupiny pro finanční digitální gramotnost, a to jak ve smyslu využívání digitálních nástrojů, tak ve smyslu přístupu k digitálním finančním službám a případné exkluze.

INFE se také zabývala podporou seniorů pro zajištění finanční prosperity v pozdějším věku, zvyšování finanční gramotnosti na pracovišti a vyhodnocování národních strategií finančního vzdělávání. S ohledem na pandemii COVID-19 se objevilo téma zranitelných skupin občanů a finanční odolnosti. V roce 2022 se INFE dále věnovala inkluzi žen, mladých lidí a malých a středních podniků.

⁶⁵ Problematikou soukromých penzí se v rámci IPPC zabývá WPPP.

⁶⁶ <https://www.oecd.org/finance/financial-education/>

G20

Skupina G20 sdružující ministry financí a guvernéry centrálních bank 19 zemí a EU (zastoupena aktuálně předsedající zemí a ECB) byla ustavena v roce 1999, aby poskytla fórum pro výměnu názorů nejvýznamnějších světových ekonomik na klíčové otázky týkající se globální ekonomiky. ČR není členem G20, ale je de facto reprezentována společným zástupcem za EU.

V roce 2022 se vedoucí představitelé skupiny G20 setkali na dvoudenním summitu pořádaném indonéským předsednictvím skupiny G20 na Bali, jehož tématem bylo „Společně překonat krizi a vyjít z ní silnější“. Z jednání skupiny vyplynuly mimo jiné tyto závěry, kdy vedoucí představitelé:

- uvítali pokrok v plnění milníků cestovní mapy G20 pro zlepšení přeshraničních plateb a podpořili kvantitativní globální cíle pro řešení problémů nákladů, rychlosti, transparentnosti a přístupu do roku 2027 stanovené ve zprávě Rady pro finanční stabilitu (FSB);
- zavázali se k adekvátně nastaveným, naplánovaným a komunikovaným politikám na podporu udržitelného zotavení s náležitým přihlédnutím k okolnostem jednotlivých zemí a ke zmírnění následků dopadů, a to s cílem podpořit silný, udržitelný, vyvážený a inkluzivní růst;
- za centrální banky skupiny G20 prohlásili, že tyto jsou pevně odhodlány dosáhnout cenové stability v souladu se svými mandáty;
- znovu potvrdili svůj závazek posílit dlouhodobou finanční odolnost mezinárodní finanční architektury, mimo jiné podporou udržitelných kapitálových toků a rozvojem kapitálových trhů v místní měně, přičemž uvítali revidovaný institucionální pohled MMF týkající se liberalizace a řízení kapitálových toků;
- vzhledem k náročnějším globálním hospodářským a finančním vyhlídkám zdůraznili potřebu posílit odolnost globálního finančního systému a požádali FSB a MMF o pokračování jejich monitorovacího úsilí, a dále se zavázali k udržení globální finanční stability, mimo jiné prostřednictvím pokračující koordinace politických opatření a provádění mezinárodních standardů;
- uvítali pokračující práci FSB a mezinárodních normotvůrců na zajištění monitoringu a důkladné regulace, dozoru a dohledu kryptoaktiv, včetně tzv. stablecoinů, aby tak byla zmírněna potenciální rizika pro finanční stabilitu, přičemž uvítali navrhovaný přístup FSB k vytvoření komplexního mezinárodního rámce pro regulaci činností v oblasti kryptoaktiv na základě zásady „stejně činnosti, stejné riziko, stejná regulace“; a
- vyzvali mezinárodní společenství, aby zintenzivnilo své úsilí o účinný boj proti praní peněz.

FSB

Vznik a fungování Rady pro finanční stabilitu je úzce spjato se skupinou zemí G7 a G20. Přímý předchůdce FSB, Financial Stability Forum (FSF), bylo založeno v roce 1999 skupinou zemí G7. V dubnu 2009 z podnětu G20 vznikla Financial Stability Board (FSB), která se kromě podpory finanční stability zaměřila na podporu reforem v oblasti finanční regulace a dohledu. V praxi znamenala přeměna FSF na FSB rozšíření počtu členských zemí účastnících se na práci tělesa o instituce ze zemí G20. Jednotlivé země jsou v rámci FSB zastoupeny orgány, které mají za cíl udržovat finanční stabilitu (ministerstva financí, centrální banky, dohledové a regulační orgány). Jednání se dále účastní mezinárodní finanční instituce (BIS, MMF, OECD, Světová banka) a tělesa, která stanovují mezinárodní standardy (Basilejský výbor pro bankovní dohled, Committee on Payment and Settlement Systems, Committee on the Global Financial System, IASC, IAIS, IOSCO).

S cílem zajistit celosvětový přesah FSB bylo vytvořeno 6 regionálních konzultačních skupin (tzv. RCGs). ČR je zastoupena v Regionální konzultační skupině pro Evropu.

V roce 2022 se zástupci z členských zemí pravidelně setkávali jak na úrovni FSB (tzv. pléna), tak jednotlivých regionálních konzultačních skupin. V rámci Regionální konzultační skupiny pro Evropu byly diskutovány celosvětové i regionální zranitelnosti pro finanční systém a jejich potenciální dopad na evropské ekonomiky, řešení finančních rizik souvisejících se změnou klimatu včetně otázek jejich dohledu a regulace nebo vazby mezi tradičními finančními trhy a trhy s kryptoaktivy včetně s nimi spojených potenciálních rizik pro finanční stabilitu.

Mezi priority pracovního programu FSB v roce 2022 patřily podpora mezinárodní spolupráce a koordinace v aktuálních otázkách finanční stability, posílení odolnosti sektoru nebankovního finančního zprostředkování, zvýšení efektivnosti přeshraničních plateb, využití přínosů digitálních inovací při současném omezení jejich rizik a řešení finančních rizik souvisejících s klimatickou změnou.

V souvislosti s vojenským konfliktem na Ukrajině a jeho ekonomickými dopady posílila FSB své sledování a hodnocení nově vznikajících rizik pro globální finanční stabilitu a v důsledku ustupující pandemie COVID-19 se

zabývala strategiemi, jak ukončit nebo změnit mimořádná podpůrná ekonomická opatření a zároveň podpořit schopnost finančního systému financovat silný a z celosvětového hlediska spravedlivý růst HDP. Co se týče posílení odolnosti sektoru nebankovního finančního zprostředkování, FSB zveřejnila zprávu o vztazích mezi financováním v USD a vnějšími zranitelnostmi rozvíjejících se tržních ekonomik, kde navrhla řadu opatření, jejichž cílem je snížit zranitelnost těchto ekonomik plynoucí z vnějšího a nebankovního financování. Dále FSB analyzovala likviditu, strukturu a odolnost trhů se státními dluhopisy vybraných zemí a vyhodnotila účinnost jí vydaných doporučení týkajících se nesouladu likvidity v otevřených investičních fondech. V rámci iniciativy na zlepšení přeshraničních plateb FSB pracovala na vývoji rámce pro sledování pokroku při plnění kvantitativních cílů přijatého plánu pro dosažení levnějších, rychlejších, transparentnějších a dostupnějších přeshraničních plateb. Se záměrem využít přínosů digitálních inovací vydala FSB ucelený soubor návrhů na podporu konzistentnosti a komplexnosti přístupů k regulaci a dohledu nad činnostmi a trhy s kryptoaktivy a navrhla úpravy svých dřívějších doporučení pro regulaci a dohled nad globálními stablecoiny. V oblasti řešení finančních rizik souvisejících s klimatickou změnou FSB zveřejnila doporučení pro dohledové a regulatorní orgány týkající se monitorování, řízení a zmírňování meziodvětvových a systémových rizik vyplývajících ze změny klimatu s cílem podporovat v této oblasti konzistentní přístupy napříč odvětvími a jurisdikcemi. Dále FSB sledovala pokrok, jehož dosáhly firmy při zveřejňování finančních informací souvisejících s klimatem.

V oblasti řešení krizí se FSB v roce 2022 zabývala zdroji financování řešení krize pojišťoven a způsoby identifikace a hodnocení finanční a provozní vnitroskupinové propojenosti při plánování řešení krizí pojišťoven. Dále FSB zveřejnila výsledky analýzy stávajících finančních zdrojů a nástrojů pro ozdravné postupy a řešení krize ústředních protistran a zhodnotila pokrok, kterého členské jurisdikce dosáhly při provádění reformy týkající se řešení krizí v bankovním sektoru, v oblasti infrastruktury finančního trhu a v pojišťovnictví. Co se týče dalších oblastí činnosti FSB, byly vydány zprávy o pokrocích dosažených v rámci přechodu ze sazby LIBOR na jednodenní bezrizikové úrokové sazby a dokončování a implementace reformy týkající se trhů s mimoburzovními deriváty (OTC), které byly přijaty skupinou G20 po světové finanční krizi.

BCBS

Basilejský výbor pro bankovní dohled (BCBS), který působí při Bance pro mezinárodní platby (BIS), je hlavním tělesem, které vytváří standardy pro regulaci činnosti bank na celosvětové úrovni a zároveň představuje fórum pro spolupráci v záležitostech bankovního dohledu. Výbor vytváří také standardy a doporučení pro bankovní dohled. Mezi nejznámější standardy patří např. Mezinárodní standardy pravidel kapitálové přiměřenosti a Basilejské základní principy efektivního bankovního dohledu. Standardy BCBS nejsou formálně závazné, ale jsou v řadě zemí, a to nejen členských, respektovány a implementovány do národních právních norem. Kromě toho se výbor zaměřuje na zlepšení spolupráce a pravidelné výměny informací v oblasti bankovního dohledu. BCBS byl vytvořen centrálními bankami zemí G10 v roce 1974. V rámci 45 členů zahrnuje centrální banky a orgány dohledu z 28 zemí, konzultace uskutečňuje také v rámci širší skupiny tzv. Basel Consultative Group, jíž se účastní zástupci dalších nečlenských zemí včetně ČNB. ČR není členem BCBS, ale je de facto reprezentována společným zástupcem za EU.

V roce 2022 se pracovní program BCBS zaměřoval na monitorování pokroku ve včasné a důsledné implementaci standardů Basel III, hodnocení účinnosti reformy bankovního sektoru přijatých po světové finanční krizi a vývoj opatření a hodnocení dohledu v oblasti nově vznikajících rizik a zranitelností pro globální bankovní systém.

Kromě pravidelného přezkumu dopadů zavádění standardů Basel III na banky a hodnocení stavu jejich implementace v jednotlivých jurisdikcích zveřejnil BCBS rovněž hodnotící zprávu obsahující hloubkovou analýzu použitelnosti kapitálových rezerv a cykličnosti basilejského rámce. Zároveň poprvé komplexně posoudil dopad a účinnost reformy Basel III od jejich zavedení z hlediska splnění jejich zamýšlených cílů, které spočívají zejména ve zvýšení odolnosti bank a snížení systémového rizika, a vzniku potenciálních nezamýšlených účinků.

Co se týče tvorby a úprav mezinárodních standardů, na konci roku 2022 BCBS vydal finální verzi standardu týkajícího se obezřetnostního zacházení s expozicemi bank vůči kryptoaktivům s účinností od 1. 1. 2025.

Prostřednictvím informačních bulletinů BCBS informoval o svých probíhajících interních diskusích týkajících se otázek úvěrového rizika v souvislosti s dopady pandemie COVID-19, úvěrového rizika v oblasti financování nemovitostí a úvěrů využívajících pákový efekt a problematiky řízení rizik třetích a čtvrtých stran včetně s tím spojeného rizika koncentrace. BCBS též zveřejnil své úvahy ohledně zavedení kladné cyklicky neutrální sazby proticyklické kapitálové rezervy a možných důsledků propojení mezi bankami a sektorem nebankovního finančního zprostředkování. Uveřejněny byly rovněž jeho úvahy o přínosu umělé inteligence a strojového učení (AI/ML) pro banky a orgány dohledu a obecné úvahy o proporcionalitě s cílem poskytnout praktickou podporu

orgánům dohledu, aby při jejich snaze zavést proporcionalitu do svých vnitrostátních regulačních a dohledových rámců nedošlo k narušení finanční stability.

Mimo výše zmíněné činnosti BCBS vydal zásady pro účinné řízení a dohled nad finančními riziky souvisejícími se změnou klimatu, které mají zlepšit jak postupy bank při řízení těchto rizik, tak i postupy orgánů dohledu v této oblasti. Dále se podílel na tvorbě zprávy z přezkumu postupů pro stanovení marží, která je podkladem pro pracovní program FSB zaměřený na zvýšení odolnosti nebankovního sektoru finančního zprostředkování, a vydal odpovědi na často kladené otázky v oblasti finančních rizik souvisejících se změnou klimatu, aby objasnil, jakým způsobem mohou být tato rizika zachycena ve stávajícím basilejském rámci.

9.3 Evropská legislativa v oblasti finančního trhu

Evropský systém pojištění vkladů (EDIS)

V listopadu 2015 zveřejnila Komise návrh nařízení, který doplňuje nařízení o jednotném postupu pro řešení krize úvěrových institucí (SRMR)⁶⁷ za účelem zřízení Evropského systému pojištění vkladů (EDIS). Vytvořený systém má doplnit již existující pilíře bankovní unie, zvýšit ochranu vkladatelů napříč zúčastněnými státy, posílit finanční stabilitu a postupně omezit problematickou vazbu mezi bankami a národními vládami. Návrh EDIS by se měl vztahovat na systémy pojištění vkladů v členských státech účastnících se bankovní unie a na úvěrové instituce k nim přidružené. Na základě závěrů Rady EU z června 2016 pokračovala práce na EDIS v čistě technické rovině, do roku 2022 však technické diskuse o EDIS ustaly a jeho zavedení je kvůli přetrvávajícím neshodám členských států nejisté.

Dohoda na plánu dokončení bankovní unie představitelů členských států v červnu 2022 vyzvala Komisi ke zveřejnění alespoň návazných legislativních návrhů v oblasti krizového řízení bank a prohloubení harmonizace národních systémů pojištění vkladů. Tyto návrhy však nemají obsahovat ani zárodečnou podobu EDIS.

Balíček pro oblast digitálních financí

V září 2020 Komise vydala balíček pro oblast digitálních financí (Digital Finance Package), jehož součástí jsou čtyři legislativní návrhy, a to návrh nařízení o trzích kryptoaktiv (nařízení MiCA), návrh nařízení o digitální odolnosti finančních institucí (nařízení DORA), návrh nařízení o pilotním režimu pro tržní infrastrukturu vedenou na technologii distribuovaného registru (DLT) (nařízení o pilotním režimu) a návrh změnové směrnice, která reaguje na přijetí návrhů nařízení DORA, MiCA a o pilotním režimu. Součástí balíčku jsou dále dvě nelegislativní opatření, a to Strategie pro maloobchodní platby a Strategie pro digitální finance.

Návrh nařízení MiCA představuje komplexní právní předpis regulující nakládání s kryptoaktivy. Nařízení rozlišuje 3 skupiny kryptoaktiv, na jejichž vydavatele či na osoby nabízející tato kryptoaktiva se uplatní specifická pravidla, která reflektují rizikovost daných kryptoaktiv a měla by vést k větší ochraně klientů. Součástí návrhu jsou také pravidla pro osoby, které poskytují služby související s vydáváním, nabízením či přijímáním kryptoaktiv k obchodování, včetně pravidel proti zneužití trhu. Osoby poskytující služby související s kryptoaktivy (např. směnárny, peněženko) budou nově licencovanými subjekty.

Mandát Rady EU pro vyjednávání s Evropským parlamentem byl schválen v listopadu 2021, trialogy pak byly zahájeny na jaře roku 2022. Francouzské předsednictví dosáhlo v rámci dialogů předběžné politické dohody k návrhu v červnu 2022. České předsednictví následně absolvovalo téměř 20 technických jednání (technických dialogů) s Evropským parlamentem a Komisí. V říjnu 2022 byl kompromisní text formálně schválen COREPER, nařízení bylo schváleno výborem ECON také v říjnu 2022. Finální znění návrhu po legislativně-technických úpravách a překladech bylo formálně schváleno Evropským parlamentem v dubnu 2023, schválení Radou EU proběhlo v květnu 2023. Zveřejnění návrhu ve Věstníku se očekává před létem 2023.

Nařízení DORA představuje komplexní úpravu digitální odolnosti finančních institucí se zaměřením na předcházení a řešení kybernetických rizik. Má nahradit sektorové úpravy digitální odolnosti v jednotlivých směrnících a nařízeních EU ve vztahu k finančním institucím jedním přímo účinným omnibus právním předpisem. Nařízení DORA má stát vedle současné úpravy jednotlivých finančních institucí, auditorů a auditorských společností a bude jednotným způsobem zakotvovat přístup k operačním rizikům plynoucím z využití informačních technologií, oznamovací povinnosti vůči dohledovým orgánům v případě významných incidentů (reporting), testování ICT rizik a také bude nově upraven vztah vůči poskytovatelům ICT služeb či zaveden dohled

⁶⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 806/2014 ze dne 15. 7. 2014, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí a Jednotného fondu pro řešení krizí a mění nařízení (EU) č. 1093/2010, v platném znění.

(oversight) nad kritickými poskytovateli ICT služeb. V neposlední řadě nařízení podporuje sdílení informací o kybernetických hrozbách mezi finančními institucemi navzájem i s dohledovými orgány. Finální text nařízení byl zveřejněn ve Věstníku v prosinci 2022⁶⁸.

Nařízení o pilotním režimu, které bylo zveřejněno ve Věstníku v červnu 2022⁶⁹, obsahuje speciální úpravu pro centrální depozitáře cenných papírů a mnohostranné obchodní systémy umožňující obchodování s převoditelnými cennými papíry evidovanými na DLT. Jedná se o speciální úpravu na časově omezenou dobu trvání pilotního režimu, nejdéle však na dobu šesti let od udělení povolení. V rámci pilotního režimu mohou tyto osoby požádat o předem stanovené výjimky ze současných evropských předpisů. Nařízení stanovuje podmínky pro udělování, změny a odebrání povolení, a také pravidla pro udělování výjimek, stanovení dodatečných povinností a nápravných opatření. Součástí jsou také pravidla pro provozování tržní infrastruktury DLT a dohledu nad ní. Nastavena je také spolupráce mezi osobami provozujícími DLT tržní infrastrukturu, dohledovými orgány a ESMA.

Změnová směrnice reaguje na přijetí návrhů nařízení DORA, MiCA a návrhu nařízení o pilotním režimu tím, že provádí nezbytné změny v několika směrniciích. Konkrétně se jedná o směrnici o povinném auditu, směrnici UCITS, směrnici Solventnost II, směrnici AIFMD, směrnici CRD, směrnici MiFID II, směrnici PSD II a směrnici IORP II. Nejrozsáhlejší změna je prováděna ve směrnici MiFID II. Smyslem provedených změn je sjednotit napříč finančním trhem požadavky na zabezpečení systémů finančních institucí před kybernetickými útoky. Požadavky budou nově vycházet z nařízení DORA, tj. nebudou v každém předpise upraveny zvlášť. Část současného reportingu incidentů bude vyjmuta ze směrnice PSD II a bude přesunuta pod nařízení DORA. Změnová směrnice byla projednávána paralelně s nařízením DORA a byla zveřejněna ve Věstníku v prosinci 2022⁷⁰.

Udržitelné financování (SusFin)

Cílem evropských iniciativ v oblasti udržitelného financování (sustainable finance) je zajištění dlouhodobé konkurenceschopnosti ekonomiky EU prostřednictvím integrace environmentálních, sociálních a správních faktorů (ESG) do ekonomických procesů a přechodu na nízkouhlíkové oběhové hospodářství, které účinněji využívá zdroje. Během roku 2022 pokračovala Komise v plnění své Obnovené strategie z června 2021, která obsahuje politický plán Komise na funkční období pod vedením Ursuly von der Leyen. Jedná se o dokument nelegislativní povahy ve formě sdělení Komise.

Doplňování legislativy udržitelných financí v roce 2022 zahrnovalo především přijetí směrnice o nefinančním reportingu obchodních společností (CSRD)⁷¹, vyjednávání směrnice o due diligence obchodních společností (CSDDD)⁷², pokrok v legislativním procesu nařízení o evropských zelených dluhopisech EuGB a již výše zmíněnou tvorbu chybějících technických kritérií podle nařízení o taxonomii v rámci skupiny MSEG.

Do budoucna je očekáváno publikování komisní analýzy k nařízení SFDR⁷³ koncem mandátu stávající Komise (tj. červnu 2024) a představení novely tohoto nařízení se začátkem mandátu Komise příští. Hlavní důraz je nyní kladen na dotažení současných legislativních návrhů a zajištění jejich fungování a zároveň monitoring praxe.

Spotřebitelský úvěr (CCD2)

V červnu 2021 Komise zveřejnila návrh nové směrnice o spotřebitelských úvěrech (CCD2), která má nahradit dosavadní směrnici CCD⁷⁴. Podle Komise měl návrh reagovat zejména na digitalizaci ve finančních službách, nové formy poskytování úvěrů – poskytování úvěrů mezi jednotlivými spotřebiteli prostřednictvím platformy (crowdfunding), a rozdílné přístupy členských států k posuzování úvěruschopnosti žadatelů o spotřebitelský úvěr. Zohledněny měly být též dopady pandemie COVID-19. Směrnice měla setrvat v režimu maximální

⁶⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2554 ze dne 14. 12. 2022 o digitální provozní odolnosti finančního sektoru a o změně nařízení (ES) č. 1060/2009, (EU) č. 648/2012, (EU) č. 600/2014, (EU) č. 909/2014 a (EU) 2016/1011.

⁶⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/858 ze dne 30. 5. 2022 o pilotním režimu pro tržní infrastrukturu založené na technologii distribuovaného registru a o změně nařízení (EU) č. 600/2014 a (EU) č. 9009/2014 a směrnice 2014/65/EU.

⁷⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2556 ze dne 14. 12. 2022, kterou se mění směrnice 2009/65/ES, 2009/138/ES, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU, 2014/65/EU, (EU) 2015/2366 a (EU) 2016/2341, pokud jde o digitální provozní odolnost finančního sektoru.

⁷¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2464 ze dne 14. 12. 2022, kterou se mění nařízení (EU) č. 537/2014, směrnice 2004/109/ES, směrnice 2006/43/ES a směrnice 2013/34/EU, pokud jde o podávání zpráv podniků o udržitelnosti.

⁷² Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. 2. 2022 o náležitě péči podniků v oblasti udržitelnosti a o změně směrnice (EU) 2019/1937.

⁷³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2088 ze dne 27. 11. 2019 o zveřejňování informací souvisejících s udržitelností v odvětví finančních služeb.

⁷⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. 4. 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS, v platném znění.

harmonizace a má být transponována do 24 měsíců od jejího uveřejnění. Návrh oproti dosavadní úpravě zejména rozšiřoval působnost o poskytování crowdfundingových úvěrových služeb a nově dopadal i na úvěry pod 200 EUR, bezúročné úvěry, operativní leasing, povolené přečerpání (kontokorent) nebo krátkodobé úvěry do 3 měsíců délky s minimálními poplatky. Komise též navrhla zavést nový institut „shrnutí klíčových informací“ (SECCO) a stanovit povinnost členských států zavést strop na cenu úvěru, a to s využitím alespoň jednoho z kritérií – stropu úrokové sazby, stropu RPSN nebo stropu celkové ceny úvěru. Návrh oproti stávající úpravě podrobněji určoval postup věřitele při posuzování úvěruschopnosti žadatele o úvěr a přiznal spotřebiteli právo rozporovat výsledek takového posouzení, byl-li učiněn na základě automatizovaného zpracování dat. Nová byla též povinnost věřitele zavést mechanismy týkající se shovívavého postupu před zahájením soudního vymáhání dluhu vůči dlužníkům v prodlení, přičemž se mělo jednat o úpravu převzatou z návrhu směrnice o kupcích a obsluhovatelích úvěrů (NPL směrnice). Členské státy měly také zajistit patřičné finanční vzdělávání spotřebitelů a dostupné dluhové poradenství. Nebankovním poskytovatelům úvěrů, jejich zprostředkovatelům a poskytovatelům crowdfundingových úvěrových služeb měla vzniknout povinnost nabýt příslušné povolení k činnosti a podléhat dohledu.

V červnu 2022 schválila Rada COMPET na návrh francouzského předsednictví obecný přístup. Hlavní navrhované změny oproti původnímu návrhu Komise se týkaly zejména působnosti směrnice (vypuštění crowdfundingových úvěrových služeb, vyloučení operativního leasingu a plateb za zboží a služby s odloženou splatností 90 dnů, vyloučení všech hypoték, zavedení proporcionality pro úvěry zdarma a některé další úvěry), cenové regulace (obecnější formulace umožňující členským státům využít ke splnění povinnosti i platnou judikaturu) a provedení povinnosti posuzovat úvěruschopnost žadatele o úvěr. V rámci českého předsednictví byly zahájeny triology s Evropským parlamentem, partnerem v jednání byl výbor IMCO.

Během českého předsednictví nakonec proběhly tři politické a více jak dvacítky technických dialogů. Politická vyjednávání vyústila v dohodu v klíčových oblastech, jakými byly především působnost, regulace reklamy na úvěr, klíčové informace pro dlužníka, tzv. právo být zapomenut při sjednání pojištění úvěru či posuzování úvěruschopnosti žadatele o úvěr. Tato dohoda byla následně stvrzena v rámci finálních technických jednání, která byla již pod švédským předsednictvím formálně uzavřena schválením kompromisního textu na COREPER v dubnu 2023. Oproti návrhu Komise došlo k vyloučení crowdfundingových úvěrových služeb a zpřesnění působnosti zejména u odložených plateb a operativního leasingu. V rámci regulace reklamy se zavádí varování před úvěry a zákaz některých reklamních praktik. Při poskytování předmluvních informací dochází ke změně struktury formuláře ESIP a předsunutí údajů o poskytovateli a cenotvorných informací na jeho začátek. Velká diskuse se vedla o posuzování úvěruschopnosti, která byla završena odmítnutím návrhu Komise a Evropského parlamentu na výjimku ze zákazu poskytnout úvěr při negativním výsledku posouzení úvěruschopnosti ze sociálních a zdravotních důvodů. Dále došlo k úpravám, které oproti původnímu návrhu Komise rozšiřují možnosti členských států, zda a jakým způsobem některá pravidla směrnice implementovat. Jedná se zejména o úpravu postupu věřitele při prodlení spotřebitele, dále o oblast cenové regulace a sankcí.

Evropské zelené dluhopisy (EuGB)

V červenci 2021 Komise uveřejnila návrh nařízení o evropských zelených dluhopisech, ve kterém jsou upraveny podmínky pro vydávání tzv. evropských zelených dluhopisů se stanovením požadavků pro emitenty dluhopisů, kteří chtějí používat označení „evropský zelený dluhopis“ (European Green Bond) nebo „EuGB“ pro své environmentálně udržitelné dluhopisy nabízené investorům v EU. Peněžní prostředky získané z evropských zelených dluhopisů by měly být použity na financování hospodářských činností, které mají trvalý pozitivní dopad na životní prostředí, což má být zajištěno navázáním na požadavky nařízení o taxonomii. Soulad evropských zelených dluhopisů s návrhem nařízení budou kontrolovat externí posuzovatelé registrovaní u orgánu ESMA. Emitentem evropských zelených dluhopisů může být jakákoli právnická osoba, včetně svrchovaných států. Obecného přístupu Rady EU bylo dosaženo za francouzského předsednictví v 1. pololetí 2022. Během českého předsednictví k návrhu proběhly čtyři politické triology a kolem dvaceti technických jednání. Dohody se však pro přetrvávající zásadní rozpory především v oblasti transparenčních požadavků nepodařilo dosáhnout. Evropský parlament totiž požadoval vedle robustního dobrovolného standardu zahrnout také minimální úpravu transparenčních povinností vztahující se na všechny emitenty jakýchkoliv environmentálních dluhopisů. Na práci českého předsednictví navázalo předsednictví švédské, které bylo schopno v únoru 2023 uzavřít prozatímní politickou dohodu. EuGB na základě této dohody zůstal dobrovolným standardem, bez zavedení všeobecných povinností pro emitenty jiných environmentálně udržitelných dluhopisů. Požadavek Evropského parlamentu na minimální soubor transparenčních pravidel byl přesunut do delegovaného aktu Komise s tím, že emitenti ostatních environmentálně udržitelných dluhopisů se mohou rozhodnout, zda tyto standardy využijí či nikoli.

Revize směrnice Solventnost II

V září 2021 Komise zveřejnila návrh směrnice, kterou se mění směrnice Solventnost II. Tato směrnice je klíčovým právním nástrojem k bezproblémovému fungování jednotného trhu v rámci sektoru pojišťovnictví. Cílem přezkumu směrnice Solventnost II je zejména poskytnout lepší pobídky k dlouhodobě udržitelnému financování ekonomiky členských států i EU, řešit potenciální nárůst systémového rizika v sektoru pojišťovnictví, udržet stabilní celkovou úroveň kapitálových požadavků pro pojišťovací sektor, zajistit účinnější uplatňování zásady proporcionality, upravit požadavky na výkaznictví a zlepšit kvalitu, soudržnost a koordinaci dohledu nad pojišťovny a zajišťovny ve skupině a v rámci přeshraniční činnosti. Revize dále řeší úpravy již existujících výjimek z působnosti směrnice Solventnost II a v rámci proporcionality navrhuje nový koncept společností s nízkorizikovým profilem a skupin s nízkorizikovým profilem.

Vyjednávání návrhu revize směrnice Solventnost II začalo na podzim 2021 během slovinského předsednictví a pokračovalo v roce 2022 za francouzského předsednictví. Finální kompromisní návrh byl projednán v červnu na COREPER a na jednání Rady ECOFIN byl schválen obecný přístup. Evropský parlament revizi směrnice Solventnost II i v květnu 2023 nadále projednává. Trialogy budou zahájeny pravděpodobně za španělského předsednictví v 2. pololetí 2023.

Schválení návrhu revize směrnice je úzce provázáno s delegovaným aktem, který se paralelně projednával v průběhu roku 2022 na jednáních expertní skupiny CEBGPI. Bylo dosaženo významného pokroku v oblasti opatření dlouhodobých záruk a dlouhodobých investic.

Ozdravné postupy a řešení krize u pojišťoven a zajišťoven (IRRDR)

V září 2021 zveřejnila Komise návrh směrnice upravující rámec pro ozdravné postupy a řešení krize u pojišťoven a zajišťoven⁷⁵ (směrnice IRRDR). Cílem návrhu je stanovení minimálního harmonizovaného rámce pro zvládnutí dopadů toho, že se pojišťovna nebo zajišťovna ocitne ve finančních problémech. Nastavení harmonizovaných zásad a postupů přispěje k včasnému a řádnému řešení nepříznivé situace pojistitele bez narušení finančního systému nebo reálné ekonomiky při současné minimalizaci dopadů na pojištěné osoby. Minimální harmonizace včetně definice společného přístupu k základním prvkům ozdravných postupů a řešení krize zamezí současné nejednotnosti a usnadní přeshraniční spolupráci. Zároveň bude ponechán prostor, aby členské státy přijaly dodatečná opatření na vnitrostátní úrovni, pokud jsou tato opatření slučitelná se zásadami, minimálními požadavky a cíli stanovenými na EU úrovni. Návrh směrnice je úzce propojen s revizí směrnice Solventnost II, zejména v oblasti upravující pravidla obezřetnostního dohledu.

České předsednictví v 2. pololetí 2022 navázalo na témata nedořešená v průběhu sedmi jednání francouzského předsednictví, a v rámci návazných sedmi jednání konaných od července do prosince 2022 dovedlo členské státy ke shodě ohledně cílů a obecných zásad řešení krize, působnosti, posouzení způsobilosti k řešení krize, kritických funkcí, ozdravných plánů a plánů řešení krize, nástrojů pro řešení krize a jejího financování. Diskutována byla také problematika propojení s tzv. motorovou směrnicí a s revizí směrnice Solventnost II. Na posledním jednání se podařilo dosáhnout shody na kompromisním textu.

České předsednictví předložilo kompromisní návrh na prosincovém zasedání COREPER, kde byl schválen jako mandát Rady EU pro následné trialogy. Stejně jako u návrhu novely směrnice Solventnost II Evropský parlament návrh směrnice IRRDR i v květnu 2023 nadále projednává. Trialogy budou zahájeny, až bude známa pozice Evropského parlamentu, a to pravděpodobně za španělského předsednictví v 2. pololetí 2023.

Mezinárodní standard Basel III (CRR III/CRD VI)

V říjnu 2021 Komise uveřejnila návrh revidující směrnici a nařízení o kapitálových požadavcích označované jako CRD VI a CRR III. Návrh do evropského práva implementuje zbývající část mezinárodního standardu Basel III, z něž se implementuje mimo jiné nová úprava výstupních prahů (tzv. output floor – úprava, která má snížit variabilitu kapitálových požadavků vypočtených na základě tzv. interních modelů), úprava standardizovaného přístupu k měření úvěrového rizika (zvyšuje se riziková citlivost tohoto přístupu), přístupu k měření úvěrového rizika založeného na interním ratingu, stanovení minimálního kapitálového požadavku k riziku CVA (úpravy ocenění derivátů s ohledem na úvěrové riziko protistrany), stanovení minimálního kapitálového požadavku k operačnímu riziku a úprava minimálního kapitálového požadavku k tržnímu riziku. Návrh obsahuje i některá témata nad rámec standardu Basel III, mezi která patří revize makrobezpečnostních nástrojů, revize úpravy

⁷⁵ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 22. 9. 2021, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize pojišťoven a zajišťoven a kterou se mění směrnice 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2009/138/ES, (EU) 2017/1132 a nařízení (EU) č. 1094/2010 a (EU) č. 648/2012.

správních trestání, revize pravomocí orgánů dohledu, úprava udržitelných financí v souvislosti s ESG riziky, úprava v oblasti fit & proper nebo změna přístupu k pobočkám ze třetích zemí.

V listopadu 2021 byl návrh představen na Radě EU. V 1. pololetí 2022 na něj francouzské předsednictví navázalo sérií expertních jednání, která byla zakončena přípravou prvního kompromisního návrhu. V říjnu 2022 se českému předsednictví podařilo dojednat kompromis všech členských států na znění textu balíčku Basel III, který byl potvrzen listopadovým ECOFINem jako obecný přístup Rady EU. K návrhu se začátkem roku 2023 vyjádřil také Evropský parlament, kdy nejprve v lednu 2023 odsouhlasil svou pozici Výbor ECON, jež byla následně v únoru 2023 schválena Plenární schůzí Evropského parlamentu jako oficiální stanovisko. Švédské předsednictví bude pokračovat v procesu vyjednávání balíčku v rámci dialogů společně s Evropským parlamentem a Evropskou komisí. První politický dialog proběhl v březnu 2023.

Daisy chain

V říjnu 2022 bylo ve Věstníku publikováno nařízení „daisy chain“⁷⁶, které novelizuje nařízení CRR a směrnici BRRD a upravuje obezřetnostní a krizový rámec tak, aby byly vzájemně konzistentní a v souladu s mezinárodními požadavky TLAC. Dále upravuje přístup ke globálním systémově významným institucím se strategií řešení krize ve více subjektech tak, aby metoda nepřímého upisování nástrojů způsobilých pro splnění minimálního požadavku na kapitál a způsobilé závazky byla porovnatelná s teoretickou výší MREL stanovené evropské ovládající osobě v případě strategie řešení krize v jednom subjektu. Nově jsou také zohledněny osoby se sídlem mimo EU, které by byly osobami podléhajícími řešení krize, pokud by byly usazeny v EU, ve výpočtu MREL.

Unie kapitálových trhů (CMU)

V listopadu 2021 Komise zveřejnila balíček dalších legislativních návrhů v rámci projektu unie kapitálových trhů (CMU), jehož cílem je integrovat kapitálové trhy. V rámci legislativního balíčku byly uveřejněny čtyři návrhy, a to návrh na vytvoření jednotného kontaktního místa pro informace o podnicích (ESAP), návrh revize nařízení upravující evropské fondy dlouhodobých investic (ELTIF), návrh revize směrnice o správcích alternativních investičních fondů (AIFMD) a návrh revize nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFIR).

V současné době jsou finanční informace a informace související s udržitelností obchodních společností roztržštěny, objevují se v mnoha jazycích a na mnoha platformách. Tyto nedostatky představují bariéru pro přeshraniční investování. Komise proto navrhla vytvoření jednotného kontaktního místa pro informace o podnicích (ESAP), který by byl zřízen orgánem ESMA. ESAP by shromažďoval veřejně dostupné informace o EU obchodních společnostech a investičních produktech. Návrh nemá přinášet žádné nové informační povinnosti z hlediska obsahu, pouze centralizuje umístění a sjednocuje formát již zveřejňovaných údajů. Francouzské předsednictví dosáhlo v červnu 2022 schválení mandátu Rady EU, přičemž mandát Evropského parlamentu byl schválen až v lednu 2023. Za švédského předsednictví probíhala jednání v rámci dialogů a koncem května 2023 byla schválena prozatímní dohoda, která má být Radou EU a Evropským parlamentem ještě potvrzena, až budou dojednány všechny detaily. ESAP by měl být zpřístupněn v létě 2027 a postupně by do něj měla přibývat v několika fázích data podle jednotlivých sektorových předpisů.

Trh s fondy dlouhodobých investic (ELTIF) je poměrně malý a málo využívaný. V současné době existuje pouze asi 57 fondů, které jsou jen ve čtyřech státech EU. Revize nařízení upravující evropské fondy dlouhodobých investic si má klást především za cíl zatraktivnění investování do fondů dlouhodobých investic. Zejména mají být liberalizovány některé požadavky, pokud jde o nabízení ELTIF profesionálním zákazníkům. Rovněž má být posílena role drobných investorů, aby do těchto fondů více investovali. Konkrétní změny se týkají rozšíření rozsahu způsobilých aktiv a investic, zavedení flexibilnějších pravidel fungování těchto fondů (např. povolením investičních strategií typu „fonde fondů“ a „master-feeder“ struktury či rozvolněním pravidel pro složení fondového portfolia a diverzifikace rizik nebo upravením pravidel pro peněžité zápůjčky) či omezení nadměrných překážek bránících neprofesionálním investorům v investování do tohoto typu fondů za současného zachování jejich vysoké ochrany. Obecný přístup byl schválen Radou EU v květnu 2022. Postoj Evropského parlamentu byl přijat v červenci 2022. Během českého předsednictví se podařilo dosáhnout dohody v rámci dialogů ohledně politických témat, k nimž patřily především otázky udržitelnosti, rozsahu rozvolnění pravidel produktového designu a ochrany neprofesionálních investorů. Kompromisní text revize nařízení ELTIF byl schválen Radou EU v prosinci 2022. V březnu 2023 bylo nařízení přijato a zveřejněno ve Věstníku, přičemž nařízení bude účinné od 10. 1. 2024.

⁷⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2036 ze dne 19. 10. 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013 a směrnice 2014/59/EU, pokud jde o obezřetnostní přístup ke globálním systémově významným institucím se strategií řešení krize ve více subjektech a metody nepřímého upisování nástrojů způsobilých pro splnění minimálního požadavku na kapitál a způsobilé závazky.

Revize směrnice o správcích alternativních investičních fondů (AIFMD) má vést k vyšší efektivitě financování s ohledem na harmonizaci právního rámce pro fondy, které poskytují úvěry obchodním společnostem. Revidovaná ustanovení mají rovněž zajistit lepší ochranu investorům. To se má projevit např. v tom, že třetí osoby, na které správci fondů delegovali některé své činnosti, musí dodržovat stejná pravidla napříč EU. Obecný přístup Rady EU byl přijat za francouzského předsednictví v červnu 2022. Výbor ECON Evropského parlamentu ovšem schválil svůj postoj až v lednu 2023. Politické triology se uskutečnily v březnu a květnu 2023.

Revize nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFIR) se má dotknout zejména dat. Dobře fungující trh je podle Komise založen na vysoce kvalitních tržních datech. Navržené změny v této souvislosti by měly zvýšit transparentnost. Konkrétně se jedná o novou úpravu „consolidated tape“ (CT), tedy nástroje, který zajistí shromáždění, konsolidaci a distribuci dat o obchodování v EU z obchodních systémů, především z regulovaných trhů (burz) na jednom místě. Všichni investoři bez ohledu na to, zda jsou drobní nebo profesionální, by tak měli mít přístup ke konsolidovaným datům napříč EU trhy bez ohledu na to, o jaké finanční nástroje se bude jednat. Sporným bodem byla otázka přijímání plateb za směrování toku pokynů (PFOF). Českému předsednictví se podařilo nalézt vyvážený kompromis a v prosinci 2022 byl schválen obecný přístup Rady EU. Za švédského předsednictví se očekává zahájení triologů, ovšem zatím se stále vyčkává na přijetí pozice ze strany Evropského parlamentu.

Revize nařízení o centrálních depozitářích (CSDR refit)

V březnu 2022 Komise zveřejnila návrh nařízení, kterým se mění nařízení o centrálním depozitáři cenných papírů (CSDR)⁷⁷. Návrh nařízení navazuje na balíček pro oblast digitálních financí a souvisí zejména s návrhem nařízení o pilotním režimu pro tržní infrastruktury vedené na technologii distribuovaného registru (DLT). Návrh nařízení má zefektivnit disciplínu při vypořádání, spolupráci dohledových orgánů a zavést kolegia orgánů dohledu. Návrh nařízení dále zefektivňuje režim pasportizace (přeshraniční poskytování služeb), upravuje se i regulace centrálního depozitáře ze třetích zemí a bankovní doplňkové služby. Francouzské předsednictví představilo návrh na pracovní skupině, která se uskutečnila v květnu. Pod vedením českého předsednictví se uskutečnilo pět pracovních skupin. Předmětem diskusí byly mj. otázky nastavení náhradní koupě a kolegií, které se ukázaly jako nejvíce problematické. V závěru českého předsednictví v prosinci 2022 byl na COREPER přijat mandát Rady EU pro vyjednávání s Evropským parlamentem. V dubnu 2023 byly zahájeny triology.

Smlouvy o finančních službách uzavřených na dálku (DMFS)

V rámci spotřebitelské legislativy byla kromě spotřebitelských úvěrů předmětem revize také směrnice o nabízení finančních služeb na dálku (Distance Marketing in Financial Services). Návrh revize směrnice z května 2022 si kladl za cíl modernizovat dosavadní rámec pravidel, a to nejen z důvodu potřeby adaptace této letité horizontální úpravy na produktové a technologické inovace, ale také za účelem vytvoření tzv. regulatorní záchrané sítě (safety net) pro produkty, které (zatím) nemají svou vlastní sektorovou normu nebo jsou z její aplikace vyloučeny. Potenciální množina takto dotčených služeb je poměrně pestrá – jedná se jak o různé finanční inovace (typicky úvěrový crowdfunding, tzv. reverzní hypotéky), tak o běžné retailové služby, jakými jsou operativní leasing, některé spořicí a vkladové produkty, některá neživotní pojištění či také o neúčelové hypotéky zajištěné nerezidenční nemovitostí.

Novinkou bylo, že úprava této problematiky již neměla být obsažena v samostatné směrnici, ale dle návrhu Komise měla být nově začleněna do zvláštní části (rovněž horizontální) směrnice o právech spotřebitelů. Tato skutečnost měla mít zásadní dopad v tom, že měnila režim harmonizace nově na maximální, z čehož by plynula řada důsledků. To byla i věc, ke které – společně s otázkami k působnosti – probíhala během českého předsednictví mezi členskými státy největší debata. Jejím odrazem byly návrhy kompromisního znění, tj. možného budoucího obecného přístupu. Poslední návrh kompromisního znění během českého předsednictví obsahoval, v souladu s požadavkem členských států, možnost jednoduchého odstoupení od smlouvy pomocí tzv. tlačítka na odstoupení (zmáčknutím tzv. withdrawal button) nejen u finančních služeb, ale obecně pro všechny distančně sjednávané spotřebitelské služby. České předsednictví během roku 2022 předložilo na pracovní skupině Rady několik kompromisních návrhů budoucího obecného přístupu, který pak byl formálně Radou EU schválen v březnu 2023. Legislativní proces pokračoval triology s Evropským parlamentem, které byly úspěšně dokončeny.

⁷⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 909/2014 ze dne 23. 7. 2014 o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v Evropské unii a centrálních depozitářích cenných papírů a o změně směrnic 98/26/ES a 2014/65/EU a nařízení (EU) č. 236/2012, v platném znění.

Nařízení k okamžitým úhradám

V říjnu 2022 Komise zveřejnila návrh nařízení, kterým se mění nařízení SEPA⁷⁸ a nařízení o přeshraničních platbách⁷⁹ a upravuje okamžité platby v eurech. Cílem návrhu je zajistit dostupnost okamžitých eurových plateb v celé EU (365/24/7), a to do 10 sekund. Podle průzkumů Komise je pouze 11 % eurových plateb v rámci EU uskutečněno jako okamžité. Situace se v jednotlivých členských státech výrazně liší, některé členské státy se blíží 70 % a jiné se nachází pod úrovní 10 %. Návrh by měl přispět k navýšení počtu prováděných okamžitých plateb v eurech a umožnit uživatelům využívat výhody plynoucí z těchto plateb a být alternativním řešením k platbám kartou nebo mobilním aplikacím. Okamžité platby v eurech budou muset nabízet všichni poskytovatelé platebních služeb, kteří v současné době nabízejí eurové platby. Poplatky za provedení okamžitých eurových plateb nesmějí být vyšší než u běžných eurových plateb.

Návrh rovněž počítá se zavedením tzv. IBAN checku, tedy povinností ověřit, zda se shoduje IBAN (International Bank Account Number) se jménem příjemce, které plátce při zadávání platebního příkazu uvede. Dále návrh počítá s prováděním tzv. „sanction screening“, tedy ověřením, zda se uživatel, kterému je okamžitá platba odesílána, nenachází na sankčním seznamu. Návrh rovněž zavádí sankce za porušení povinností plynoucích z nařízení a stanovuje lhůty pro poskytovatele platebních služeb týkající se přijímání a odesílání okamžitých eurových plateb, přičemž pro členské státy mimo eurozónu jsou podstatně delší.

Pod vedením českého předsednictví se uskutečnily dvě pracovní skupiny a švédské předsednictví uspořádalo čtyři pracovní skupiny. V dubnu 2023 byl předložen kompromisní návrh.

Listing Act balíček

V prosinci 2022 Komise představila návrh tzv. Listing Act balíčku skládajícího se z návrhu směrnice o zvýšení atraktivity kapitálových trhů⁸⁰, návrhu nařízení o zvýšení atraktivity kapitálových trhů⁸¹ a návrhu směrnice o akciích s vícenásobným hlasovacím právem⁸² (poslední jmenovaný návrh je v gesci Ministerstva spravedlnosti). Cílem celého balíčku je zjednodušit vstup, hlavně malých a středních podniků, na kapitálový trh a jejich setrvání na něm. Balíček má za cíl zjednodušit a sjednotit nároky na prospekt včetně výjimek z povinnosti uveřejnit prospekt (změna nařízení o prospektu), úpravu seznamu zasvěcených osob a režimu uveřejňování vnitřních informací včetně případných sankcí za porušení dané povinnosti (změny v nařízení MAR⁸³), zavedení systému sdílení informací, resp. dat mezi národními dohledovými orgány (tzv. CMOBS) a posílení spolupráce mezi dohledovými orgány (změny v nařízení MAR a MiFIR), úpravu právního rámce investičního výzkumu a zrušení tzv. unbundling rules (zákazu spojených plateb, změna směrnice MiFID II) a úpravu požadavku na objem volně obchodovatelných akcií (tzv. free-float, zrušení směrnice o listingu a přesunutí relevantních ustanovení do směrnice MiFID II). K Listing Act balíčku od ledna 2023 probíhají pracovní skupiny Rady EU.

9.4 Domácí legislativa v oblasti finančního trhu

Kapitálový trh

V roce 2022 byl dokončen legislativní proces zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti finančního trhu zejména v souvislosti s implementací předpisů EU týkajících se unie kapitálových trhů. Vláda schválila návrh v prosinci 2020 a následně byl postoupen Poslanecké sněmovně (sněmovní tisk 1117). Z důvodu konce volebního období návrh zákona nebyl projednán, a proto bylo identické znění návrhu zákona opětovně předloženo Poslanecké sněmovně v prosinci 2021 (sněmovní tisk 95), která ho v březnu 2022 schválila v prvním čtení. Návrh zákona byl v dubnu 2022 schválen Senátem (senátní tisk 220) a následně byl zákon vyhlášen pod číslem 96/2022 Sb. Zákon obsahoval revizi právní úpravy kapitálových požadavků na obchodníky s cennými papíry. Dosud se obchodníci s cennými papíry řídili kapitálovými požadavky pro banky, což bylo pro většinu z nich zbytečně náročné, a proto došlo ke zmírnění tohoto režimu. Další oblastí byla právní úprava krytých dluhopisů,

⁷⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 260/2012 ze dne 14. 3. 2012, kterým se stanoví technické a obchodní požadavky pro úhrady a inkasa v eurech a kterým se mění nařízení (ES) č. 924/2009, v platném znění.

⁷⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1230 ze dne 14. 7. 2021 o přeshraničních platbách v Unii (kodifikované znění).

⁸⁰ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2014/65/EU za účelem zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů v Unii pro společnosti a usnadnění přístupu malých a středních podniků ke kapitálu a kterou se zrušuje směrnice 2001/34/ES.

⁸¹ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2017/1129, (EU) č. 596/2014 a (EU) č. 600/2014 za účelem zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů v Unii pro společnosti a usnadnění přístupu malých a středních podniků ke kapitálu.

⁸² Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o strukturách zahrnujících akcie s násobným hlasovacím právem ve společnostech, které žádají o přijetí svých akcií k obchodování na trhu pro růst malých a středních podniků.

⁸³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014 ze dne 16. 4. 2014 o zneužívání trhu (nařízení o zneužívání trhu) a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES a směrnice Komise 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES, v platném znění.

kteří na evropské úrovni dosud harmonizovány nebyly. Transpozice do českého právního řádu byla spíše minimalistická, protože národní právní úprava již požadavky směrnice z velké části splňovala. Dále byla do českého právního řádu implementována nová úprava přeshraničního nabízení fondů kolektivního investování, které má být nově značně usnadněno a zpřehledněno. Zákon rovněž implementoval nařízení v oblasti udržitelného financování, známé jako tzv. zelené finance nebo poskytování služeb skupinového financování (crowdfunding).

V červnu 2022 byl předložen Poslanecké sněmovně návrh transpoziční novely zákona o investičních společnostech a investičních fondech (sněmovní tisk 238), přičemž se jednalo pouze o implementaci novely směrnice UCITS (směrnice 2021/2261). Novela měla zamezit duplicitnímu poskytování klíčových informací investorům do fondů kolektivního investování. Návrh Poslanecká sněmovna schválila v únoru 2023 a následně Senát v březnu 2023 (senátní tisk 61). Novela byla vyhlášena pod číslem 106/2023 Sb., přičemž její účinnost byla stanovena na 1. 5. 2023.

V souvislosti s přijetím Konceptce rozvoje kapitálového trhu v ČR v roce 2019–2023 vládou v březnu 2019 byly započaty práce na novele, která do právního řádu implementuje legislativní opatření z konceptce vyplývající. V roce 2022 byl znovu zahájen legislativní proces návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozvojem kapitálového trhu (v předchozím volebním období evidován jako sněmovní tisk 993), tentokrát bez novely zákona o investičních společnostech a investičních fondech, nicméně doplněný o jiná témata, zejména v oblasti penzijních fondů. Návrh zákona směřuje k zavedení zejména dlouhodobého investičního produktu (dříve účet dlouhodobých investic, resp. investiční penzijní produkt) a alternativního účastnického fondu. Dlouhodobý investiční produkt by měl být novým produktem na finančním trhu a alternativou k existujícím a státem daňově podporovaným finančním produktům spoření na stáří, kterými jsou penzijní fondy a životní pojištění. Obdobně jako tyto produkty rovněž slouží k vytváření úspor na stáří. Nový typ účastnického fondu (tzv. alternativní účastnický fond) má být alternativou k již existujícím dynamickým fondům s tím, že u tohoto typu fondu má být poplatková politika nastavena tak volně, aby bylo penzijním společností umožněno investovat např. i do aktiv typu „private equity fondů“, a nabídnout účastníkům možné vyšší zhodnocení, byť za cenu vyšší rizikovitosti takové investice. Návrh zákona dále zavádí komanditní společnost na investiční listy, která bude moci vytvářet podfondy. Rovněž je navrhováno povinné používání XML formátu pro účely exekuce, které má vést ke snížení nákladů účastníků finančního trhu spojených se součinností s exekutory. V rámci boje proti rizikovým (podvodným) dluhopisům má dojít k rozšíření emisních podmínek dluhopisů bez prospektu (konkrétně emise do 1 mil. EUR) o údaje o emitentovi tak, aby investor měl možnost dostatečně posoudit rizikovitost emitenta, potažmo celé emise (dosud obsahují emisní podmínky, na rozdíl od prospektu, jen informace o dluhopisu). Osoby nabízející tyto dluhopisy budou publikovat emisní podmínky na svých webových stránkách. Dále se v zákoně o doplňkovém penzijním spoření navrhuje opatření k umožnění vyšší mobility mezi transformovanými fondy a účastnickými fondy a reviduje se výše státního příspěvku dle výše příspěvku účastníka. V roce 2022 proběhlo meziresortní připomínkové řízení a v dubnu 2023 byl návrh předložen k projednání vládě.

Panevropský osobní penzijní produkt

V roce 2022 byly dokončeny legislativní práce na návrhu adaptačního zákona o panevropském osobním penzijním produktu a o změně souvisejících zákonů (zákon o panevropském osobním penzijním produktu). Vláda návrh zákona schválila v lednu 2021 a Poslanecká sněmovna jej projednávala jako sněmovní tisk 1145. Legislativní proces nebyl do konce volebního období dokončen a návrh zákona v totožném znění byl znovu předložen Poslanecké sněmovně v listopadu 2021 (sněmovní tisk 61), která ho v březnu 2022 schválila. V dubnu 2022 ho jako senátní tisk 218 schválil Senát. Následně byl zákon vyhlášen pod číslem 91/2022 Sb. Nařízení o PEPP je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech. Cílem předmětné právní úpravy byla nezbytná adaptace právního řádu, přičemž se jednalo zejména o určení příslušného orgánu k výkonu pravomocí podle nařízení o PEPP, vymezení požadavků na odbornou způsobilost týkající se distribuce panevropského osobního penzijního produktu, doplnění některých informačních povinností, vymezení skutkových podstat přestupků za porušení povinností vyplývajících ze zákona a nařízení o PEPP a pokud a jiných opatření. Předmětem úpravy nařízení o PEPP bylo zavedení panevropského osobního penzijního produktu, kterým se umožnila nabídka harmonizovaného dlouhodobého finančního penzijního produktu s výhodami zejména pro občany EU pracující ve více členských státech. Nařízení se snaží o vytvoření nákladově efektivnějšího a transparentního trhu dobrovolných penzijních úspor spravovaných v celoevropském měřítku. Vzhledem k tomu, že není možné zasahovat do organizace národních penzijních systémů, cílem zavedení PEPP nebylo nahrazení ani harmonizace stávajících vnitrostátních důchodových systémů jednotlivých členských států EU. V daném případě se jedná o další doplňkový osobní penzijní produkt na bázi dobrovolné nabídky i dobrovolného účastenství, jenž může být

nabízen širokou škálou finančních institucí. PEPP mohou nabízet např. pojišťovny, banky nebo investiční společnosti, svojí povahou to tedy může být pojistný produkt, vklad nebo investiční produkt.

Novela zákona o platebním styku

V roce 2022 byl dokončen legislativní proces návrhu novely zákona o platebním styku. Návrh byl předložen Poslanecké sněmovně v květnu 2020 (sněmovní tisk 863), nicméně nebyl do konce volebního období projednán, a proto byl v prosinci 2021 předložen opětovně jako sněmovní tisk 68. Návrh zákona byl schválen v březnu 2022 Poslaneckou sněmovnou a v květnu Senátem (senátní tisk 232). Následně byl zákon vyhlášen pod číslem 129/2022 Sb. Změny byly zejména reakcí na přijetí novely nařízení o přeshraničních platbách, jež se snaží vypořádat s rozšířením služby dynamické směny měn (DCC). Jde o směnu měn, kterou nabízejí provozovatelé bankomatů při výběru hotovosti nebo obchodníci při platbě kartou. Služba může být nabízena tehdy, je-li platba prováděna v jiné měně, než je měna platebního účtu, tedy čeští občané se s touto službou mohou setkat v zahraničí, naopak v České republice je nabízena zahraničním turistům. Jelikož může být tato služba pro spotřebitele nedostatečně transparentní, došlo k přijetí zmiňované novely nařízení o přeshraničních platbách, která stanoví pravidla, jak směnné kurzy prezentovat. Tato pravidla je nutné dohlížet a vynucovat, přičemž dohled bude vykonávat ČNB nad provozovateli bankomatů a Česká obchodní inspekce nad obchodníky. Pro provozovatele nezávislých bankomatů se zavedla nutnost získání povolení tak, aby platilo, že ČNB dohlíží jen subjekty, které také licencuje.

Novela dále upravila podmínky pro udělení povolení u poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu, a byla upřesněna pravidla pro přístup nebankovních poskytovatelů platebních služeb k platebním účtům vedeným bankami. Provedeny byly také revize správního trestání a některé technické změny, které přispějí k bezproblémové aplikaci zákona. Novela je účinná od 1. 7. 2022.

Pojištění odpovědnosti z provozu motorového vozidla

V roce 2022 byly zahájeny práce na návrzích zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Navrhovaná právní úprava přináší některé zásadní změny, jakými jsou mimo jiné nové vymezení vozidla pro účely dané odpovědnosti, alternativní pojištění odpovědnosti pořadatelů motoristických závodů nebo soutěží, povinnost sjednat pojištění odpovědnosti se přenáší z vlastníka vozidla na jeho provozovatele, zrušuje se prokazování pojištění odpovědnosti zelenou kartou při provozu vozidla na území ČR včetně souvisejícího zjednodušení evidenčních úkonů při změnách v registru silničních vozidel a zvyšují se minimální limity pojistného plnění. V dubnu 2023 byly návrhy předloženy vládě.

9.5 Nelegislativní aktivity MF v oblasti finančního trhu

Finanční vzdělávání

Národní strategie finančního vzdělávání 2.0 (NSFV 2.0), schválená vládou v roce 2020, vytyčuje základní směr, kterým by se finanční vzdělávání v ČR mělo v budoucnosti ubírat. Na provedení úkolů plynoucích z NSFV 2.0 se podílí Pracovní skupina pro finanční vzdělávání (PSFV). Členy PSFV jsou zástupci veřejného sektoru, profesních sdružení působících na finančním trhu, subjektů realizujících finančně vzdělávací projekty (neziskové organizace, spotřebitelská sdružení a dluhové poradny), akademické sféry a odborníci v oblasti vzdělávání. MF činnost této skupiny a jejích pracovních podskupin řídí. Rolí MF plynoucích z NSFV 2.0 je také provozování Národního registru projektů finančního vzdělávání a koordinace finančně-vzdělávací akce Global Money Week, která v roce 2022 proběhla již po jedenácté a byla tematicky zaměřena na rozvoj kompetencí pro finanční zdraví. Do aktivit probíhajících v rámci Global Money Week se napříč Českem opětovně zapojili žáci, studenti i učitelé ze stovek škol, rovněž děti a vychovatelé z desítek dětských domovů, kteří si formou her, soutěží, přednášek a osobních setkání s odborníky z praxe rozšiřovali své znalosti a dovednosti ze světa financí.

Portál Finanční gramotnost aneb Proč se finančně vzdělávat?

MF průběžně spravuje rozcestníkový portál finanční gramotnosti „Finanční gramotnost aneb Proč se finančně vzdělávat?“ dostupný na adrese <https://financnigramotnost.mfcr.cz>, který je určen široké laické i odborné veřejnosti. Portál na jednom místě shromažďuje informace o fungování a rizicích finančního trhu a o systému finančního vzdělávání v ČR i v zahraničí. Obsahem jsou mj. rodinné finance včetně tvorby domácího rozpočtu; struktura, instituce a produkty finančního trhu; kontakty na spotřebitelské a dluhové poradny, které v případě sporů s institucemi finančního trhu či např. při složité životní situaci poskytují zdarma pomoc; řešení sporů, rady a návody zaměřené především na předlužení, oddlužení a exekuce a odkazy na zajímavé stránky s projekty, hrami a kalkulačkami v ČR i v zahraničí. Na portálu běží také Národní registr projektů finančního vzdělávání. MF

zde rovněž pravidelně informuje o svých legislativních a nelegislativních aktivitách v oblasti ochrany spotřebitele a finančního vzdělávání, stejně jako o aktualitách v související evropské legislativě.

Portál Kapitálový průvodce

MF průběžně spravuje informační portál „Kapitálový průvodce“ dostupný na adrese <https://www.kapitalovypruvodce.cz>, který je určen malým a středním podnikům a informuje je o možnostech financovat své podnikání prostřednictvím kapitálového trhu přes dluhové nebo kapitálové nástroje. Při spuštění webu v dubnu 2021 byla uspořádána online konference se 3 tematickými workshopy, jejichž záznam (včetně workshopů) je k dispozici na Youtube kanálu "Kapitálový Průvodce", kde jsou k dispozici i další videa z webu (6 příběhů společností, 2 rozhovory s odborníky, úvodní video a animované video o webových stránkách). V roce 2022 došlo ke spuštění sekce Aktualit, které byly doplněny zpětně až do května 2018. Portál na jednom místě shromažďuje praktické informace o fungování kapitálového trhu a kontakty na ekonomické a právní poradce. Web obsahuje rovněž kvíz pro určení nevhodnějšího způsobu financování společnosti. Na webu jsou pravidelně doplňovány aktualizace a kontrolována aktuálnost kontaktů dle podnětů dotčených osob a společností. Web je provozován v českém i v anglickém jazyce (videa mají anglické titulky). Spuštění webu bylo financováno Evropskou komisí v rámci Programu na podporu strukturálních reforem a navázalo na Zprávu o gramotnosti na kapitálových trzích v ČR z října 2019, která byla rovněž financována v rámci tohoto programu.

Příprava a aktualizace otázek pro odborné zkoušky distributorů finančních produktů

MF ve spolupráci s ČNB zajišťuje přípravu a aktualizaci sady otázek k sektorovým zkouškám odborné způsobilosti distributorů finančních služeb organizovaným tzv. akreditovanými osobami. Aktualizace znění otázek probíhá průběžně, v návaznosti na identifikované podněty a v těsné spolupráci se sektorovými profesními sdruženími. V roce 2022 byly z přijatých podnětů od regulovaných subjektů (vycházejících z praktických zkušeností získaných při odborných zkouškách) a v návaznosti na proběhlé legislativní změny aktualizovány a doplněny otázky ve všech regulovaných sektorech, tj. v pojišťovnictví, u spotřebitelských úvěrů i na kapitálovém trhu, včetně doplnění otázek podle nařízení o PEPP.

Inovace na finančním trhu

MF od března 2021 nadále publikuje na svých internetových stránkách každý měsíc Bulletin inovací, který upozorňuje na aktuální vývoj v oblasti inovací na finančním trhu, a to jak v ČR, tak v zahraničí. Dále MF na internetových stránkách upozorňuje veřejnost na chystané webináře pořádané MF, na aktuální vývoj v oblasti finančních inovací a na rozvoj úpravy na poli digitální ekonomiky s dopady na finanční trh. V únoru 2022 uspořádalo MF společně s Velvyslanectvím ČR v Soulu Česko-korejský FinTech webinář zaměřený na rozvoj otevřených financí. Obdobně v dubnu proběhl i FinTech webinář s tchajwanskou Finanční dohledovou komisí a kulturní kanceláří Tchaj-pej, během kterého měly české inovativní společnosti možnost představit své produkty a služby pro finanční trh. MF také v roce 2022 zahájilo projekt na podporu finančních inovací a využití potenciálu dat ve finančních službách, který realizuje Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) ve spolupráci s Generálním ředitelstvím Evropské komise pro podporu strukturálních reforem (DG REFORM). MF navázalo i odborný dialog o finančních inovacích s regulačním a dohledovým orgánem Spojeného království (FCA) a Slovenskou národní bankou.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1.1: Meziroční růst reálného HDP	6
Tabulka 1.2: Vybrané makroekonomické a fiskální ukazatele ČR	6
Tabulka 1.3: Indexy spotřebitelských cen sledovaných ekonomik	7
Tabulka 1.4: Hlavní měnověpolitické úrokové sazby vybraných centrálních bank	7
Tabulka 1.5: Průměrný kurz koruny k hlavním a regionálním měnám	8
Tabulka 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu	9
Tabulka 3.1: Struktura úspor domácností	10
Tabulka 4.1: Počty subjektů poskytujících služby na finančním trhu	12
Tabulka 4.2: Počet subjektů působících v ČR na základě jednotného pasu	13
Tabulka 4.3: Základní ukazatele FPV	13
Tabulka 4.4: Základní ukazatele FŘK	14
Tabulka 4.5: Základní ukazatele GFOCP	14
Tabulka 4.6: Počet zahájených a projednávaných řízení v jednotlivých letech	15
Tabulka 4.7: Výsledek hospodaření finančních institucí před zdaněním	15
Tabulka 5.1: Základní ukazatele bankovního sektoru	17
Tabulka 5.2: Vybrané položky výkazu zisku a ztráty bankovního sektoru	18
Tabulka 5.3: Průměrná úroková sazba	19
Tabulka 5.4: Vklady u bank dle sektorového hlediska	20
Tabulka 5.5: Úvěry u bank dle sektorového hlediska	21
Tabulka 5.6: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení	21
Tabulka 5.7: Nově poskytnuté hypoteční úvěry (HÚ) na bytové nemovitosti obyvatelstvu	22
Tabulka 5.8: Hypoteční úvěry (HÚ) podle fixace úrokové sazby	23
Tabulka 5.9: Nesplacené hypoteční úvěry podle účelu pořízení	24
Tabulka 5.10: Hypoteční úvěry (HÚ) podle kategorizace	24
Tabulka 5.11: Hlavní ukazatele stavebního spoření – vklady	25
Tabulka 5.12: Hlavní ukazatele stavebního spoření – úvěry	26
Tabulka 5.13: Vybrané ukazatele sektoru družstevních zálož	27
Tabulka 5.14: Struktura aktiv sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů	29
Tabulka 5.15: Struktura půjček sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů	29
Tabulka 6.1: Roční výkonnost akciových indexů	31
Tabulka 6.2: Objem burzovních obchodů na BCPP	32
Tabulka 6.3: Počty registrovaných emisí na BCPP	32
Tabulka 6.4: Objem burzovních obchodů na RM-S	33
Tabulka 6.5: Objem mimoburzovních transakcí v rámci CDCP	33
Tabulka 6.6: Objem aktiv sektoru nebankovních OCP	34
Tabulka 6.7: Objem spravovaného majetku ve finančních skupinách AKAT	34
Tabulka 6.8: Prostředky fondů kolektivního investování dle domicilu a dle druhu fondu	35
Tabulka 7.1: Hlavní ukazatele pojistného trhu	37
Tabulka 7.2: Hlavní položky rozvahy a výkazu zisku a ztráty pojistného trhu	38
Tabulka 7.3: Vývoj prověřených a odhalených pojistných podvodů	38
Tabulka 7.4: Počet pojišťovacích zprostředkovatelů	39
Tabulka 8.1: Průměrná výše měsíčních příspěvků v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech	42
Tabulka 8.2: Vybrané ukazatele sektoru penzijních společností	45
Tabulka P2.1: Přehled vybraných ukazatelů sektoru úvěrových institucí, nebankovních poskytovatelů financování, kapitálového trhu a pojišťoven	85
Tabulka P2.2: Základní ukazatele stavebního spoření	86
Tabulka P2.3: Základní ukazatele penzijního připojištění v transformovaných fondech	87
Tabulka P2.4: Základní ukazatele doplňkového penzijního spoření v účastnických fondech	87

SEZNAM GRAFŮ

Graf 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu	9
Graf 3.1: Struktura úspor domácností	11
Graf 5.1: Celkový kapitálový poměr a čistá úroková marže	16
Graf 5.2: Podíl nevykonných úvěrů dle klientských sektorů a odvětví	17
Graf 5.3: Rentabilita vlastního kapitálu Tier 1	18
Graf 5.4: Úrokové sazby ČNB	19
Graf 5.5: RPSN nových korunových úvěrů poskytnutých bankami	20
Graf 5.6: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení	22
Graf 5.7: Čistě nové hypoteční úvěry na bytové nemovitosti poskytnuté obyvatelstvu	23
Graf 5.8: Úrokové sazby nově poskytnutých hypotečních úvěrů (HÚ) a vybrané úrokové sazby	23
Graf 5.9: Počet smluv o stavebním spoření	25
Graf 5.10: Úrokové sazby čistě nových hypotečních úvěrů poskytnutých obyvatelstvu na nákup bytových nemovitostí	26
Graf 5.11: Podíl nových úvěrů od stavebních spořitelen na celkových úvěrech na bydlení	27
Graf 5.12: Bilanční suma, výše přijatých vkladů, výše poskytnutých úvěrů a pohledávek a počet členů	28
Graf 5.13: Celkové zadlužení domácností	30
Graf 5.14: Objem zadlužení domácností vzhledem k HDP v zemích EU	30
Graf 6.1: Denní uzavírací hodnoty indexů na BCPP	32
Graf 6.2: Celkový objem dluhopisů emitovaných domácími nefinančními podniky	33
Graf 6.3: Struktura investičních fondů	34
Graf 7.1: Objem hrubého předepsaného pojistného	36
Graf 7.2: Živelné pojistné události	37
Graf 8.1: Prostředky a počet účastníků ve III. pilíři	40
Graf 8.2: Struktura prostředků účastníků v jednotlivých typech účastnických fondů	40
Graf 8.3: Struktura účastníků dle věku ve III. pilíři	41
Graf 8.4: Přijaté a vyplacené prostředky v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech	41
Graf 8.5: Počet smluv ve III. pilíři, na které přispíval účastníkům zaměstnavatel	42
Graf 8.6: Celková výše státních příspěvků a výše prům. účast. příspěvku v transformovaných a účastnických fondech	43
Graf 8.7: Průměrná výnosová míra v jednotlivých typech penzijních fondů	43
Graf 8.8: Struktura aktiv transformovaných fondů a struktura dluhopisů v transformovaných fondech dle emitenta	44
Graf 8.9: Struktura aktiv účastnických fondů a struktura dluhopisů v účastnických fondech dle emitenta	44

SEZNAM SCHÉMÁT

Schéma 9.1: Základní struktura evropských institucí v souvislosti s legislativním procesem	46
--	----

SEZNAM ZKRATEK

AIFMD	Alternative Investment Fund Managers Directive (směrnice o správcích alternativních investičních fondů)
AI/ML	artificial intelligence and machine learning (umělá inteligence a strojové učení)
AKAT	Asociace pro kapitálový trh ČR
APS ČR	Asociace penzijních společností České republiky
ARAD	Databáze časových řad ČNB
a.s.	akciová společnost
ATFC	Advisory Task Force on the OECD Codes of Liberalisation (pracovní skupina)
ATX	Austrian Traded Index (rakouský akciový index)
BCBS	Basel Committee on Banking Supervision (Basilejský výbor pro bankovní dohled)
BCPP	Burza cenných papírů Praha, a.s.
BIS	Bank for International Settlement (Banka pro mezinárodní platby)
BoE	Bank of England (centrální banka Spojeného království)
BoJ	Bank of Japan (centrální banka Japonska)
BRRD	Bank Recovery and Resolution Directive (směrnice o ozdravných postupech a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků)
BUX	Budapest Stock Exchange Index (maďarský akciový index)
CCyB	countercyclical capital buffer (proticyklická kapitálová rezerva)
CDCP	Centrální depozitář cenných papírů, a.s.
CEGBPI	Commission Expert Group on Banking, Payments and Insurance (expertní skupina)
CFM	Committee for Financial Markets OECD (Výbor pro finanční trhy OECD)
CMOBS	cross-market order book surveillance mechanism (systém sdílení informací, resp. dat mezi národními dohledovými orgány)
CMU	Capital Markets Union (Unie kapitálových trhů)
CNY	čínské renminbi (mezinárodní kód měny)
COMPET	Competitiveness Council (Rada ministrů členských zemí EU pro konkurenceschopnost)
COREPER	Comité des Représentants Permanents (Výbor stálých zástupců)
CP	cenný papír
CRD	Capital Requirements Directive (směrnice o kapitálových požadavcích)
CRR	Capital Requirements Regulation (nařízení o kapitálových požadavcích)
CSDDD	Directive on Corporate Sustainability Due Diligence Directive (směrnice o náležitě péči v oblasti udržitelnosti)
CSDR	Central Securities Depositories Regulation (nařízení o centrálních depozitářích cenných papírů)
CZK	koruna česká (mezinárodní kód měny)
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
D.3	Pracovní skupina pro finanční služby a bankovní unii
DAX	Deutscher Aktienindex (německý akciový index)
DCC	Dynamic Currency Conversion (dynamická konverze měn)
DLT	Distributed Ledger Technology (technologie distribuovaných záznamů)
DMFS	Distance Marketing in Financial Services (nabízení finančních služeb na dálku)
DORA	Digital Operational Resilience Act (nařízení o digitální odolnosti finančních institucí)
DPS	doplňkové penzijní spoření
DSTI	Debt Service to Income (úvěrový ukazatel poměřující obsluhu dluhu vzhledem k výši příjmu)
DTI	Debt to Income (úvěrový ukazatel poměřující výši dluhu vzhledem k výši příjmu)
EBA	European Banking Authority (Evropský orgán pro bankovníctví)
EBC	European Banking Committee (Evropský bankovní výbor)
ECB	European Central Bank (Evropská centrální banka)
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada ministrů hospodářství a financí členských zemí EU)
ECON	Committee on Economic and Monetary Affairs (Hospodářský a měnový výbor Evropského parlamentu)

EDIS	European Deposit Insurance Scheme (Evropský systém pojištění vkladů)
EEA	European Economic Area (Evropský hospodářský prostor)
EFC	Economic and Financial Committee (Hospodářský a finanční výbor)
EFTA	European Free Trade Association (Evropské sdružení volného obchodu)
EGESC	Expert Group of the European Securities Committee (expertní skupina Evropského výboru pro cenné papíry)
EGFD	Experts Group on Finance and Digitalisation (expertní skupina CFM pro finance a digitalizaci)
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority (Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění)
EIOPC	European Insurance and Occupational Pensions Committee (Evropský výbor pro pojišťovny a zaměstnanecké penzijní fondy)
ELTIF	European Long-Term Investment Funds (evropské fondy dlouhodobých investic)
EMIR	European Market Infrastructure Regulation (nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů)
ER	Evropská rada
ESAs	European supervisory authorities (Evropské orgány dohledu)
ESC	European Securities Committee (Evropský výbor pro cenné papíry)
ESG	Environmental, Social and Governance (environmentální, sociální a správní)
ESIP	Evropský standardizovaný informační přehled
ESMA	European Securities and Markets Authority (Evropský orgán dohledu pro cenné papíry a trhy)
ESRB	European Systemic Risk Board (Evropská rada pro systémová rizika)
EU	Evropská unie
EuGB	European Green Bond (evropský zelený dluhopis)
EUR	euro – měna eurozóny (mezinárodní kód měny)
Euro Stoxx 50	index akcií 50 klíčových firem eurozóny
FA	Finanční arbitr
FAC	Foreign Affairs Council (Rada pro zahraniční věci)
FCA	Financial Conduct Authority (regulační a dohledový orgán Spojeného království)
Fed	Federal Reserve System (centrální banka USA)
FPV	Fond pojištění vkladů
FŘK	Fond pro řešení krize
FSB	Financial Stability Board (Rada pro finanční stabilitu)
FSC	Financial Services Committee (Výbor pro finanční služby)
FSF	Financial Stability Forum (Forum pro finanční stabilitu)
FTSE 100	Financial Times Stock Exchange 100 Index
G.23	Pracovní skupina pro ochranu a informování spotřebitele
G20	Skupina největších ekonomik světa představovaná ministry financí a guvernéry centrálních bank
GBP	britská libra (mezinárodní kód měny)
GEGIFR	Government Expert Group on the Interchange Fee Regulation (expertní skupina k implementaci nařízení o mezibankovních poplatcích)
GEGRFS	Government Expert Group on Retail Financial Services (expertní skupina pro retailové finanční služby)
GFOCP	Garanční fond obchodníků s cennými papíry
GSFT	Garanční systém finančního trhu
HDP	hrubý domácí produkt
HÚ	hypoteční úvěr
HUF	maďarský forint (mezinárodní kód měny)
IAIS	International Association of Insurance Supervisors (Mezinárodní sdružení orgánů dohledu v pojišťovnictví)
IASC	International Accounting Standards Committee (Výbor pro mezinárodní účetní standardy)
IBAN	International Bank Account Number (mezinárodní formát čísla bankovního účtu)
ICT	informační a komunikační technologie
IFR	Interchange Fee Regulation (nařízení o mezibankovních poplatcích)
IMCO	Committee on the Internal Market and Consumer Protection (Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů Evropského parlamentu)
INFE	International Network on Financial Education (Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání)

IORP	Institutions for Occupational Retirement Provision (instituce zaměstnaneckého penzijního pojištění)
IOSCO	International Organization of Securities Commissions (Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry)
IPPC	Insurance and Private Pensions Committee (Výbor pro pojišťovnictví a soukromé penze)
IRRD	Insurance Recovery and Resolution Directive (směrnice pro ozdravné postupy a řešení krize u pojišťoven a zajišťoven)
JERRS	Databáze regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu ČNB
JPY	japonský jen (mezinárodní kód měny)
LIBOR	London Inter-bank Offered Rate (referenční úroková sazba)
LTV	Loan to Value (úvěrový ukazatel poměřující výši úvěru vzhledem k hodnotě zastavené nemovitosti)
MAR	Market Abuse Regulation (nařízení o zneužívání trhu)
MCD	Mortgage Credit Directive (směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení)
MF	Ministerstvo financí
MiCA	Markets in Crypto-Assets (nařízení o trzích kryptoaktiv)
MiFID	Markets in Financial Instruments Directive (směrnice o trzích finančních nástrojů)
MiFIR	Markets in Financial Instruments Regulation (nařízení o trzích finančních nástrojů)
MMF	Mezinárodní měnový fond
MMFR	Money Market Funds Regulation (nařízení o fondech peněžního trhu)
MNB	Magyar Nemzeti Bank (centrální banka Maďarska)
MREL	minimum requirement for own funds and eligible liabilities (minimální požadavek na kapitál a způsobilé závazky)
MSCI ACWI	Morgan Stanley Capital International All Country World Index (globální akciový index)
MSEG	Member States expert group on sustainable finance (expertní skupina pro udržitelné financování)
NBP	Narodowy Bank Polski (centrální banka Polska)
Nikkei 225	Japan's Nikkei 225 Stock Average (japonský akciový index)
NPLs	Non-performing loans (nevýkonné úvěry)
NSFV	Národní strategie finančního vzdělávání
O-SII	other systemically important institution (jiná systémově významná instituce)
OCP	obchodník s cennými papíry
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OEEC	Organisation for European Economic Co-operation (Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci)
OTC	over-the-counter (mimoburzovní vypořádání obchodů)
O/N	overnight (přes noc)
p. a.	per annum (za rok)
p. b.	procentní bod
PAD	Payment Account Directive (směrnice o platebních účtech)
PEPP	Pan-European Personal Pension Products (Panevropský osobní penzijní produkt)
PLN	polský zlotý (mezinárodní kód měny)
Pozn.	poznámka
PP	penzijní připojištění
PRIBOR	Prague Inter-bank Offered Rate (referenční úroková sazba)
PS	pracovní skupina
PSD II	Payment Service Directive (směrnice o platebních službách na vnitřním trhu)
PSFV	Pracovní skupina pro finanční vzdělávání
PX	hlavní akciový index BCPP
PX-GLOB	akciový index BCPP se širokouází
PX-TR	akciový index BCPP zohledňující dividendy (Total Return)
RCGs	Regional Consultative Groups (regionální konzultační skupiny)
RM-S	RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s.
RPSN	roční procentní sazba nákladů
S&P 500	Standard and Poor's 500 (akciový index v USA)

SAX	Slovenský akciový index
SEPA	Single Euro Payments Area (jednotný prostor pro platby v eurech)
SFDR	Sustainable Finance Disclosure Regulation (nařízení o zveřejňování informací souvisejících s udržitelností v odvětví finančních služeb)
SusFin	Sustainable finance (udržitelné financování)
SRMR	Single Resolution Mechanism Regulation (nařízení o jednotném mechanismu pro řešení krizí)
SSE Index	Shanghai Stock Exchange Composite Index (šanghajský akciový index)
SyRB	systemic risk buffer (kapitálová rezerva ke krytí systémového rizika)
TF	transformovaný fond
TFFCP	Task Force on Financial Consumer Protection (pracovní skupina k ochraně spotřebitele na finančním trhu)
Tier 1	Část kapitálu banky, která představuje součet splaceného základního kapitálu zapsaného v obchodním rejstříku, splacené emisní ažio, povinné rezervní fondy, ostatní rezervní fondy ze zisku (bez účelově vytvořených), nerozdělený zisk z předchozích období po zdanění, zisk ve schvalovacím řízení snížený o předpokládané dividendy, zisk běžného období snížený o předpokládané dividendy a snížený o odečitatelné položky.
TLAC	Total Loss-Absorbing Capacity (kapacita bank absorbovat ztráty)
UCITS	Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities (subjekty kolektivního investování do převoditelných cenných papírů)
ÚF	účastnický fond
USA	Spojené státy americké
USD	americký dolar (mezinárodní kód měny)
WIG 20	Warszawski Indeks Giełdowy (akciový index Varšavské burzy)
WPPP	Working Party on Private Pensions (pracovní skupina)
2T	dvoutýdenní
3M	tříměsíční

PŘÍLOHA 1: LEGISLATIVA FINANČNÍHO TRHU

Legislativa ČR a EU doznala v roce 2022 v oblasti finančního trhu následujících úprav (přehled odpovídá stavu ke dni 30. 4. 2023):

P1.1 Průřezové předpisy v oblasti finančního trhu

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2022:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/858 ze dne 30. 5. 2022 o pilotním režimu pro tržní infrastrukturu založené na technologii distribuovaného registru a o změně nařízení (EU) č. 600/2014 a (EU) č. 909/2014 a směrnice 2014/65/EU;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2036 ze dne 19. 10. 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013 a směrnice 2014/59/EU, pokud jde o obezřetnostní přístup ke globálním systémově významným institucím se strategií řešení krize ve více subjektech a metody nepřímého upisování nástrojů způsobilých pro splnění minimálního požadavku na kapitál a způsobilé závazky („daisy chain“);
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2554 ze dne 14. 12. 2022 o digitální provozní odolnosti finančního sektoru a o změně nařízení (ES) č. 1060/2009, (EU) č. 648/2012, (EU) č. 600/2014, (EU) č. 909/2014 a (EU) 2016/1011;
- Nařízení Rady (EU) 2022/1269 ze dne 21. 7. 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině;
- Nařízení Rady (EU) 2022/1904 ze dne 6. 10. 2022 kterým se mění nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1288 ze dne 6. 4. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2088, pokud jde o regulační technické normy, které upřesňují podrobnosti týkající se obsahu a struktury informací ve vztahu k zásadě „významně nepoškozovat“ a které upřesňují obsah, metodologie a strukturu informací ve vztahu k ukazatelům udržitelnosti a nepříznivým dopadům na udržitelnost a obsah a strukturu informací ve vztahu k prosazování environmentálních nebo sociálních vlastností a cílů udržitelných investic v dokumentech před uzavřením smlouvy, na webových stránkách a v pravidelných zprávách;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/365 ze dne 3. 3. 2022, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2018/1624, kterým se podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o postupy, standardní formuláře a vzory k poskytování informací pro účely plánů řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/951, ze dne 24. 5. 2022, kterým se mění prováděcí technické normy stanovené v prováděcím nařízení (EU) 2016/2070, pokud jde o srovnávací portfolia, šablony pro podávání zpráv a pokyny k podávání zpráv, které se mají v Unii používat při podávání zpráv podle čl. 78 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/ES;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/2454 ze dne 14. 12. 2022, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/87/ES, pokud jde o hlášení koncentrací rizik a transakcí uvnitř skupiny pro účely dohledu;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2464 ze dne 14. 12. 2022, kterou se mění nařízení (EU) č. 537/2014, směrnice 2004/109/ES, směrnice 2006/43/ES a směrnice 2013/34/EU, pokud jde o podávání zpráv podniků o udržitelnosti;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2556 ze dne 14. 12. 2022, kterou se mění směrnice 2009/65/ES, 2009/138/ES, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU, 2014/65/EU, (EU) 2015/2366 a (EU) 2016/2341, pokud jde o digitální provozní odolnost finančního sektoru;
- Rozhodnutí Jednotného výboru pro řešení krizí (EU) 2022/811 ze dne 24. 3. 2022 o udělení absolutoria za plnění rozpočtu a o účetní závěrce Jednotného výboru pro řešení krizí (SRB) za rozpočtový rok 2020 (SRB/PS/2022/O3).

2) Přípravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2022) a další iniciativy Komise:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU), kterým se zřizuje jednotné evropské přístupové místo poskytující centralizovaný přístup k veřejně dostupným informacím o finančních službách, kapitálových trzích a udržitelnosti;

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU), kterým se mění některá nařízení, pokud jde o zřízení a fungování jednotného evropského přístupového místa;
 - Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/662 ze dne 20. 1. 2023 kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2015/63, pokud jde o metodiku výpočtu závazků plynoucích z derivátů;
 - Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady EU, kterou se mění některé směrnice, pokud jde o zřízení a fungování jednotného evropského přístupového místa;
 - Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o spotřebitelských úvěrech;
 - Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2011/83/EU, pokud jde o smlouvy o finančních službách uzavřených na dálku, a zrušuje směrnice 2002/65/ES;
 - Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. 2. 2022 o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti a o změně směrnice (EU) 2019/1937;
 - Podání Evropského orgánu pro bankovníctví - návrh regulační technické normy podle čl. 9a odst. 1 a 3 Nařízení (EU) 1093/2010 zakládajícího centrální databázi AML/CTF (EBA-2021-D-3737).
- 3) Zákony, které nabýly účinnosti v roce 2022:**
- Zákon č. 96/2022 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti finančního trhu zejména v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie týkajících se unie kapitálových trhů (účinnost od 29. 5. 2022).
- 4) Přípravované zákony (vč. již přijatých, které nabýly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2022):**
- žádné
- 5) Sekundární legislativa:**
- Úřední sdělení České národní banky č. 3/2022 ze dne 7. 2. 2022, kterým se stanovuje roční cílová úroveň příspěvků do Fondu pro řešení krize pro rok 2022.

P1.2 Legislativa v oblasti kapitálového trhu

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2022:

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/25 ze dne 22. 9. 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2033, pokud jde o regulační technické normy vymezující metody pro měření K-faktorů uvedené v článku 15 uvedeného nařízení;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/26 ze dne 24. 9. 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2033, pokud jde o regulační technické normy upřesňující koncept oddělených účtů s cílem zajistit ochranu peněz zákazníků v případě úpadku investičního podniku;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/27 ze dne 27. 9. 2021, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 236/2012, pokud jde o úpravu příslušné prahové hodnoty pro oznamování významných čistých krátkých pozic v akciích;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/76 ze dne 22. 9. 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2033, pokud jde o regulační technické normy upřesňující úpravy koeficientů K-faktoru „denní objem obchodování“ (K-DTF);
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/244 ze dne 24. 9. 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2033, pokud jde o regulační technické normy upřesňující výši celkové marže pro výpočet K-faktoru „marže požadovaná pro účely clearingů“ (K-CMG);
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/352 ze dne 29. 11. 2021, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2019/815, pokud jde o aktualizaci taxonomie stanovené v regulačních technických normách specifikace jednotného elektronického formátu pro podávání zpráv provedenou v roce 2021;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/466 ze dne 17. 12. 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 a upřesňují kritéria k použití odchylky ze zásady, že schválený systém pro uveřejňování informací a schválené mechanismy pro hlášení obchodů podléhají dohledu Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/629 ze dne 12. 1. 2022, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/583, pokud jde o úpravu prahových hodnot likvidity a obchodního percentilu používaného k určení konkrétního objemu pro daný nástroj, použitelné pro určité nekapitálové nástroje;

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/749 ze dne 8. 2. 2022, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/2417, pokud jde o přechod na nové referenční hodnoty, na něž se odkazuje v některých OTC derivátových smlouvách;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/803 ze dne 16. 2. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 a upřesňuje procesní pravidla pro výkon pravomoci ukládat pokuty a penále ze strany Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy ve vztahu k poskytovatelům služeb hlášení údajů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/804 ze dne 16. 2. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011 a upřesňuje procesní pravidla týkající se opatření, která se vztahují na dohled Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy nad některými administrátory referenčních hodnot;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/805 ze dne 16. 2. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011 a upřesňuje poplatky, které se vztahují na dohled Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy nad některými administrátory referenčních hodnot;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci ze dne 9. 3. 2022, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2139, pokud jde o hospodářské činnosti v některých odvětvích energetiky, a nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2178, pokud jde o specifické zveřejňování informací v souvislosti s těmito hospodářskými činnostmi;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/930 ze dne 10. 3. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 upřesněním poplatků souvisejících s dohledem Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy nad poskytovateli služeb hlášení údajů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1159 ze dne 11. 3. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2033, pokud jde o regulační technické normy pro veřejné zpřístupňování investiční politiky investičními podniky;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1299 ze dne 24. 3. 2022, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o regulační technické normy upřesňující obsah kontrol pro řízení pozic uplatňovaných obchodními systémy;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1301 ze dne 31. 3. 2022, kterým se mění regulační technické normy stanovené nařízením v přenesené pravomoci (EU) 2020/1226, pokud jde o informace, které mají být poskytovány v souladu s požadavky na oznámení STS sekuritizace u rozvahových syntetických sekuritizací;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1455 ze dne 11. 4. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2033, pokud jde o regulační technické normy týkající se kapitálového požadavku na investiční podniky založeného na fixních režijních nákladech;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1302 ze dne 20. 4. 2022, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o regulační technické normy pro uplatňování limitů pozic na komoditní deriváty a postupy pro žádost o výjimku z limitů pozic;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1671 ze dne 9. 6. 2022 o prodloužení přechodného období uvedeného v čl. 89 odst. 1 prvním pododstavci nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1855 ze dne 10. 6. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012, pokud jde o regulační technické normy, které blíže určují minimální náležitosti údajů, které se mají vykazovat do registru obchodních údajů, a typ zpráv, které se mají používat;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1858 ze dne 10. 6. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012, pokud jde o regulační technické normy, které blíže určují postupy sesouhlasování údajů mezi registry obchodních údajů a postupy, které registr obchodních údajů používá k ověření dodržení požadavků na oznamování oznamující smluvní stranou nebo subjektem předkládajícím zprávy a k ověření úplnosti a správnosti oznamovaných údajů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1959 ze dne 13. 7. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014, pokud jde o regulační technické normy, které stanoví vzor smlouvy o zajištění likvidity pro akcie emitentů, jejichž finanční nástroje jsou přijaty k obchodování na trhu pro růst malých a středních podniků;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2553 ze dne 21. 9. 2022, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2019/815, pokud jde o aktualizaci taxonomie pro jednotný elektronický formát pro podávání zpráv provedenou v roce 2022;

- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/389 ze dne 8. 3. 2022, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2034, pokud jde o formát, strukturu, obsah a datum každoročního zveřejnění informací, které mají zveřejnit příslušné orgány;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/1300 ze dne 24. 3. 2022, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/1093, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o formát zpráv o pozicích investičních podniků a organizátorů trhu;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/1929 ze dne 31. 3. 2022, kterým se mění prováděcí technické normy stanovené prováděcím nařízením (EU) 2020/1227, pokud jde o šablony pro poskytování informací v souladu s požadavky na oznámení STS sekuritizace u rozvahových syntetických sekuritizací;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/1859 ze dne 10. 6. 2022, kterým se mění prováděcí technické normy stanovené prováděcím nařízením (EU) č. 1248/2012, pokud jde o formát žádosti o registraci registru obchodních údajů a žádosti o rozšíření registrace registru obchodních údajů;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/1210 ze dne 13. 7. 2022, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014, pokud jde o formát seznamů zasvěcených osob a jejich aktualizace;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/1220 ze dne 14. 7. 2022, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU, pokud jde o formát, v němž mají pobočky podniků ze třetích zemí a příslušné orgány předkládat informace uvedené v čl. 41 odst. 3 a 4 uvedené směrnice;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/1407 ze dne 16. 8. 2022, kterým se opravují některá jazyková znění prováděcího nařízení (EU) 2017/2382, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o standardní formuláře, šablony a postupy pro předávání informací v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU.

2) Přípravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2022) a další iniciativy Komise:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/606 ze dne 15. 3. 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2015/760, pokud jde o požadavky týkající se investičních politik a podmínek provozování činnosti evropských fondů dlouhodobých investic a rozsah způsobilých investičních aktiv, požadavky na složení portfolia a rozložení rizika, peněžité zápůjčky a další pravidla pro fondy;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropských zelených dluhopisech;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 600/2014, pokud jde o zvýšení transparentnosti údajů o trhu, odstranění překážek vzniku konsolidovaných obchodních informací, optimalizaci obchodních povinností a zákaz přijímání plateb za předávání pokynů zákazníkům;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 909/2014, pokud jde o disciplínu při vypořádání, přeshraniční poskytování služeb, spolupráci v oblasti dohledu, poskytování bankovních doplňkových služeb a požadavky na centrální depozitáře cenných papírů ze třetích zemí;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 648/2012, (EU) č. 575/2013 a (EU) 2017/1131, pokud jde o opatření ke zmírnění nadměrných expozic vůči ústředním protistranám ze třetích zemí a ke zlepšení účinnosti clearingových trhů Unie;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2017/1129, (EU) č. 596/2014 a (EU) č. 600/2014 za účelem zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů v Unii pro společnosti a usnadnění přístupu malých a středních podniků ke kapitálu;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/363 ze dne 31. října 2022, kterým se mění a opravují regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2022/1288, pokud jde o obsah a strukturu informací v souvislosti se zveřejňováním informací v dokumentech před uzavřením smlouvy a pravidelných zprávách u finančních produktů investujících do environmentálně udržitelných hospodářských činností;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2011/61/EU a 2009/65/ES, pokud jde o pověření, řízení rizika likvidity, podávání zpráv pro účely dohledu, poskytování depozitářských služeb a služeb úschovy a poskytování úvěrů alternativními investičními fondy;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2009/65/EU, 2013/36/EU a (EU) 2019/2034, pokud jde o přístup k riziku koncentrace vůči ústředním protistranám a k riziku selhání protistrany u derivátových transakcí, jejichž clearing provádí ústřední protistrana;

- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2014/65/EU za účelem zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů v Unii pro společnosti a usnadnění přístupu malých a středních podniků ke kapitálu a kterou se zrušuje směrnice 2001/34/ES;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o strukturách zahrnujících akcie s násobným hlasovacím právem ve společnostech, které žádají o přijetí svých akcií k obchodování na trhu pro růst malých a středních podniků.

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2022:

- žádné

4) Připravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2022):

- Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozvojem kapitálového trhu;
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů (předpokládaná účinnost od 1. 5. 2023).

5) Sekundární legislativa:

- Vyhláška č. 184/2022 Sb., kterou se mění vyhláška č. 244/2013 Sb., o bližší úpravě některých pravidel zákona o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění vyhlášky č. 52/2016 Sb. (účinnost od 1. 8. 2022);
- Vyhláška č. 185/2022 Sb., kterou se mění vyhláška č. 246/2013 Sb., o statutu fondu kolektivního investování (účinnost od 1. 7. 2022);
- Vyhláška č. 227/2022 Sb., kterou se mění vyhláška č. 308/2017 Sb., o podrobnější úpravě některých pravidel při poskytování investičních služeb (účinnost od 22. 11. 2022);
- Vyhláška č. 252/2022 Sb., kterou se mění vyhláška č. 2/2019 Sb., o evidenci krytých bloků (účinnost od 1. 1. 2023);
- Úřední sdělení České národní banky č. 4/2022 ze dne 10. 2. 2022 o zrušení některých úředních sdělení České národní banky souvisejících s pravidly obezřetného podnikání bank, poboček zahraničních bank ze třetí země, spořitelních a úvěrních družstev, obchodníků s cennými papíry, finančních holdingových osob a institucí elektronických peněz;
- Úřední sdělení České národní banky č. 9/2022 ze dne 31. 3. 2022 k výkonu činnosti obchodníků s cennými papíry a některých dalších osob – uveřejňování informací;
- Úřední sdělení České národní banky č. 20/2022 ze dne 3. 8. 2022 o zrušení úředního sdělení České národní banky k výkonu činnosti obchodníků s cennými papíry – uplatnění plošné diskrece orgánu dohledu k vyloučení expozic z limitu pro riziko koncentrace.

P1.3 Legislativa v oblasti bankovníctví, stavebního spoření a družstevních záložen

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2022:

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/192 ze dne 20. 10. 2021, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1151/2014, pokud jde o informace, jež mají být oznamovány při výkonu práva usazování a volného pohybu služeb;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/439 ze dne 20. 10. 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy pro upřesnění metodiky posuzování, podle níž příslušné orgány posuzují, zda úvěrové instituce a investiční podniky dodržují požadavky na použití přístupu založeného na interním ratingu;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/676 ze dne 3. 12. 2021, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy upřesňující podmínky, podle nichž se v případech stanovených v čl. 18 odst. 3 až 6 a odst. 8 uvedeného nařízení provádí konsolidace;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/786 ze dne 10. 2. 2022, kterým se mění nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/61, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o požadavek na úvěrové instituce týkající se krytí likvidity;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2058 ze dne 28. 2. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy týkající se horizontů likvidity pro přístup založený na alternativních interních modelech, jak je uvedeno v čl. 325bd odst. 7;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1011 ze dne 10. 3. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy

upřesňující, jak určit nepřímé expozice vůči klientovi vzniklé na základě derivátových smluv a smluv o úvěrových derivátech, pokud smlouva nebyla přímo uzavřena s tímto klientem, avšak slouží jako podklad dluhového nebo akciového nástroje vydaného tímto klientem;

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/954 ze dne 12. 5. 2022, kterým se mění regulační technické normy stanovené nařízením v přenesené pravomoci (EU) č. 183/2014, pokud jde o upřesnění výpočtu specifických a obecných úprav o úvěrové rizika;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1622 ze dne 17. 5. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy týkající se rozvíjejících se a rozvinutých ekonomik;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2579 ze dne 10. 6. 2022, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU, pokud jde o regulační technické normy upřesňující informace, které má podnik poskytnout v žádosti o povolení v souladu s článkem 8a uvedené směrnice;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2059 ze dne 14. 6. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 s ohledem na regulační technické normy upřesňující technické podrobnosti požadavků na zpětné testování a přiřazování zisků a ztrát podle článků 325bf a 325bg nařízení (EU) č. 575/2013;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2060 ze dne 14. 6. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy, které upřesňují kritéria pro posuzování modelovatelnosti rizikových faktorů na základě přístupu interního modelu (IMA), jakož i četnost tohoto posuzování podle čl. 325be odst. 3 uvedeného nařízení;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2580 ze dne 17. 6. 2022, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU, pokud jde o regulační technické normy upřesňující informace, jež mají být poskytnuty v žádosti o povolení působit jako úvěrová instituce, a upřesňující překážky, jež mohou bránit účinnému výkonu dozorčích funkcí příslušných orgánů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2257 ze dne 11. 8. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy upřesňující metody výpočtu hrubých výší rizika náhlého selhání pro expozice vůči dluhovým a kapitálovým nástrojům a pro expozice vůči riziku selhání vyplývající z některých derivátových nástrojů, jakož i pomyslné hodnoty jiných nástrojů než nástrojů uvedených v čl. 325w odst. 4 nařízení (EU) č. 575/2013;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2328 ze dne 16. 8. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy, jimiž se specifikují exotické podklady a nástroje nesoucí zbytková rizika pro účely výpočtu kapitálových požadavků ke zbytkovým rizikům;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2403 ze dne 16. 8. 2022, kterým se opravují některá jazyková znění nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 1151/2014, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU, pokud jde o regulační technické normy týkající se informací, jež mají být oznamovány při výkonu práva usazování a volného pohybu služeb;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/193 ze dne 17. 11. 2021, kterým se mění prováděcí technické normy stanovené prováděcím nařízením (EU) č. 926/2014, jimiž se stanoví standardní formuláře, šablony a postupy, pokud jde o informace, jež mají být oznamovány při výkonu práva na usazování a volného pohybu služeb;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/185 ze dne 10. 2. 2022, kterým se opravují některá jazyková znění prováděcího nařízení (EU) 2021/451, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o podávání zpráv institucí pro účely dohledu, a kterým se zrušuje prováděcí nařízení (EU) č. 680/2014;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/1650 ze dne 24. 3. 2022, kterým se mění prováděcí technické normy stanovené v prováděcím nařízením (EU) 2016/1646, pokud jde o hlavní indexy a uznané burzy v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/631 ze dne 13. 4. 2022, kterým se mění prováděcí technické normy stanovené prováděcím nařízením (EU) 2021/637, pokud jde o zpřístupňování informací o expozicích vůči úrokovému riziku u pozic nezahrnutých do obchodního portfolia;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/2581 ze dne 20. 6. 2022, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU, pokud jde o poskytování informací v žádostech o povolení působit jako úvěrová instituce;

- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/1994 ze dne 21. 11. 2022, kterým se mění prováděcí technické normy stanovené v prováděcím nařízení (EU) 2021/451, pokud jde o kapitál, zatížení aktiv, likviditu a podávání zpráv pro účely určení globálních systémově významných institucí;
 - Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/2453 ze dne 30. 11. 2022, kterým se mění prováděcí technické normy stanovené prováděcím nařízením (EU) 2021/637, pokud jde o zpřístupňování informací o environmentálních, sociálních a správních rizicích;
 - Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/2365 ze dne 2. 12. 2022, kterým se mění prováděcí technické normy stanovené v prováděcím nařízení (EU) 2016/1801, pokud jde o tabulky přiřazující úvěrová hodnocení od externích ratingových agentur pro účely sekuritizace v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013;
 - Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 140/2022 ze dne 29. 4. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2022/1584];
 - Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 141/2022 ze dne 29. 4. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2022/1585];
 - Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 142/2022 ze dne 29. 4. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2022/1586];
 - Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 143/2022 ze dne 29. 4. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2022/1587];
 - Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 181/2022 ze dne 10. 6. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2022/1881].
- 2) Přípravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2022) a další iniciativy Komise:**
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. 11. 2015, kterým se mění nařízení (EU) 806/2014 za účelem zřízení evropského systému pojištění vkladů;
 - Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o požadavky týkající se úvěrového rizika, rizika úvěrové úpravy v ocenění, operačního rizika, tržního rizika a minimální výstupní úrovně.
- 3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2022:**
- Zákon č. 261/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci (změna zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů, (účinnost od 1. 2. 2022).
- 4) Přípravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2022):**
- Zákon č. 471/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (změna zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů) (účinnost od 1. 4. 2023);
 - Zákon č. 35/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům (změna zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech, ve znění pozdějších předpisů) (účinnost od 1. 4. 2023).
- 5) Sekundární legislativa:**
- Vyhláška č. 230/2022 Sb., kterou se mění vyhláška č. 346/2013 Sb., o předkládání výkazů bankami a pobočkami zahraničních bank České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 1. 1. 2023).

P1.4 Legislativa platebního styku a tržní infrastruktury

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2022:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2554 ze dne 14. 12. 2022 o digitální provozní odolnosti finančního sektoru a o změně nařízení (ES) č. 1060/2009, (EU) č. 648/2012, (EU) č. 600/2014, (EU) č. 909/2014 a (EU) 2016/1011;
- Nařízení Rady (EU) 2022/1207 ze dne 12. 7. 2022, kterým se mění nařízení (ES) č. 974/98, pokud jde o zavedení eura v Chorvatsku;
- Nařízení Rady (EU) 2022/1208 ze dne 12. 7. 2022, kterým se mění nařízení (ES) č. 2866/98, pokud jde o přepočítací koeficient eura pro Chorvatsko;

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/750 ze dne 8. 2. 2022, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2015/2205, pokud jde o přechod na nové referenční hodnoty, na něž se odkazuje v některých OTC derivátových smlouvách;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1671 ze dne 9. 6. 2022 o prodloužení přechodného období uvedeného v čl. 89 odst. 1 prvním pododstavci nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1855 ze dne 10. 6. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012, pokud jde o regulační technické normy, které blíže určují minimální náležitosti údajů, které se mají vykazovat do registru obchodních údajů, a typ zpráv, které se mají používat;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1856 ze dne 10. 6. 2022, kterým se mění regulační technické normy stanovené nařízením v přenesené pravomoci (EU) č. 151/2013 dalším upřesněním postupu pro přístup k údajům o derivátech, jakož i technických a provozních opatření pro přístup k nim;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1857 ze dne 10. 6. 2022, kterým se mění regulační technické normy stanovené nařízením v přenesené pravomoci (EU) č. 150/2013, pokud jde o náležitosti žádosti o registraci registru obchodních údajů a žádosti o rozšíření registrace registru obchodních údajů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1858 ze dne 10. 6. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012, pokud jde o regulační technické normy, které blíže určují postupy sesouhlasování údajů mezi registry obchodních údajů a postupy, které registr obchodních údajů používá k ověření dodržení požadavků na oznamování oznamující smluvní stranou nebo subjektem předkládajícím zprávy a k ověření úplnosti a správnosti oznámených údajů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1930 ze dne 6. 7. 2022, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2018/1229, pokud jde o datum použitelnosti ustanovení týkajících se režimu náhradní koupě;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1988 ze dne 12. 7. 2022, kterým se podle čl. 48 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503 prodlužuje přechodné období pro další poskytování služeb skupinového financování v souladu s vnitrostátním právem;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2111 ze dne 13. 7. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503, pokud jde o regulační technické normy upřesňující požadavky týkající se střetu zájmů u poskytovatelů služeb skupinového financování;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2112 ze dne 13. 7. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503, pokud jde o regulační technické normy upřesňující požadavky a opatření pro žádost o povolení poskytovatele služeb skupinového financování;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2113 ze dne 13. 7. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503, pokud jde o regulační technické normy pro výměnu informací mezi příslušnými orgány při činnostech šetření, dohledu a vymáhání práva ve vztahu k evropským poskytovatelům služeb skupinového financování pro podniky;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2114 ze dne 13. 7. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503, pokud jde o regulační technické normy upřesňující vstupní test znalostí a simulaci schopnosti nést ztrátu u potenciálních nekvalifikovaných investorů do projektů skupinového financování;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2115 ze dne 13. 7. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503, pokud jde o regulační technické normy upřesňující metodiku pro výpočet míry selhání u úvěrů nabízených na platformě skupinového financování;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2116 ze dne 13. 7. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503, pokud jde o regulační technické normy upřesňující opatření a postupy pro plán kontinuity činnosti poskytovatelů služeb skupinového financování;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2117 ze dne 13. 7. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503, pokud jde o regulační technické normy upřesňující požadavky, standardní formáty a postupy pro vyřizování stížností;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2118 ze dne 13. 7. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503, pokud jde o regulační technické normy pro

individuální správu portfolií úvěrů poskytovateli služeb skupinového financování, upřesňující prvky metody posuzování úvěrového rizika, informace o každém jednotlivém portfoliu, které mají být sděleny investorům, a politiky a postupy požadované ve vztahu k pohotovostním fondům;

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2119 ze dne 13. 7. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503, pokud jde o regulační technické normy pro dokument s klíčovými informacemi pro investory;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2360 ze dne 3. 8. 2022 kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2018/389, pokud jde o 90denní výjimku pro přístup k účtu;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2310 ze dne 18. 10. 2022, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 149/2013, pokud jde o hodnotu clearingového prahu pro pozice držené v OTC komoditních derivátových smlouvách a ostatních OTC derivátových smlouvách;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/2311 ze dne 21. 10. 2022, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 153/2013, pokud jde o dočasná mimořádná opatření týkající se požadavků na zajištění;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/1859 ze dne 10. 6. 2022, kterým se mění prováděcí technické normy stanovené prováděcím nařízením (EU) č. 1248/2012, pokud jde o formát žádosti o registraci registru obchodních údajů a žádosti o rozšíření registrace registru obchodních údajů;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/1860 ze dne 10. 6. 2022, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012, pokud jde o standardy, formáty, četnost a metody a mechanismy oznamování;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/2120 ze dne 13. 7. 2022, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503, pokud jde o standardy a formáty údajů, formuláře a postupy pro podávání informací o projektech financovaných prostřednictvím platform skupinového financování;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/2121 ze dne 13. 7. 2022, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503, pokud jde o standardní formuláře, šablony a postupy pro spolupráci a výměnu informací mezi příslušnými orgány a orgánem ESMA ve vztahu k evropským poskytovatelům služeb skupinového financování pro podniky;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/2122 ze dne 13. 7. 2022, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503, pokud jde o standardní formuláře, šablony a postupy pro spolupráci a výměnu informací mezi příslušnými orgány týkající se evropských poskytovatelů služeb skupinového financování pro podniky;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/2123 ze dne 13. 7. 2022, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1503, pokud jde o standardní formuláře, šablony a postupy pro oznamování vnitrostátních požadavků příslušných orgánů na uvádění na trh týkajících se poskytovatelů služeb skupinového financování orgánu ESMA;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2556 ze dne 14. 12. 2022, kterou se mění směrnice 2009/65/ES, 2009/138/ES, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU, 2014/65/EU, (EU) 2015/2366 a (EU) 2016/2341, pokud jde o digitální provozní odolnost finančního sektoru;
- Rozhodnutí Rady (EU) 2022/1211 ze dne 12. 7. 2022 o přijetí eura Chorvatskem ke dni 1. 1. 2023;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2022/174 ze dne 8. 2. 2022, kterým se na omezenou dobu stanoví, že právní rámec použitelný na ústřední protistrany ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku je v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 rovnocenný;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2022/551 ze dne 4. 4. 2022, kterým se mění prováděcí rozhodnutí (EU) 2021/85 o rovnocennosti regulačního rámce Spojených států amerických pro ústřední protistrany, které jsou povoleny Komisí Spojených států amerických pro cenné papíry a burzu a podléhají jejímu dohledu, s požadavky nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2022/552 ze dne 4. 4. 2022, kterým se stanoví, že vnitrostátní burzy cenných papírů Spojených států amerických, které jsou registrované u Komise pro cenné papíry a burzu, splňují právně závazné požadavky, které jsou rovnocenné požadavkům stanoveným v hlavě III směrnice 2014/65/EU a podléhají účinnému dohledu a vymáhání;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2022/899 ze dne 8. 6. 2022 o rovnocennosti regulačního rámce pro ústřední protistrany v Indonésii s požadavky nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU)

č. 648/2012, pokud jde o ústřední protistrany, nad nimiž vykonává dohled indonéský úřad pro finanční služby (Otoritas Jasa Keuangan);

- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2022/900 ze dne 8. 6. 2022, kterým se mění prováděcí rozhodnutí (EU) 2015/2039 vzhledem k vývoji regulačního rámce Jižní Afriky pro ústřední protistrany;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2022/901 ze dne 8. 6. 2022, kterým se mění prováděcí rozhodnutí (EU) 2016/2269, pokud jde o ústřední protistrany pod dohledem International Financial Services Centres Authority;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2022/902 ze dne 8. 6. 2022 o rovnocennosti regulačního rámce pro ústřední protistrany v Malajsii s požadavky nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2022/903 ze dne 8. 6. 2022 o rovnocennosti regulačního rámce pro ústřední protistrany v Chile s požadavky nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2022/984 ze dne 22. 6. 2022 o rovnocennosti regulačního rámce Čínské lidové republiky pro ústřední protistrany, které jsou oprávněny provádět clearing OTC derivátů na mezibankovním trhu a nad nimiž vykonává dohled Čínská lidová banka, s požadavky nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2022/985 ze dne 22. 6. 2022 o rovnocennosti regulačního rámce pro ústřední protistrany v Izraeli s požadavky nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2022/1683 ze dne 28. 9. 2022 o rovnocennosti regulačního rámce pro ústřední protistrany v Kolumbii s požadavky nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012;
- Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2022/1684 ze dne 28. 9. 2022 o rovnocennosti regulačního rámce pro ústřední protistrany na Tchaj-wanu (Toto rozhodnutí by nemělo být vykládáno tak, že odráží jakýkoliv oficiální postoj Evropské unie, pokud jde o právní postavení Tchaj-wanu.) s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012, pokud jde o clearingové instituce pro futures pod dohledem komise pro finanční dohled;
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 13/2022 ze dne 4. 2. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2022/1061];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 147/2022 ze dne 29. 4. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2022/1591];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 165/2019 ze dne 14. 6. 2019, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2022/2157].

2) Připravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2022) a další iniciativy Komise:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 24. 9. 2020 o trzích kryptoaktiv a o změně nařízení (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 1095/2010 a směrnic 2013/36/EU a (EU) 2019/1937;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 20. 7. 2021 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu;
- Návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady ze dne 16. 3. 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 909/2014, pokud jde o disciplínu při vypořádání, přeshraniční poskytování služeb, spolupráci v oblasti dohledu, poskytování bankovních doplňkových služeb a požadavky na centrální depozitáře cenných papírů ze třetích zemí;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 260/2012 a (EU) 2021/1230, pokud jde o okamžité úhrady v eurech;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/314 ze dne 25. 10. 2022, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2016/2251, pokud jde o datum uplatňování některých postupů řízení rizik pro výměnu kolaterálu;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/315 ze dne 25. 10. 2022, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízeních v přenesené pravomoci (EU) 2015/2205, (EU) 2016/592 a (EU) 2016/1178, pokud jde o den, kdy u určitých druhů smluv nabývá účinnosti povinnost clearingů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/450 ze dne 25. 11. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/23, pokud jde o regulační technické normy upřesňující pořadí, v jakém mají ústřední protistrany vyplácet náhradu uvedenou v čl. 20 odst. 1 nařízení (EU) 2021/23, maximální počet let, během nichž mají tyto ústřední protistrany použít podíl svých ročních zisků na tyto platby držitelům nástrojů uznávajících nárok na jejich budoucí zisky, a maximální podíl těchto zisků, který má být použit na tyto platby;

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/451 ze dne 25. 11. 2022, kterým se určují faktory, k nimž mají přihlídnout příslušný orgán a kolegium dohledu při posuzování ozdravných plánů ústředních protistran.
- 3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2022:**
- Zákon č. 129/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (účinnost od 1. 7. 2022).
- 4) Připravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2022):**
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů;
 - Návrh zákona o trhu s nevýkonnými úvěry;
 - Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o trhu s nevýkonnými úvěry.
- 5) Sekundární legislativa:**
- Vyhláška č. 1/2022 Sb., o žádostech a oznámeních k výkonu činnosti podle zákona o platebním styku (účinnost od 1. 7. 2022);
 - Vyhláška č. 2/2022 Sb., kterou se mění vyhláška č. 7/2018 Sb., o některých podmínkách výkonu činnosti platební instituce, správce informací o platebním účtu, poskytovatele platebních služeb malého rozsahu, instituce elektronických peněz a vydavatele elektronických peněz malého rozsahu (účinnost od 1. 7. 2022).

P1.5 Legislativa v oblasti pojišťovnictví a soukromých penzijních systémů

- 1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2022:**
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/186 ze dne 10. 2. 2022, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 31. 12. 2021 do 30. 3. 2022 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
 - Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/732 ze dne 12. 5. 2022, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 31. 3. 2022 do 29. 6. 2022 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
 - Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/1384 ze dne 8. 8. 2022, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 30. 6. 2022 do 29. 9. 2022 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
 - Prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/2282 ze dne 21. 11. 2022, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 30. 9. 2022 do 30. 12. 2022 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu.
- 2) Připravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2022) a další iniciativy Komise:**
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. 11. 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
 - Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 22. 9. 2021, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize pojišťoven a zajišťoven a kterou se mění směrnice 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2009/138/ES, (EU) 2017/1132 a nařízení (EU) č. 1094/2010 a (EU) č. 648/2012.
- 3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2022:**
- Zákon č. 91/2022 Sb. o panevropském osobním penzijním produktu a o změně souvisejících zákonů (účinnost od 11. 5. 2022).
- 4) Připravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2022):**
- Návrh zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla;
 - Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

5) Sekundární legislativa:

- Vyhláška č. 115/2022 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o panevropském osobním penzijním produktu a kterou se mění související vyhlášky o odborné způsobilosti (účinnost od 11. 5. 2022).

PŘÍLOHA 2: DOPLŇUJÍCÍ TABULKY

Tabulka P2.1: Přehled vybraných ukazatelů sektoru úvěrových institucí, nebankovních poskytovatelů financování, kapitálového trhu a pojišťoven

Banky	2021	Meziroční změna	2022	Meziroční změna
Bilanční suma	8 603,2 mld. Kč	7,3 % ↑	8 943,4 mld. Kč	4,0 % ↑
Celkový kapitálový poměr	23,5 %	-0,8 p. b. ↓	22,3 %	-1,2 p. b. ↓
Poměr klientských vkladů k úvěrům	143,0 %	-0,6 p. b. ↓	143,9 %	0,9 p. b. ↑
Podíl nevykonných úvěrů	2,4 %	-0,4 p. b. ↓	2,0 %	-0,4 p. b. ↓
Klientské vklady	5 502,3 mld. Kč	6,6 % ↑	5 858,9 mld. Kč	6,5 % ↑
Klientské úvěry	3 847,8 mld. Kč	7,0 % ↑	4 071,7 mld. Kč	5,8 % ↑

Stavební spořitelny	2021	Meziroční změna	2022	Meziroční změna
Počet smluv	3,3 mil.	0,7 % ↑	3,2 mil.	-3,5 % ↓
Naspořená částka	366,3 mld. Kč	1,0 % ↑	334,7 mld. Kč	-8,6 % ↓
Státní podpora	4,2 mld. Kč	2,9 % ↑	4,3 mld. Kč	2,1 % ↑
Celkové úvěry	319,3 mld. Kč	8,8 % ↑	342,0 mld. Kč	7,1 % ↑
Nové úvěry	109,8 mld. Kč	68,0 % ↑	53,4 mld. Kč	-51,3 % ↓
Poměr úvěrů k naspořené částce	87,2 %	6,3 p. b. ↑	102,2 %	15,0 p. b. ↑

Hypoteční úvěry	2021	Meziroční změna	2022	Meziroční změna
Čisté nové hypoteční úvěry na bytové nemovitosti obyvatelstvu	367,9 mld. Kč	69,7 % ↑	148,7 mld. Kč	-59,6 % ↓
Celkový nesplacený objem	2 390,0 mld. Kč	9,4 % ↑	2 509,7 mld. Kč	5,0 % ↑

Družstevní záložny	2021	Meziroční změna	2022	Meziroční změna
Počet členů	11,4 tis.	-4,8 % ↓	11,8 tis.	2,9 % ↑
Bilanční suma	9,1 mld. Kč	-9,0 % ↓	9,4 mld. Kč	4,0 % ↑
Podíl nevykonných úvěrů	26,1 %	-2,8 p. b. ↓	24,5 %	-1,6 p. b. ↓
Celkový kapitálový poměr	24,5 %	-2,1 p. b. ↓	24,9 %	0,4 p. b. ↑

Nebankovní poskytovatelé financování	2021	Meziroční změna	2022	Meziroční změna
Bilanční suma	420,8 mld. Kč	0,4 % ↑	440,5 mld. Kč	4,7 % ↑
Poskytnuté půjčky	325,3 mld. Kč	0,9 % ↑	348,6 mld. Kč	7,2 % ↑

Regulovaný a mimoburzovní trh	2021	Meziroční změna	2022	Meziroční změna
Index PX	1 426,0 bodů	38,8 % ↑	1 201,7 bodů	-15,7 % ↓
Objem burzovních obchodů na BCPP	154,6 mld. Kč	15,0 % ↑	180,9 mld. Kč	17,0 % ↑
Objem burzovních obchodů na RM-S	4,8 mld. Kč	5,9 % ↑	6,5 mld. Kč	34,6 % ↑
Objem mimoburzovních obchodů	9 125,1 mld. Kč	86,3 % ↑	10 389,4 mld. Kč	13,9 % ↑

Investiční fondy	2021	Meziroční změna	2022	Meziroční změna
Majetek ve fondech kolektivního investování	707,6 mld. Kč	20,0 % ↑	751,6 mld. Kč	6,2 % ↑
Majetek ve fondech kvalifikovaných investorů	263,8 mld. Kč	26,5 % ↑	351,5 mld. Kč	33,3 % ↑

Pojišťovny	2021	Meziroční změna	2022	Meziroční změna
Bilanční suma	524,5 mld. Kč	6,4 % ↑	492,7 mld. Kč	-6,1 % ↓
Hrubé předepsané pojistné	179,7 mld. Kč	7,0 % ↑	200,1 mld. Kč	11,3 % ↑
Hrubá výše nákladů na pojistná plnění	102,0 mld. Kč	10,9 % ↑	117,0 mld. Kč	14,7 % ↑
Celková propojištěnost	2,9 %	0,0 p. b. ↔	2,9 %	0,0 p. b. ↔

Penzijní fondy	2021	Meziroční změna	2022	Meziroční změna
Počet účastníků	4 440,8 tis.	0,4 % ↑	4 396,6 tis.	-1,0 % ↓
Prostředky účastníků	566,7 mld. Kč	7,4 % ↑	584,2 mld. Kč	3,1 % ↑
Podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele	24,0 %	0,5 p. b. ↑	24,7 %	0,7 p. b. ↑
Průměrný měsíční příspěvek účastníka penzijního připojištění	781 Kč	3,6 % ↑	795 Kč	1,8 % ↑
Průměrný měsíční příspěvek účastníka doplňkového penzijního spoření	829 Kč	2,1 % ↑	853 Kč	2,9 % ↑
Státní příspěvky	7,6 mld. Kč	2,2 % ↑	7,6 mld. Kč	1,1 % ↑

Pramen: AKAT, APS ČR, ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Tabulka P2.2: Základní ukazatele stavebního spoření

K 31. 12.		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Nově uzavřené smlouvy o stavebním spoření	počet	370 707	422 048	485 176	461 885	449 899	486 532
	změna (%)	-8,1	13,8	15,0	-4,8	-2,6	8,1
Průměrná cílová částka u nově uzavřených smluv o stavebním spoření (fyzické osoby)	objem (tis. Kč)	396,5	470,1	430,5	455,9	808,7	629,1
	změna (%)	3,3	18,6	-8,4	5,9	77,4	-22,2
Smlouvy o stavebním spoření ve fázi spoření	počet	3 212 427	3 166 824	3 226 733	3 242 740	3 265 839	3 152 006
	změna (%)	-3,0	-1,4	1,9	0,5	0,7	-3,5
Vyplacená státní podpora	objem (mld. Kč)	3,9	3,9	4,0	4,1	4,2	4,3
	změna (%)	-7,8	-0,8	1,6	3,5	2,9	2,1
Průměrná státní podpora ⁸⁴	objem (Kč)	1 373	1 397	1 434	1 461	1 497	-
	změna (%)	2,3	1,7	2,6	1,9	2,5	-
Naspořená částka	objem (mld. Kč)	358,9	355,0	359,7	362,7	366,3	334,7
	změna (%)	-1,0	-1,1	1,3	0,8	1,0	-8,6
Úvěry celkem z toho ze stavebního spoření překlenovací ⁸⁵	počet	612 982	588 165	555 368	520 333	490 714	475 935
	počet	307 668	282 587	267 225	254 630	234 675	235 171
	počet	305 314	305 578	288 143	265 703	256 039	240 764
	změna (%)	-5,7	-4,0	-5,6	-6,3	-5,7	-3,0
Úvěry celkem z toho ze stavebního spoření Překlenovací ⁸⁵	objem (mld. Kč)	245,7	262,9	278,1	293,5	319,3	342,0
	objem (mld. Kč)	38,2	38,5	48,2	60,0	64,1	81,0
	objem (mld. Kč)	207,5	224,4	229,9	233,5	255,2	261,0
	změna (%)	2,1	7,0	5,8	5,5	8,8	7,1
Úvěry celkem / naspořená částka	poměr (%)	68,5	74,1	77,3	80,9	87,2	102,2

Pramen: stavební spořitelny, MF

⁸⁴ Hodnota je zveřejňována v průběhu následujícího roku.

⁸⁵ Úvěry podle § 5 odst. 5 zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů.

Tabulka P2.3: Základní ukazatele penzijního připojištění v transformovaných fondech

K 31. 12.		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Smlouvy o penzijním připojištění ⁸⁶	počet	3 709 605	3 494 140	3 327 507	3 154 028	2 988 958	2 774 757
	změna (%)	-7,2	-5,8	-4,8	-5,2	-5,2	-7,2
Státní příspěvky poukázané za příslušné období	objem (mld. Kč)	5,7	5,4	5,3	5,1	5,0	4,7
	změna (%)	-9,6	-5,1	-2,3	-2,9	-2,7	-5,3
Příspěvky účastníků ⁸⁷	objem (mld. Kč)	29,4	28,4	28,2	27,7	27,3	26,0
	změna (%)	-2,4	-3,2	-0,6	-1,9	-1,6	-4,5
Průměrný měsíční státní příspěvek	objem (Kč)	120	128	133	137	140	141
	změna (%)	-1,6	6,7	3,9	3,0	2,2	0,7
Průměrný měsíční příspěvek účastníka	objem (Kč)	624	680	722	754	781	795
	změna (%)	5,9	9,0	6,2	4,4	3,6	1,8

Pramen: MF

Tabulka P2.4: Základní ukazatele doplňkového penzijního spoření v účastnických fondech

K 31. 12.		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Doplňková penzijní spoření ⁸⁶	počet	757 549	956 820	1 128 131	1 269 989	1 451 812	1 621 853
	změna (%)	41,1	26,3	17,9	12,6	14,3	11,7
Státní příspěvky poukázané za příslušné období	objem (mld. Kč)	1,2	1,7	2,0	2,3	2,6	2,9
	změna (%)	44,3	34,1	20,8	14,5	13,1	13,4
Příspěvky účastníků ⁸⁷	objem (mld. Kč)	6,1	8,2	10,0	11,6	13,3	15,5
	změna (%)	49,1	35,7	21,5	15,8	15,2	16,2
Průměrný měsíční státní příspěvek	objem (Kč)	159	160	160	161	161	162
	změna (%)	1,9	0,6	0,0	0,6	0,0	0,6
Průměrný měsíční příspěvek účastníka	objem (Kč)	776	790	800	812	829	853
	změna (%)	4,7	1,8	1,3	1,5	2,1	2,9

Pramen: MF

⁸⁶ Stav ke konci období; údaj uvádí počet penzijních připojištění, nebo doplňkových penzijních spoření, která nejsou v evidenci MF ukončena.

⁸⁷ Příspěvky účastníků jsou uvedeny bez příspěvků placených zaměstnavateli za své zaměstnance.

Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2022

Vydavatel
Ministerstvo financí, Letenská 15, Praha 1
Červen 2023

Tisk
Ministerstvo financí

© Ministerstvo financí

1. vydání
Číslo svazku: 1

ISBN (online) 978-80-7586-062-0
ISBN (tisk) 978-80-7586-061-3